

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Kocjančič Jelka

**POENOSTAVLJENI POSTOPKI CARINJENJA BLAGA IN
NAKNADNA KONTROLA CARINSKIH ORGANOV**

Diplomsko delo

Ljubljana, december 2003

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Kocjančič Jelka

Mentor: doc. ddr. Neven Borak

**POENOSTAVLJENI POSTOPKI CARINJENJA BLAGA IN
NAKNADNADNA KONTROLA CARINSKIH ORGANOV**

Diplomsko delo

Ljubljana, december 2003

KRATICE

ES – Evropska skupnost

EU – Evropska Unija

OZN – Organizacija združenih narodov

GCU – Generalni carinski urad

ECL – Enotna carinska listina

RIP – Računalniška izmenja podatkov

CIS – Carinsko informacijski sistem

CZ – Carinski zakon

UICZ – Uredba za izvajanja carinskega zakona

PHARE – Poland, Hungary Assistance for Reconstruction of Economy (Program pomoči Poljski in Madžarski pri preoblikovanju gospodarstva)

KAZALO

1. UVOD	1
2. OBIČAJEN CARINSKI POSTOPEK	3
2.1. OBIČAJEN CARINSKI POSTOPEK NA MEJI.....	3
2.2. OBIČAJEN CARINSKI POSTOPEK PRI BLAGOVNI IZPOSTAVI.....	5
3. POENOSTAVITVE, KI SKRAJŠAJO CARINSKI POSTOPEK	8
3.1. POENOSTAVLJENI POSTOPEK POTRJEVANJA POREKLA BLAGA.....	8
3.2. POENOSTAVLJENI NORMATIVI UVOZA ZARADI IZVOZA	9
3.3. MEDNARODNE KONVENCIJE	10
3.3.1. Sistem TIR zvezek.....	10
3.3.2. Sistem ATA karnet.....	11
4. POENOSTAVITVE GLEDE CARINSKIH DEKLARACIJ	13
4.1. NEPOPOLNA DEKLARACIJA	14
4.2. UPORABA KOMERCIALNEGA ALI DRUGEGA DOKUMENTA NAMESTO ENOTNE CARINSKE LISTINE (ECL)- POENOSTAVLJEN POSTOPEK DEKLARIRANJA.....	15
4.3.1. Klasična izvedba poenostavljenega postopka deklariranja na podlagi knjigovodskih vpisov pri uvoznem postopku	18
4.3.2. Klasična izvedba poenostavljenega postopka deklariranja na podlagi knjigovodskih vpisov pri izvozu blaga.....	21
5. POENOSTAVITEV TRANZITNEGA POSTOPKA PRI ODHODNEM IN NAMEMBNEM CARINSKEM ORGANU	27
5.1. POOBLAŠČENI POŠILJATELJ	27
5.2. POOBLAŠČENI PREJEMNIK	28
5.3. POENOSTAVITEV TRANZITNEGA POSTOPKA V KOMBINACIJI S POSTOPKOM CARINSKEGA SKLADIŠČENJA BLAGA	29
6. ANALIZA TVEGANJA UDELAŽENCEV V POENOSTAVLJENIH CARINSKIH POSTOPKIH	30
6.1. SPLOŠNO	30
6.2. POSTOPEK ANALIZE TVEGANJA V AVSTRIJI	30
6.2.1. Metoda analize tveganja	31
6.2. PRAKTIČEN PRIMER ANALIZE TVEGANJA	36
7. NAKNADNA KONTROLA CARINSKIH ORGANOV	40
7.1. SPLOŠNO	40
7.2. NAKNADNA KONTROLA AVSTRIJSKIH CARINSKIH ORGANOV	41
7.2.1. Delovno področje.....	41

7.2.2	<i>Zakonske osnove</i>	42
7.2.3	<i>Organizacija</i>	42
7.2.4	<i>Sodelovanje</i>	42
7.2.5	<i>Izobraževanje</i>	43
7.2.6	<i>Zbiranje podatkov</i>	43
7.2.7	<i>Standard kontrole</i>	44
7.3	NAKNADNA KONTROLA SLOVENSКИH CARINSКИH ORGANOV	44
7.3.1	<i>Delovno področje</i>	44
7.3.2	<i>Zakonske osnove</i>	44
7.3.3	<i>Organizacija</i>	45
7.3.4	<i>Sodelovanje</i>	46
7.3.5	<i>Izobraževanje</i>	46
7.3.6	<i>Zbiranje podatkov</i>	50
7.3.7	<i>Standard kontrole</i>	51
8.	UČINKOVITOST IN USPEŠNOST PRI NAKNADNIH KONTROLAH CARINSКИH ORGANOV	51
8.1	SPLOŠNO	51
8.1.1	<i>Glavni vzroki neuspešnosti dela inšpektorjev pri naknadnih kontrolah</i>	<i>51</i>
8.1.2	<i>Proces izboljšav</i>	<i>53</i>
8.1.3	<i>Delovna uspešnost zaposlenih pri opravljanju naknadnih carinskih kontrol</i>	<i>54</i>
9.	ZAKLJUČEK	56
10.	LITERATURA	57
11.	PRILOGE	58
12.	SEZNAM TABEL IN SLIK	65

1. UVOD

Slovenija se je odločila za samostojno pot k napredku. S svojim delom je vse od leta 1990 dokazovala, da je vredna zaupanja ter, da svoje obveznosti izpolnjuje resno in natančno. Danes, če se ozremo nazaj na prehojeno pot in dosežene cilje smo lahko ponosni, da smo v skupini držav, ki bodo 01.05.2004 postale polnopravne članice Evropske unije. Vendar ta prehojena pot ni bila lahka. Slovenija se je morala pogajati in izboriti ugodnosti, ki jih je že deležna in tudi tistih, ki jih bo še pridobila kot članica.

Velike spremembe so se tudi dogajale na področju carinske službe. Prav gotovo se še spominjamo časov, ko so vozila z blagom za carinjenje čakala na carinskih parkiriščih. Vsak dokument, vsako vozilo je bilo pregledano. To je bilo zahtevno delo, za katero je bilo potrebno usposobiti veliko ljudi, tako na strani carine kakor tudi na strani špedicijskih služb. Delo je potekalo počasi tudi zato, ker še ni bila uvedena informacijska tehnologija. Vse to je povzročalo veliko hude krvi, jeze voznikov, carinikov in predstavnikov podjetij.

Nova carinska zakonodaja, ki smo jo pričeli uporabljati z 01.01.1996 je podprla možnost poenostavljanja carinskih postopkov. Njihov osnovni namen je, imetniku dovoljenja, ki izpolnjuje jasno opredeljene zahtevane pogoje, prevzem dela pooblastil, ki jih ob normalnih carinskih postopkih izvajajo carinski delavci. Sistem različnih vrst poenostavitev omogoča predvsem deklariranje in sprostitev uvoznega in izvoznega blaga v dovoljene postopke na sami meji ali v prostorih imetnika dovoljenja. Bistvo poenostavitev je torej opustitev potrebe vsakokratne predložitve blaga pristojnemu carinskemu organu. Poenostavitev tako skrajšuje trajanje postopka carinjenja blaga in zmanjšuje tudi s tem povezane stroške. Posamezno podjetje se odloči za poenostavitev, ki mu glede na obseg prometa, vrsto izdelkov, kadrovske potencialne in ostale značilnosti najbolj ustreza. Pred odločitvijo, katero poenostavitev izbrati, mora podjetje pretehtati vse možnosti, se posvetovati s carinskimi strokovnjaki, narediti kalkulacije. Napačna odločitev mu namreč lahko namesto poenostavitve prinese veliko težav in celo dodatnih stroškov.

Z uvajanjem poenostavljenih postopkov carinjenja blaga so se zelo spremenile naloge in pristojnosti carinskih organov. Blago in dokumentacija, ki ga spremlja se ne preverja sproti, ampak s postopkom naknadne kontrole pooblaščenih carinskih delavcev. Za večjo uspešnost naknadnih carinskih kontrol, bi bilo potrebno uvesti določene sisteme, ki bi pripomogli k bolj organiziranemu in učinkovitemu delu carinskih inšpektorjev. Določene kontrole je carinska služba že uvedla v svoj informacijski sistem pri preverjanju carinskih deklaracij in spremljajoče dokumentacije. Pri naknadni kontroli nadzornih carinskih organov pri podjetjih, ki so imetniki dovoljenj bi bila tudi v veliko pomoč analiza tveganja udeležencev v poenostavljenih carinskih postopkih. Analiza tveganja je postala že stalnica v nekaterih državah članicah EU. Slovenska carinska služba je predavanja s tega področja že imela preko programa PHARE, vendar je analiza tveganja danes še vedno le vizija, ne pa realnost.

Cilj mojega diplomskega dela je prikazati uporabnost analize tveganja v našem carinskem sistemu in obenem tudi, kako bi bilo z njo mogoče povečati učinkovitost carinskih organov pri naknadni kontroli poenostavljenih postopkov carinjenja, kajti še vedno je treba delo carinskih organov izpopolnjevati, predvsem pa prilagajati delu carinskih služb ostalih držav EU. Pri izdelavi celotnega dela sem uporabila tudi primerjalno metodo s tem, da sem v začetku primerjala običajne postopke carinjenja s poenostavljenimi postopki carinjenja in vloga carinskih organov pri tem. Primerjala sem tudi delo avstrijskih in slovenskih carinskih

organov pri opravljanju naknadne kontrole. Nakazane pomanjkljivosti slovenskega sistema naknadnih kontrol so vzrok slabe učinkovitosti in ekonomičnosti opravljenega dela. Uresničitev splošnih in specifičnih strateških ciljev, ki so prikazani v zadnjem poglavju bi zagotovo povečala uspešnost in učinkovitost carinske službe, predvsem pa opravljanje naknadnih kontrol.

Slovenija bo do 01.05.2004 popolnoma prilagodila svojo zakonodajo pravilom, ki jih zahteva EU. Med drugim bo sprejela tudi nov Carinski zakonik. Prišlo bo še do sprememb, čeprav je slovenski carinski sistem že skoraj v celoti prilagojen evropskem carinskem sistemu, saj je prilagajanje potekalo že od 01.01.1996, ko je pričel veljati prvi Carinski zakon v samostojni državi Sloveniji. Te spremembe ne bodo bistveno vplivale na vsebino mojega diplomskega dela, omogočile bodo le boljši nadzor in povečale učinkovitost carinskih organov, kakor tudi lažje poslovanje gospodarskih subjektov v Sloveniji. Prav zaradi naglice, s katero je prežet ves poslovni svet, postane cilj podjetnikov, da vsak postopek traja čim krajši čas in da lahko s tem lovijo korak s konkurenco. Te cilje bodo omogočili poenostavljeni postopki carinjenja, ki gredo v smer vedno večjega medsebojnega zaupanja udeležencev v carinskem postopku, pri tem pa je izrednega pomena tudi učinkovita kontrola carinskih organov, ki naj bi preprečili izrabljanja tega medsebojnega zaupanja v svojo korist in dobiček vseh udeležencev.

V naknadno kontrolo carinskih organov naj bi bila vključena tudi analiza tveganja, katere kvalitete so bile odkrite že v državah članicah EU. Kakšen vpliv in posledice bi imela analiza pri naknadnih kontrolah pri nadzornem carinskem organu za poenostavljene postopke sem poskušala odkriti med njeno praktično izdelavo. Predvsem pa želim v zaključku diplomskega dela potrditi tezo, da kakor je analiza tveganja povečala učinkovitost in uspešnost dela carinskih služb pri naknadnih kontrolah v državah članicah EU, tako bi tudi v slovenski carinski službi.

2. OBIČAJEN CARINSKI POSTOPEK

Carinski zakon, kakor tudi spremljajoči podzakonski akti ne opisujejo natančno običajen postopek carinjenja, čeprav je še vedno prisoten in udeležencem vzame veliko časa ter potrpežljivosti.

Značilnosti tega postopka so:

- predmet postopka je samo blagovni promet, katerega je sestavni del blago za komercialne namene,
- blago ni sestavni del poenostavitev pri carinjenju blaga,
- carinski deklarant je vedno špediter, ki je dobil pooblastilo od podjetja, ki je udeležen v postopku carinjenja.

Običajen postopek uvoznega carinjenja blaga, ki prispe iz tujine se prične na meji, kjer deklarant izpolni list tranzitni ECL, ki ga sestavlja set 1,2,3, ki spremlja blago do namembne blagovne izpostave v notranjosti države. Carinski pregled na meji je omejen na kontrolo spremljajočih dokumentov in omejeno kontrolo blaga. Natančna kontrola blaga se opravi v notranji blagovni izpostavi, kamor je prispe blago v končno carinjenje, oziroma v enega od postopkov, ki ga opredeljuje carinski zakon. Ti postopki so:

- sprostitev blaga v prost promet,
- carinsko skladiščenje,
- uvoz blaga za proizvodnjo za izvoz,
- predelava pod carinskim nadzorom,
- začasni uvoz,
- začasni uvoz na oplemenitenje,
- carinski postopek za izvoz blaga,
- tranzitni postopek.

2.1. OBIČAJEN CARINSKI POSTOPEK NA MEJI

UVOZNI CARINSKI POSTOPEK

Pri uvoznem carinskem postopku je značilno, da se nadzor nad blagom prične v trenutku prispetja na mejno izpostavo. Glede na veliko raznolikost blaga in prevoznih sredstev ločimo naslednje mejne prehode:

- mednarodni cestni mejni prehodi za blagovni in potniški promet,
- mednarodni cestni mejni prehodi za potniški promet,
- meddržavni cestni mejni prehodi za potniški in blagovni promet,
- meddržavni cestni mejni prehodi za potniški promet,
- maloobmejni prehodi,
- mednarodni mejni prehodi za letalski promet,
- mednarodni pomorski mejni prehod za blagovni in potniški promet,
- mednarodni morski mejni prehodi za potniški promet,
- carinske izpostave za potniški promet.

Pri uvoznem carinskem postopku je tudi zelo pomembno kakšne vrste blaga se uvaža, kajti na mejnih prehodih se izvaja tudi:

Veterinarska mejna kontrola, ki omogoča uvoz, izvoz in tranzit pošiljk živali in njihovih proizvodov. Pošiljke živali, živil, surovin, krme in odpadkov, živalska semena, jajčnih celic in zarodkov, ki se izvažajo, uvažajo ali prekladajo se morajo obvezno veterinarsko sanitarno pregledati, nato se izda veterinarsko zdravstveno spričevalo. Za kopitarje, parkljarje perutnino, sobne ptice, kunce, ribe iz ribogojnice, čebelje družine, divjad, kožuharje, pse in mačke je obvezno zdravstveno spričevalo, s katerim se potrjuje, da v kraju izvora živali ni bila ugotovljena kužna bolezen, ki jo lahko prenesejo živali te vrste. Veterinarski inšpektor lahko v primeru suma začasno ali trajno prepove uvoz, izvoz in tranzit sumljivih pošiljk, lahko odredi skladiščenje pošiljke, odredi trajno in začasni odvzem pošiljke, dezinfekcijo vozil, objektov in naprav i.t.d.

Fitosanitarna mejna kontrola, ki omogoča uvoz, izvoz in tranzit rastlin.

Pošiljke za katere je obvezen zdravstveni pregled in katere mora spremljati fitosanitarno spričevalo so naslednje:

- semenski in sadni material,
- deli rastlin razen plodov in semena,
- deli rastlin, vključno s plodovi, semeni in zrnjem,
- les (razen lubja),
- zemlja in ostanki zemlje in rastlinskih delov,
- sredstva za zatiranje škodljivcev.

V primeru, če prispe pošiljka, ki vsebuje vrste rastlin, katerih uvoz je prepovedan ali omejen izda inšpektor odločbo o prepovedi uvoza ter odredi takojšnjo vrnitev ali uničenje. Izrednega pomena so tudi pošiljke, ki imajo vrednost kulturne in naravne dediščine, zato jih država z uredbo zaščiti pred nekontroliranim iznosom iz države. Pri tem je vloga carinskih organov zelo pomembna. Kulturna dediščina so predvsem predmeti zgodovinskega, arheološkega, umetnostnega, etnološkega, antropološkega in naravoslovnega pomena. Naravna dediščina pa so geološki predmeti, nahajališča mineralov in fosilov, površinskih in podzemeljskih kraških pojavov, sotesk, ledenikov, izvirov, slapov, brzic, jezer, rek, morske obale, krajinskih območij, gorskih vrhov ter tudi redke rastlinske in živalske vrste. Poostren je tudi nadzor nad nedovoljenim vnosom orožja in mamil.

Carinski organ lahko tudi določi kot poseben ukrep carinskega nadzora posebno pot po kateri mora potovati pošiljka in rok v katerem mora prispeti do namembnega carinskega organa (po navadi 1 dan). Ta ukrep predvsem velja za alkoholne in tobačne pošiljke, ki so podvržene tudi trošarinskim dajatvam in prav zaradi tega je bilo v preteklosti kar nekaj kršitev.

Deklarant mora na začetku tranzitnega postopka carinskemu organu predložiti instrument za zavarovanje plačila carinskega dolga v primeru, če bi nastal. Plačilo carinskega dolga se lahko zavaruje z:

- bančno garancijo,
- garantnim pismom,
- cirkularnim certificiranim čekom,
- avalirano menico,
- gotovinskim pologom.

IZVOZNI CARINSKI POSTOPEK

Izvozni carinski postopek se mora izvesti zaradi kontrole dokumentov in blaga pred izstopom iz carinskega območja. Blago se lahko izvozno ocarini, če so izpolnjeni vsi pogoji, ki so predpisani, da lahko blago zapusti državo. Poseben poudarek je tudi na ukrepih trgovinske politike kot so:

- izvozna dovoljenja,
- plačilo izvoznih dajatev,
- izvoz predmetov kulturne in naravne dediščine,
- izvoz orožja,
- kvaliteta blaga,
- dovoljenje za izvoz samoniklih gliv.

Izvozni carinski postopek se lahko opravi na dva načina. Pri prvem načinu se lahko izvozno ocarini na meji pri mejnih blagovnih izpostavah. Blago pa se lahko ocarini tudi pri blagovnih izpostavah v notranjosti države. Pri tem načinu blago spremlja tranzitna carinska deklaracija na kateri je naveden prejemnik blaga, teža, opis blaga in garant za poravnavo nastalega morebitnega dolga, carinske označbe, rok za predajo blaga in namembna carinska izpostava.

Potrjeni izvozni in tranzitni ECL sta dokazilo o dejanskem izvozu in izstopu blaga iz carinskega območja, zato je blago zavezano samo plačilu izvozne takse, ki se plača ob vložitvi izvozne ECL. Davek na dodano vrednost se ne plača za blago, ki bo izvoženo iz carinskega območja države Slovenije.

2.2 OBIČAJEN CARINSKI POSTOPEK PRI BLAGOVNI IZPOSTAVI

UVOZNI CARINSKI POSTOPEK

Pošiljka prispe na blagovno izpostavo s tranzitno carinsko deklaracijo in spremljajočo dokumentacijo. V imenu uvoznika pooblaščen deklarant lahko prične z enim od spodaj naštetih postopkov in sicer:

- predložitev blaga v carinski postopek,
- vnos blaga v carinsko cono,
- ponovni izvoz blaga iz carinskega območja,
- uničenje blaga pod carinskim nadzorom,
- prepustitev blaga carinskim organom v prosto razpolaganje.

Predložitev blaga v carinski postopek pomeni, da se lahko blago sprost v prost promet, uvoz zaradi izvoza, uvoz na predelavo ali spravilo blaga v carinsko skladišče. Pooblaščen deklarant pripravi carinsko deklaracijo, kateri morajo biti priloženi različni dokumenti kot so:

- račun,
- različna dovoljenja (Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za obrambo, A-test...),
- potrdila o poreklu (EUR 1, izjava na računu, izjava na računu pooblaščenega izvoznika),
- izjave.

Kadar se carini blago pri katerem je potreben tudi pregled inšpekcijskih organov (tržna, veterinarska in sanitarna inšpekcija) je treba priložiti tudi ta dovoljenja. In prav ti inšpekcijski pregledi velikokrat podaljšajo čas, ki je potreben za carinjenje blaga. Zaradi neurejenosti dokumentov se blago skladišči v carinsko skladišče, kar še dodatno poveča stroške carinjenja blaga.

Pri carinjenju blaga se najprej preveri celotna dokumentacija, ki spremlja blago. V nadaljnjem postopku se lahko carinski organ odloči za pregled blaga. V primeru, da so elementi v skladu s predpisi, se blago sprostí v želeno rabo, medtem pa se preko informacijskega sistema sporoči mejnemu carinskemu organu, da je bilo blago ocarinjeno in s tem je zaključen tudi tranzitni postopek.

Že iz zgoraj povedanega lahko sklepamo, da je postopek običajnega carinjenja blaga pri blagovni izpostavi dolgotrajen in utrujajoč za vse udeležence v tem postopku. Velikokrat prihaja do medsebojnih trenj in slabe volje, kajti razumeti moramo, da so podjetja vezana na časovne roke dobave blaga od katerega je odvisna njihova proizvodnja. V sedanjem času hude konkurence med podjetji, ko poteka boj za vsakega kupca je hiter postopek carinjenja blaga še toliko bolj pomemben, ker je potrebno na spremembe na trgu v čim krajšem času reagirati.

Tabela (glej tabelo 1.1) nam nadzorno prikaže poraba časa za posamezne faze pri običajnem postopku uvoznega carinjenja blaga pri blagovni izpostavi.

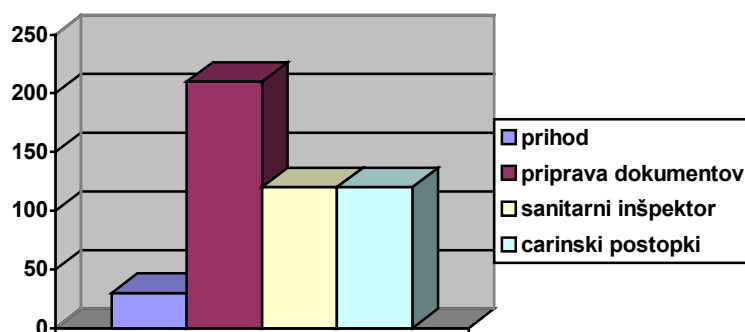
Tabela 1.1: Preglednica posameznih postopkov in časovne obremenitve

Zap.št.	Posamezna dejavnost	Čas postopka	Delovni čas
1.	Parkiranje vozila in opravilo formalnosti (plačilo parkirnine)	0.15	7.15
2.	Dostava faktur špediterju, kontrola razdelitve le-teh posameznim špedicijam, ki sodelujejo pri carinjenju zbirnika	0.15	7.30
3.	Vnašanje podatkov v računalnik (do 40 različnih imenovanj), izdelava vloge za sanitarnega inšpektorja, preverjanje tiskanja	2.20	9.50
4.	Vloga carinske deklaracije pri sanitarnem inšpektorju (če se ta rok zamudi zaradi odmora sanitarnega inšpektorja, se vloži šele ob 10.30 uri)	0.05	9.55
5.	Čakanje ostalih špedicij, da uredijo formalnosti (zaradi pogoste zamude pri sanitarnem inšpektorju vsaj eno od sodelujočih špedicij)	0.40	10.35
6.*	Možna odredba s strani sanitarnega inšpektorja za sanitarni pregled blaga, jemanje vzorcev	*	*
*	- klicanje vozila na pregledno ploščad	0.10	10.45
*	- iskanje zahtevanega blaga in jemanje vzorcev	0.20	11.05
*	- ponovno urejanje carinske deklaracije	0.20	11.25
7.*	Možna obdelava s strani sanitarnega inšpektorja za morebitno razložitev že prej dokazane oporečnosti blaga	*	*
*	- klicanje vozila na pregledno ploščad	0.10	11.45
*	- iskanje zahtevanega oporečnega blaga	0.30	12.15

*	- skladiščenje oporečnega blaga	0.10	12.25
*	-ponovno urejanje carinske deklaracije	0.20	12.45
8.	Vloga vseh carinskih deklaracij na carini (odmor na carini do 13.00)		13.00
9.	Obdelava carinskih deklaracij na carini in izdaja potrdila o sposobnosti blaga izpod carinskega nadzora	2.00	15.00
10.	Odhod vozila iz carinske cone.		

Tabela 1.2: Preglednica časovnega in vsebinskega razporeda aktivnosti

Zap. št.	Aktivnost	Porabljen čas
1.	prihod	30
2.	priprava dokumentov	210
3.	sanitarni inšpektor	120
4.	carinski postopki	120
5.	skupaj	480

Slika 1: Prikaz časovne in vsebinske aktivnosti

Iz grafičnega prikaza dosedanjega poteka carinjenja je razviden porabljen čas, ki je potreben za posamezno opravilo. Izhajamo iz stališča, da se delovni dan začne ob 7.00 zjutraj in

traja do 15.00 ure popoldan. Vendar obstaja tudi popoldanska dežurna služba tako na carini kot na špediciji, čeprav tega časa ne bomo vključevali v analizo, ker domnevamo, da je 8 ur v delovnem dnevu dovolj za začetek in konec carinskega postopka.

Različnih prejemnikov blaga na vozilu je povprečno 3-5 in ker se večina njihovih skladišč zapre ob 15.00 uri, zlahka razumemo vzrok za njihovo nezadovoljstvo za nepravočasno dobavo. Težko bi bilo opravičiti posledice, če bi se ta carinski postopek odvijal v petek in bi tako kupci prišli do blaga šele v ponedeljek, ves ta čas pa bi bilo tudi vozilo neproduktivno.

IZVOZNI CARINSKI POSTOPEK

Pri izvoznem carinskem postopku smo že omenili, da lahko poteka na dva načina. Kadar se blago carini v notranjosti je potrebno kakor pri uvozu predložiti ustrezne dokumente, ki bodo spremljali pošiljko. Pri izvoznem carinjenju pooblaščen deklarant lahko carinskemu organu predloži izvozno carinsko deklaracijo in tranzitni dokument. To sta lahko dva različna dokumenta, lahko pa sta združena v en dokument, kar je odvisno ali izvažata samo eno podjetje ali jih je več (kot zbirnik), s tem načinom se zmanjšujejo transportni stroški za izvoznike.

Poseben nadzor carinskih organov je pri izvozu tobaka in alkoholnih pijač, kajti v preteklosti je zaradi slabšega nadzora prihajalo do zlorab, kajti blago ni bilo izvoženo in je ostalo na domačem trgu. Za tovrstno blago je predpisan ostrejši nadzor carinskih organov, kajti potovati mora po določeni poti do meje in prispeti v določenem času. Blago lahko potuje samo po dnevi. Takoj, ko krene na pot, se o tem obvesti namembni mejni carinski organ. Po prispetju blaga na mejo se obvesti odpremni carinski organ. V določenih primerih lahko pošiljko spremlja tudi carinski delavec, če obstaja utemeljen sum, da bi lahko prišlo do zlorab.

3. POENOSTAVITVE, KI SKRAJŠAJO CARINSKI POSTOPEK

Predhodno smo si ogledali postopek običajnega carinjenja blaga tako pri uvozu, kakor tudi pri izvozu blaga. Ugotovili smo, da je ta postopek zamuden, drag in za udeležence utrudljiv.

Še v začetnem obdobju samostojne Slovenije sem bila priča samo običajnem postopku carinjenja blaga, ko so se na blagovnih izpostavah carinile vse uvozne in izvozne pošiljke. Delo je bilo zamudno in brez vsake podpore računalniškega sistema. Že 01.01.1996, ko je stopil v veljavo prvi Carinski zakon v samostojni Sloveniji je prišlo do velikih sprememb na področju carinjenja blaga. Storjeni so bili prvi koraki k poenostavljenem postopku carinjenja blaga. Do danes je bilo uvedeno več oblik poenostavitvev, ki so skrajšale in pocenile celoten postopek carinjenja. Med njimi so najpomembnejše naslednje:

3.1 Poenostavljeni postopek potrjevanja porekla blaga

Podlaga za izvajanje tega postopka so mednarodni sporazumi, ki jih je Slovenija sprejela in so zajeti v Protokolih o poreklu blaga in ustreznimi prosto trgovinskimi sporazumi. Sporazumu so sprejeti s skupino držav znotraj sistema panevropske kumulacije in znotraj sistema držav bilateralne kumulacije in sicer:

Države oziroma skupine držav znotraj sistema **panevropske kumulacije**:

- **države članice ES** (Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Španija, in Švedska in Velika Britanija- Protokol 4- Ur.list RS št.123/2000 in 111/2001),
- **države EFTA** (Švica, Liechtenstein, Norveška, in Islandija- Protokol B –Ur. list RS št.123/2000),
- **države CEFTA** (Češka, Slovaška, Poljska, Madžarska, Romunija,in Bolgarija- Protokol 7- Ur. list RS št. 123/2000, Hrvaška – Protokol 7A Ur.list RS št.23/2003),
- **druge države** (Litva-Protokol 3–Ur.list RS št.125/2000 in 111/2001, Latvija-Protokol B-Ur. list RS št. 125/2000 in 111/2001, Estonija-Protokol 2-Ur.list RS št. 125/2000 in 111/2001 in Turčija –Protokol 3- Ur. list RS št. 125/2000 in 110/2001).

Države znotraj sistema **bilateralne kumulacije**:

- Makedonija –Protokol 3- Ur.list RS št. 9/2002,
- BIH – Protokol 1- Ur. list RS št.113/2002,
- Izrael –Protokol 3- Ur. list RS št. 110/2001.

Ta poenostavitev je izrednega pomena saj udeležencem skrajša postopek carinjenja. Namesto carinjenja blaga na izpostavi ob predložitvi blaga in ustrezne dokumentacije (med njimi tudi potrdilo o poreklu blaga EUR 1, ki ga potrdi carinski organ), podjetje v svojih prostorih naloži blago na vozilo, potrebne podatke zavede v svojo evidenco, izpolni tranzitni list 3 ECL ter na račun ali drug ustrezn komercialni dokument vpiše zahtevano izjavo o poreklu blaga. Vozilo se nato napoti na mejno izpostavo. Podjetje lahko opravi opisani postopek izdaje potrdila o poreklu blaga, vendar mora izpolnjevati določene pogoje. To lahko stori:

- kadar se veliko blaga izvažata v države s katerimi ima Slovenija sklenjene mednarodne sporazume,
- kadar je veliko pošiljk katerih vrednost presega 6000 EUR,
- usposobljenost kadra v podjetju, ki izvaja poenostavljen postopek,
- ko podjetje pridobi ustrezno dovoljenje, ki ga izda Generalni carinski urad in s tem pridobi status pooblaščenega izvoznika,
- ko podjetje pridobi tudi dovoljenje za poenostavljeno deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov.

3.2 Poenostavljeni normativi uvoza zaradi izvoza

Carinski zakon v 94. členu določa, da se lahko podjetju, ki izkaže upravičen ekonomski interes, dovoli poseben poenostavljen način dokazovanja normativov porabe začasno uvoženega blaga zaradi izvoza. Uredba za izvajanje carinskega zakona daje Carinskemu uradu možnost, da za ugotavljanje carinskega dolga dovoli podjetju uporabo posebne kontrole ugotavljanja deleža uvoženega blaga v pridobljenem proizvodu.

Upravičen ekonomski interes se izkaže v primeru, da:

- poenostavitev pomeni zmanjšanje stroškov postopka za carinsko službo in za upravičenca,
- upravičenec izvozi najmanj 80 % pridobljenih proizvodov,
- upravičenec dosega iz postopkov uvoza zaradi izvoza letno vsaj 10 mio EUR prometa,
- upravičenec dosega rezultate poslovanja, ki so bistvenega pomena z vidika narodnega - gospodarstva (nima izgub, zaposlenost v podjetju vpliva na regionalni razvoj,...),
- proizvodnja mora biti serijsko kontinuirana s popolno evidenco o porabi materialov.

Ne glede na odobreno poenostavitev mora upravičenec voditi vse evidence, ki so predpisane v Uredbi za izvajanje carinskega zakona. Poleg tega mora voditi evidence, iz katerih lahko nadzorni carinski organ kadar koli ugotovi dejansko stanje, zlasti še o naslednjih podatkih:

- prodaja na domačem trgu,
- prodaja na tujem trgu,
- zaloge surovin in polproizvodov,
- zaloge končnih proizvodov,
- poraba materialov skozi celoten potek proizvodnje.

Kot evidenco se v skladu z UICZ uporabljajo knjigovodske evidence podjetja, katerih uporabo v ta namen mora predhodno dovoliti carinski organ. Izdajo dovoljenja za to obliko poenostavitve izda krajevno pristojen carinski urad. Imetnik dovoljenja, ki mu je bil odobren postopek poenostavljenega dokazovanja normativov porabe blaga, ne sme na carinskem območju prodajati blaga uvoženega po postopku uvoza zaradi izvoza brez predhodne vložitve

posebne deklaracije za sprostitev blaga v prost promet, po kateri je carinski dolg obračunan v celoti.

3.3 Mednarodne konvencije

Carinske formalnosti posameznih držav so vedno omejevale razmah trgovanja in prostega pretoka blaga med posameznimi državami. Omejevanje so povzročali trgovinski ukrepi, carinske dajatve in tudi carinske formalnosti.

V želji, da bi olajšali prenos določenih vrst blaga so države pričele razmišljati o poenostavitvi postopkov z uvedbo mednarodno dogovorjenega dokumenta, ki bi imel tudi enotno urejen sistem garancij v primeru izgube blaga. Tako so se skozi daljše obdobje pojavili različni sistemi .

3.3.1 Sistem TIR zvezek

Že leta 1949 je bil podpisan sporazum v okviru Evropske ekonomske skupnosti, ki je bil predhodnica sistema TIR.

Dobre izkušnje tega sporazuma so pripeljale do konvencije TIR, ki je nastala deset let pozneje (1959). Dobro desetletje in pol od prve konvencije je nastala nova konvencija, ki je zajela izkušnje iz tega obdobja in upoštevala tehnične novosti in napredek transporta. Podpisana in uveljavljena je bila 20. 03. 1975. Konvencijo iz leta 1975 šteje 45 članic. Članica je tudi Evropska gospodarska skupnost kot carinska unija. V obdobju od leta 1975 pa do danes je konvencija doživela še nekatere spremembe in dopolnitve v skladu z razvojem in potrebami sodobnega transporta.

Namen konvencije TIR je maksimalna poenostavitev v cestnem prometu ob dajanju kar največje garancije in poenostavitve administrativnih postopkov v vsaki od medpotnih carinskih uradov.

Za zvezek TIR obstaja eno garantno združenje s sedežem v Ženevi. Imenuje se IRU - UNION INTERNATIONALE DES TRANSPORTS ROUTIERS.

V Sloveniji družba Intertransport izdaja zvezek TIR in hkrati jamči za morebitno poplačilo carinskega dolga.

Prvotno je bil sistem TIR zamišljen le za mednarodni cestni prevoz blaga, kasneje pa je bila ta zahteva omiljena. Konvencija TIR iz leta 1975 zahteva le, da se del poti opravi v cestnem prometu. Dandanes konvencija TIR dovoljuje ne samo pošiljanje tovora z vozili cestnega prometa, temveč tudi na primer prevoz pol priklopnikov in kontejnerjev na različne načine (kombiniran cestno-železniško-pomorski promet).

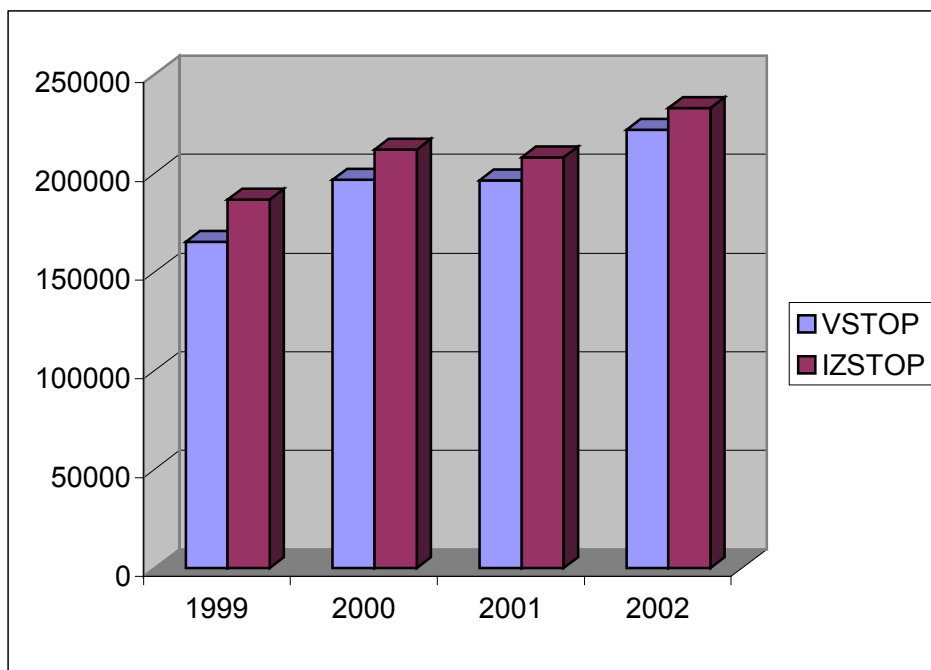
Mednarodno odobren sistem tranzita se je pokazal za zelo koristnega, tako za prevozniško in trgovsko kakor tudi proizvodna podjetja, kot tudi za carinsko administracijo in zavzema širok obseg v transportnih operacijah. Ne gre zanemariti dejstva, da so glede na to, da obstaja en sam dokument od začetka do konca transportne poti, kar močno zmanjšane možnosti različnega prijavljanja blaga v posameznih državah. To pomeni prihranek časa in stroškov za vse udeležence v postopku.

Da bi kar najbolj razširili uporabo zvezkov TIR v vseh državah, ki bi ga želele uporabljati, je konvencija TIR iz leta 1975 na razpolago vsem članicam OZN pa tudi ostalim državam, ki jih povabi Generalna skupščina OZN.

Trend prodaje zvezkov TIR v Republiki Slovenija s strani družbe GIZ Intertransport kaže na zmanjšano povpraševanje po prevozu blaga z zvezki TIR od leta 1994 naprej. Direktor družbe GIZ Intertransport pričakuje, da se bo v naslednjih letih transport blaga na podlagi konvencije TIR še zmanjšal.

Vzrok za negativni trend je v vseevropskih integracijah in novih mehanizmih garancije za poplačilo morebitno nastalega carinskega dolga. Članstvo Republike Slovenije v povezavi skupnega carinskega sistema pa bo pomenilo še dodaten upad prodaje zvezkov TIR v Republiki Sloveniji. V tem primeru se bodo zvezki TIR uporabljali za tranzit in izvoz blaga v države izven »stare celine«.

TABELA 3.3: Vstop in izstop z zvezkom TIR

Simboli: vstop= blago, ki je vstopilo v Slovenijo z zvezkom TIR
Izstop= blago, ki je izstopilo iz Slovenije z zvezkom TIR

Vir podatkov: Generalni Carinski Urad

3.3.2 Sistem ATA karnet

Poleg sistema zvezka TIR karneta je Slovenija tudi podpisnica konvencije o ATA zvezku. Pri tem je treba poudariti, da je do velikih težav prihajalo zlasti pri prenosu blaga, ki je predstavljalo začasni uvoz oz. začasni izvoz blaga, pri čemer se lastnosti blaga niso

spreminjale. Zlasti je tu mišljen začasni uvoz in izvoz trgovskih vzorcev, materiala in opreme filmskih ekip, ansamblov in tudi blago, ki je bilo namenjeno na sejme in razstave. Ker je bila vedno večja želja držav, da bi se postopek poenostavil so se v preteklosti zelo kmalu pojavili različni načini, ki bi lahko skrajšali, pocenili ta postopek.

Postopek ATA se lahko uporablja za začasno uvoženo ali izvoženo blago pod naslednjimi pogoji:

- blago bo ponovno izvoženo ali uvoženo v isti obliki oziroma stanju, v katerem je bilo, začasno uvoženo ali izvoženo
- blago bo ostalo v lasti osebe s stalnim bivališčem izven države začasnega uvoza,
- začasno ga uvaža oseba s stalnim bivališčem izven države začasnega uvoza,
- uporabljala ga bo oziroma nadzorovala njegovo uporabo izključno oseba, ki obišče ozemlje začasnega uvoza.

Zvezek ATA se ne more uporabiti za:

- opremo, ki se uporablja za industrijsko proizvodnjo ali pakiranje blaga (razen začasnega orodja),
- opremo za izkoriščanje naravnih bogastev, za gradnjo, popravilo in vzdrževanje zgradb ali za izkop zemlje in podobne projekte,
- opremo, ki bo služila za notranji transport blaga,
- blago, ki se uvaža zaradi oplemenitenja, predelave ali dodelave in popravila (sem sodijo tudi pitanje živali, dresura in trening konj, ipd),
- blago, ki se uvaža na razstave, organizirane za privatne namene v trgovinah ali poslovnih prostorih, predvidenih za prodajo tujega blaga,
- v ostalih primerih, ki niso predvideni v posameznih konvencijah, ki se uporabljajo v sistemu ATA.

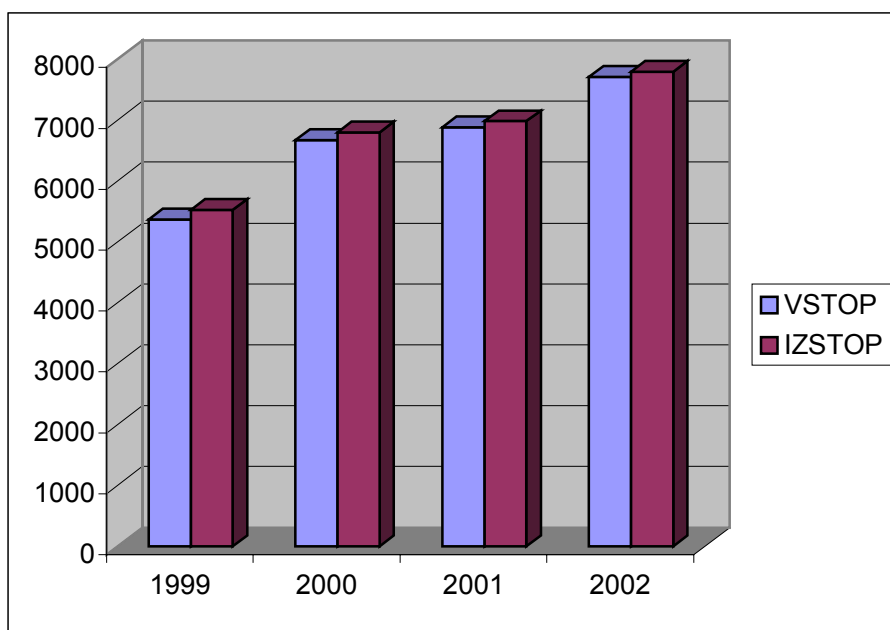
V konvenciji ATA je pomembno »načelo proste izbire«, v skladu s katerim lahko vsaka pravna ali fizična oseba sama, ob izpolnjevanju pogojev iz konvencije, izbira, ali bo uporabljala sistem zvezkov ATA ali ne.

Konvencija o ATA zvezku pričela veljati že 30.07.1963. Že bivša SFRJ je bila podpisnica te konvencije, ki je pričela veljati z objavo v Uradnem listu Federativne ljudske republike Jugoslavije, št. 13/63. Po osamosvojitvi je Slovenija ponovno prevzela vse obveznosti in pravice iz tega naslova, katere pravno osnovo predstavlja Akt o notifikaciji nasledstva Carinske konvencije o ATA zvezkih za začasen uvoz blaga objavljen v Uradnem listu R Slovenije, št. 15/92 in 81/00.

Osnova delovanja sistema ATA je mednarodno garantno združenje, ki ima v posameznih državah nacionalna garantna združenja, ki skrbijo za izdajo zvezkov ATA in za plačilo dajatev v primeru, če se blago izgubi. V Sloveniji je za to zadolžena Gospodarska zbornica, ki izdaja zvezke na osnovi ustrezne vloge fizične ali pravne osebe. Zvezek ima veljavnost enega leta, ki pa se lahko v izjemnih primerih tudi podaljša. V primeru kakršnih koli kršitev uporabe zvezkov ATA, ki lahko nastanejo v samem postopku je Gospodarska zbornica dolžna plačati vse dajatve Generalnemu carinskemu uradu.

Na tabeli (glej tabelo 3.4) si lahko ogledamo, kako pomemben je ta poenostavljen postopek, kajti vidimo, da njihova uporaba izrazito narašča iz leta v leto. Vsi udeleženci tega postopka so spoznali, da jim ta sistem omogoča lažji, cenejši in hitrejši pretok blaga.

TABELA 3. 4: Vstop in izstop blaga z zvezkom ATA

Simboli: vstop = blago, ki je vstopilo v Slovenijo z zvezkom ATA
Izstop = blago, ki je izstopilo iz Slovenije z zvezkom ATA

Vir podatkov: Generalni Carinski Urad

4. POENOSTAVITVE GLEDE CARINSKIH DEKLARACIJ

Do sedaj smo spoznali kako zamuden in zapleten je običajen postopek carinjenja blaga. Velikokrat prihaja tudi do slabe volje udeležencev postopka. Zelo kmalu po osamosvojitvi je slovenska carinska služba spoznala, da z klasičnim načinom carinjenja blaga ne bo mogla več učinkovito opravljati svojega dela. Z obiski in spoznavanjem dela carinskih organov držav članic EU so predstavniki slovenske carinske službe spoznali, da delo možno opraviti tudi bolj učinkovito in ekonomično. Na podlagi teh spoznanj se je pričel pripravljati nov carinski zakon, ki naj bi uvedel prve korake na področju poenostavitve carinskih postopkov, ki so bili v Evropi že ustaljena praksa. Ti postopki naj bi temeljili na zaupanju temelječem delu vseh udeležencev, predvsem pa podjetij, katerim naj bi bil dovoljen tak način dela. Podjetja so svojo upravičenost do poenostavljenega postopka lahko dokazovala s svojim dobrim delom v carinskem postopku v preteklosti. Večina poenostavitve se lahko uporablja v različnih kombinacijah. Vrsto in obliko poenostavitve, ki je za podjetje najbolj ugodna se vedno izbira individualno.

Kaj podjetje pridobi s poenostavitvami?

- vozila pri uvozu odpeljejo z meje direktno v podjetja, pri izvozu pa iz podjetja direktno na mejo,

- uporaba vozil je večja in s tem posamično pocenitev prevozov,
- zmanjšajo ali celo ukinejo se špediterski stroški,
- zanesljivost prijavljanja blaga carinskim organom je večja, saj podjetje ni v časovni stiski pri vlaganju deklaracij,
- omogočeno je časovno planiranje nakladanja in razkladanja vozil,
- možna je 24 urna dostava in odprema blaga, neodvisno od delovnega časa carinskih izpostav.

Kako podjetje pride do poenostavitve?

- najprej pridobi splošne informacije o poenostavitvah,
- udeleži se predavanj o poenostavitvah,
- posvetuje se na krajevno pristojnem carinskem uradu, kjer carinski strokovnjaki za to področje svetujejo,
- pripravi vlogo za poenostavitve,
- prične s pripravami, reorganizacijo dela v podjetju, izobraževanjem, testiranjem računalniških programov in evidenc,
- ko dobi dovoljenje prične z delom.

Carinski zakon daje možnost uporabe treh različnih vrst poenostavitve na izpostavah, ki so določene kot nadzorni organ za poenostavitve:

1. vložitev nepopolne deklaracije, ki ji manjkajo posamezni podatki ali pa ji niso priloženi vsi dokumenti,
2. uporabo komercialnega ali drugega uradnega dokumenta namesto deklaracije,
3. deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov (klasična in RIP metoda).

4.1 Nepopolna deklaracija

S tem načinom poenostavljenega postopka carinjenja blaga se lahko stranki v carinskem postopku omogoči hitrejši dostop do blaga, kajti v primeru, da razpolaga samo s veljavno fotokopijo dokumenta, ki ga je potrebno v carinskem postopku priložiti v originalnem izvodu se omogoči sprejetje tudi tega dokumenta. Za ta postopek stranki ni potrebno pridobiti splošnega dovoljenja Generalnega carinskega urada, vendar se odloča na carinski izpostavi za vsak primer posebej. Pri tem je pomembno, da so izpolnjeni vsi pogoji, ki so predpisani s carinsko zakonodajo.

Vložnik zahtevka mora carinskemu organu predložiti tudi instrument za zavarovanje carinskega dolga. Vendar s tem postopek še ni končan, čeprav je blago sproščeno v prost promet. Imetniku nepopolne deklaracije carinski organ določi tudi rok (ponavadi 30 dni) v katerem mora predložiti manjkajoče dokumente. Carinski organ, ki do poteka roka za predložitev podatkov o dokončni določitvi carinske vrednosti blaga ter dostave ostalih manjkajočih podatkov ali dokumentov le-teh ne dobi, pošlje poziv deklarantu, da v roku dveh delovnih dni dostavi manjkajoče podatke ali dokumente. Če deklarant tega ne stori, carinski organ obračuna dajatve v višini zneska, ki je bil zavarovan.

Postopek se zaključi z vložitvijo **dopolnilne deklaracije**, ki vsebuje vse manjkajoče podatke in dokumente. Carinski organ preveri, če so dokumenti pravilni in ustrezajo navedbam iz nepopolne carinske deklaracije. Manjkajoči dokumenti se nato priložijo k nepopolni deklaraciji in s tem je postopek zaključen.

Zagotovitev pogojev za učinkovito delovanje sistema nepopolnih deklaracij zahteva od carinskih organov, da vodijo v posebnem kontrolniku podatke o vseh nepopolnih deklaracijah, rok za vložitev dopolnilne deklaracije in datum dejanske vložitve dopolnilne deklaracije. Šele tak način kontrole omogoča pregled nad pravočasnostjo vlaganja dopolnilnih deklaracij za nepopolne deklaracije.

4.2 Uporaba komercialnega ali drugega dokumenta namesto enotne carinske listine (ECL)- poenostavljen postopek deklariranja

Ta oblika poenostavitve uporabljajo podjetja, ki uvažajo ali izvažajo enostavno blago v velikih količinah. Tako blago je lahko pesek, časopisi, revije, knjige, koruza, cement, različne vrste naftnih derivatov in tudi cepiva. Poenostavitev se opravlja na mejnem prehodu v primeru, če gre za uvoz ali za izvoz blaga, kjer imetnik dovoljenja blago prijavi s pomočjo računa ali drugega ustreznega komercialnega dokumenta, ki ga predloži v treh izvodih. Carinik pregleda dokumentacijo in blago, nato vse podatke vnese v carinski računalniški sistem. S tem je carinski postopek zaključen in blago lahko potuje h končnemu porabniku.

Dovoljenje za poenostavljen postopek deklariranja lahko GCU izda le, če je zagotovljena učinkovita kontrola spoštovanja omejitev in prepovedi ter kontrola ostalih predpisov, ki se nanašajo na sprostitev blaga v prost promet.

Pravna podlaga za izdajo dovoljenja za poenostavljen postopek deklariranja blaga pri uvozu je v Carinskem zakonu¹ in v Uredbi za izvajanje carinskega zakona².

Splošne določbe

- 59. člen CZ (poenostavitve glede carinskih deklaracij);
- 172. člen UICZ (vrste poenostavitve);
- 173. člen UICZ (pristojnost carinskih organov za vložitev zahtevka).
-

Dovoljenje se ne more izdati v primeru, če vložnik zahtevka deklarira blago za sprostitev v prost promet le priložnostno in ne vsaj nekajkrat mesečno ali tedensko. Prav tako se dovoljenje ne more izdati v primeru, kadar pravna oseba zahteva izdajo dovoljenja v imenu neke druge pravne osebe. Imetnik dovoljenja mora biti hkrati tudi uporabnik tega dovoljenja. Poenostavljeno carinsko deklaracijo, ki mora vsebovati vsaj potrebne podatke za nedvoumno identifikacijo blaga, lahko predstavlja nepopolna carinska deklaracija (ECL) ali komercialni oziroma drug uradni dokument imetnika dovoljenja. K poenostavljeni carinski deklaraciji, ki mora obvezno vsebovati navedbo dovoljenja, morajo biti priloženi vsi dokumenti, od katerih je odvisna sprostitev blaga v prost promet. Dovoljenje se izda samo v primerih, ko je zagotovljeno spoštovanje vseh omejitev in prepovedi ter kontrola drugih predpisov, ki se nanašajo na sprostitev blaga v prost promet. Praviloma se ga ne izda vložniku zahtevka, ki samo občasno deklarira blago za sprostitev v prost promet ali je v preteklosti huje oziroma večkrat kršil carinske predpise. V dovoljenju se določijo pristojni carinski organi za nadzor, vložitev dopolnilne carinske deklaracije in predložitev blaga pri uvozu, določijo pa se tudi vsebina in oblika poenostavljene carinske deklaracije, vrste blaga, instrument zavarovanja

¹ Carinski zakon, Ur.l. RS št. 1/95, 28/95, 32/99,40/99, 13/01, 59/02

² Uredba za izvajanje CZ, Ur.l. RS št. 107/02, 50/03

carinskega dolga in oblika, vsebina ter datum vložitve dopolnilne carinske deklaracije (ECL). Glede na obveznosti iz dovoljenja, ki ga od GCU pridobi podjetje mora pri nadzornem carinskem organu v začetku meseca (do 05. v mesecu za uvoz in do 10. v mesecu za izvoz) vložiti dopolnilno carinsko deklaracijo za pretekli mesec v katerem je bilo blago sproščeno v prost promet. Plačilo carinskega dolga zapade do 15. v tekočem mesecu v katerem je bila vložena dopolnilna deklaracija. Za to obliko poenostavitve imetnikom dovoljenja ni potrebno voditi posebne oblike evidence. Poenostavitev je predvsem primerna za mala podjetja in manjše samostojne podjetnike, ki ne premorejo številne pisarniške delovne sile. Pomanjkljivost tega postopka pa je v tem, da je treba za vsako pošiljko posebej plačati upravno takso, ki se prilepi na račun, ki je obenem poenostavljena deklaracija. Torej, če na koncu še enkrat povzamemo:

BISTVENE ZNAČILNOSTI POSTOPKA

Kdaj se odločimo za poenostavitev?

Veliko pošiljk enostavnega blaga, do pet tarifnih števil (gradbeni materiali, les, naftni derivati...)

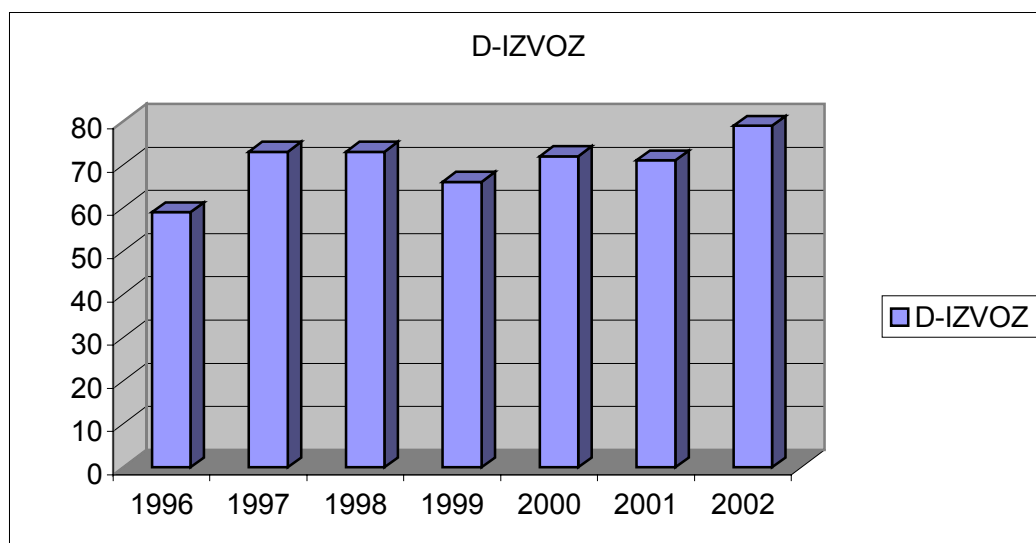
Kako poteka?

- na mejnem prehodu se blago sprosti s fakturo, ki jo overi carinski organ,
- blago gre naravnost v podjetje,
- ni zahtevano vodenje posebnih evidenc,
- v začetku meseca se vloži ECL za vse uvoze, izvoze v predhodnem mesecu,
- za vsak prehod meje znaša taksa 850 SIT.

Prednosti

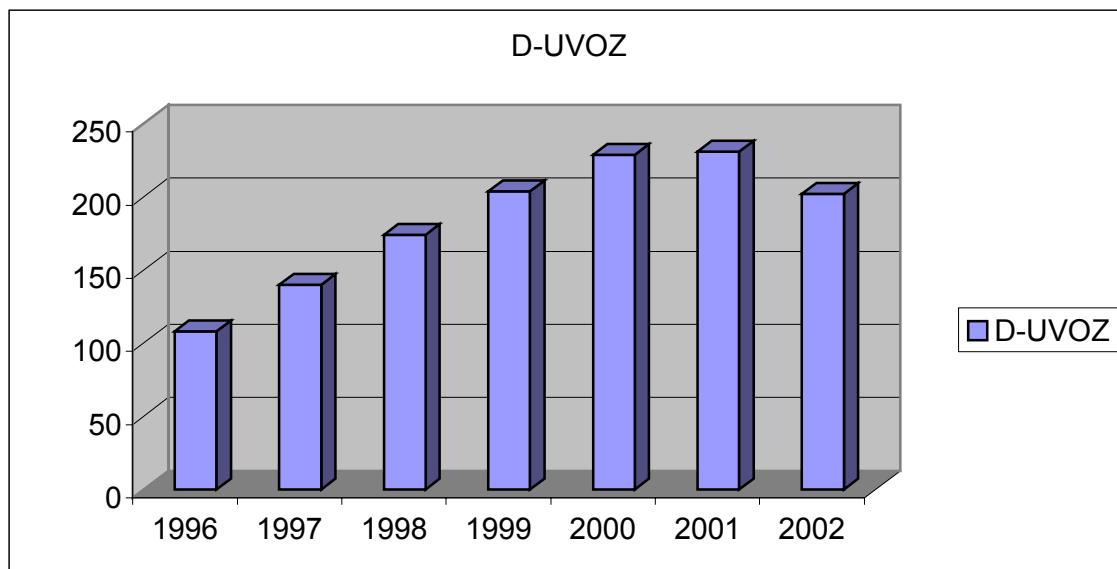
- zelo enostavno, primerno tudi za carinsko neizkušena podjetja,
- po prehodu mejnega prehoda prosto razpolagamo z blagom,
- ECL lahko pripravijo podjetja sama.

TABELA 4.5: Veljavna dovoljenja za uporabo komercialnega ali drugega dokumenta namesto ECL-a pri izvozu

Vir podatkov: Generalni Carinski Urad

**TABELA 4.6: Veljavna dovoljenja z uporabo komercialnega ali drugega dokumenta
namesto ECL pri uvozu**

Vir podatkov: Generalni Carinski Urad

Iz zgoraj prikazanih podatkov v okviru tabel (glej tabelo 4.5 in 4.6) vidimo, da je predvsem pri izvoznem postopku uporaba takih dovoljenj dokaj konstantna. Medtem, ko je pri uvoznem postopku trend naraščanja do leta 2000, potem pa opazimo rahel upad število dovoljenj. Kako dovoljenj bo ostalo v veljavi še po 01.05.2004 zaenkrat še ni znano.

Generalni carinski urad je z Informacijo o vplivu vstopa Slovenije v Evropsko Unijo na dovoljenja za poenostavitve³ obvestil vse imetnike poenostavitev o spremembah, ki jih čakajo v bodočnosti, obenem pa jim je bil dostavljen tudi vprašalnik s pomočjo katerega bi si pridobili podatke:

- ali bo podjetje po 01.05.2004 še uporabljalo dovoljenja za poenostavljene postopke,
- koliko pošiljk je trenutno v obdobju enega meseca in koliko jih bo po 01.05.2004,
- kakšen delež bo predstavljalo poslovanje s tretjimi državami i.t.d.

S pomočjo teh vprašalnikov si bo GCU poskušal ustvariti čim bolj realno sliko stanja po 01.05.2004. Tudi carinska služba se mora prilagoditi novim okoliščinam, ki bodo nastale naslednje leto, zato je potrebna njena popolna reorganizacija, ki bo pripomogla k čim boljšem opravljanju novih delovnih nalog. Obenem nam je znano, da bo po 01.05.2004 veliko (okrog 900) delavcev v carinski službi preveč, zato so te vrste podatki, ki bi jih predhodno pridobili z vprašalniki pomoč pri reorganizaciji službe. Pokazala naj bi se kolikšna bo dejanska potreba po carinskih delavcih.

³ Informacija GCU št. 426-80/180-1/2003/330-001, Informacije o vplivu vstopa Slovenije v EU na dovoljenja za poenostavitve dne 15.10.2003

4.3 Poenostavljeni postopek deklariranja na podlagi knjigovodskih vpisov

Ta oblika poenostavljenega postopka se razlikuje od poenostavljenega deklariranja na podlagi komercialnega ali drugega dokumenta. Pri poenostavljenem postopku deklariranja na podlagi knjigovodskih vpisov se lahko carini veliko raznovrstnega blaga, zato lahko ta postopek uporabljajo tudi veleprodajna podjetja. Razlika je tudi v nadzoru carinskih organov, kajti pri postopku deklariranja se nadzor iz mejnih organov prenese na krajevno nadzorni carinski organ. Za to vrsto poenostavitve je tudi obvezna evidenca v obliki knjigovodskih vpisov. Torej, da nam bo slika bolj jasna še enkrat omenimo:

BISTVENE ZNAČILNOSTI POSTOPKA

Kdaj se odločimo za to poenostavitev?

- kadar je veliko pošiljk raznovrstnega blaga,
- primerna za velika in srednje velika podjetja.

Kako poteka?

- na mejnem prehodu se blago pri uvozu prijavi z tranzitno ECL, pri izvozu s listom 3 ECL,
- blago gre naravnost v podjetje ali iz podjetja na mejo, potrebne so najave blaga nadzorni carini,
- potrebno je voditi evidence v obliki knjigovodskih vpisov,
- v začetku meseca se vloži ECL za vse uvoze, izvoze v prehodnem mesecu,
- taksa 850 SIT se plača samo za dopolnilni ECL.

Prednosti

- hitro sproščanje blaga, ni čakanja na carinjenje,
- ni stroškov takse za posamične prehode meje,
- možnost uporabe sistema RIP najav.

Pomanjkljivosti

- v primeru raznovrstnih poslov sortiranje na več dopolnilnih deklaracij,
- nepregledna dopolnilna deklaracija.

4.3.1. Klasična izvedba poenostavljenega postopka deklariranja na podlagi knjigovodskih vpisov pri uvoznem postopku

Za opravljanje tega postopka mora podjetje od GCU-ja pridobiti naslednja dovoljenja:

- dovoljenje za poenostavitev tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu (omogoča izvedbo carinskega postopka tranzita blaga oz. prevoz blaga pod carinskim nadzorom od kraja vnosa blaga v carinsko območje do imetnika dovoljenja),
- dovoljenje za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov (omogoča prepustitev blaga iz carinskega postopka tranzita blaga v zahtevani postopek z izvedbo knjigovodskega vpisa v prostorih imetnika dovoljenja).

Podjetje bo pridobilo dovoljenja le v primeru, da izpolnjuje vse pogoje.

Pomembno je:

- da v preteklosti ni huje kršil carinskih, davčnih in drugih predpisov,

- imeti mora ustrezni inštrument za zavarovanje carinskega dolga,
- seznanjen mora biti z predpisi, ki so pomembni v carinskem postopku,
- s svojim knjigovodstvom mora omogočiti izvajanje učinkovite carinske kontrole,
- posedovati mora ustrezno programsko računalniško podporo za potrebe vodenja knjigovodske evidence.

Pravna podlaga za izdajo dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov pri uvozu je v Carinskem zakonu in v Uredbi za izvajanje carinskega zakona.

Splošne določbe

- 59. člen CZ (poenostavitve glede carinskih deklaracij);
- 139 člen UICZ (vrste poenostavitev);
- 140. člen UICZ (pristojnost carinskih organov za vložitev zahtevka).

Poenostavljen postopek se lahko uporablja pri različnih uvoznih carinskih postopkih:

- sprostitev blaga v prost promet,
- uvoz blaga za proizvodnjo za izvoz,
- predelava blaga pod carinskim nadzorom,
- začasni uvoz blaga
- ponoven uvoz blaga in sprostitev v prost promet,
- sprostitev blaga v prost promet iz carinskih skladišč.

Dovoljenje za poenostavitev tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu omogoča imetniku dovoljenja, da pošiljko, ki je bila ob vnosu na carinsko območje prepuščena v carinski postopek tranzita blaga, ne predloži namembnemu carinskemu organu, temveč se postopek zaključi v njegovih prostorih ali na drugem mestu, ki ga odobri carinski organ. Imetnik mora ob vsakem prejemu blaga obvestiti nadzorno izpostavo. Obveščanje se opravi takoj, ko blago prispe k imetniku dovoljenja, najkasneje pa 30 minut pred koncem delovnega časa nadzornega carinskega organa. Obvestilo mora vsebovati vse podatke, ki so določeni v dovoljenju vsakega imetnika in v navodilu, ki ga je izdal GCU.⁴ Podatki iz obvestila se morajo ujemati s podatki iz tranzitne listine. Imetnik dovoljenja mora ravno tako obvestiti nadzorni carinski organ, če so poškodovane carinske oznake. Nadzorni carinski organ se mora v roku 30 minut odločiti za pregled pošiljke. V primeru, da v tem času imetnik dovoljenja ni obveščen o pregledu, se pošiljka lahko razloži, vendar če se pri tem ugotovi višek blaga ali pa, da je blaga premalo mora o tem obvestiti nadzorni carinski organ in obenem napisati ugotovitveni zapisnik.

Takoj po razložitvi in prevzemu blaga mora imetnik dovoljenja vse potrebne podatke o blagu vpisati v evidenco knjigovodskih vpisov. Glede na zahteve dovoljenja mora imetnik obvezno izpolniti tudi tranzitno listino. Navesti mora datum prispetja blaga, kajti tako lahko nadzorni carinski organ preveri ali je blago prispelo v roku, ki ga je določil mejni carinski organ (ponavadi je rok predaje 1 dan, v primeru vikenda in praznikov prvi delovni dan). Vpisati mora številke carinske oznake in njihovo stanje. Poleg prej omenjenih podatkov mora biti naveden carinski postopek in številka ter datum knjigovodskega vpisa, obvezen mora biti tudi žig in podpis odgovorne osebe v podjetju. Potrjene izvode tranzitne listine mora imetnik dovoljenja nato dostaviti nadzornemu carinskemu organu, ki potrdi prejem obeh izvodov (list 4 in 5). List 4 se kasneje priloži dopolnilni deklaraciji, list 5 pa pošlje mejnemu carinskemu

⁴ Navodilo o poenostavitvah pri carinjenju blaga, Navodilo GCU št. 6/2002

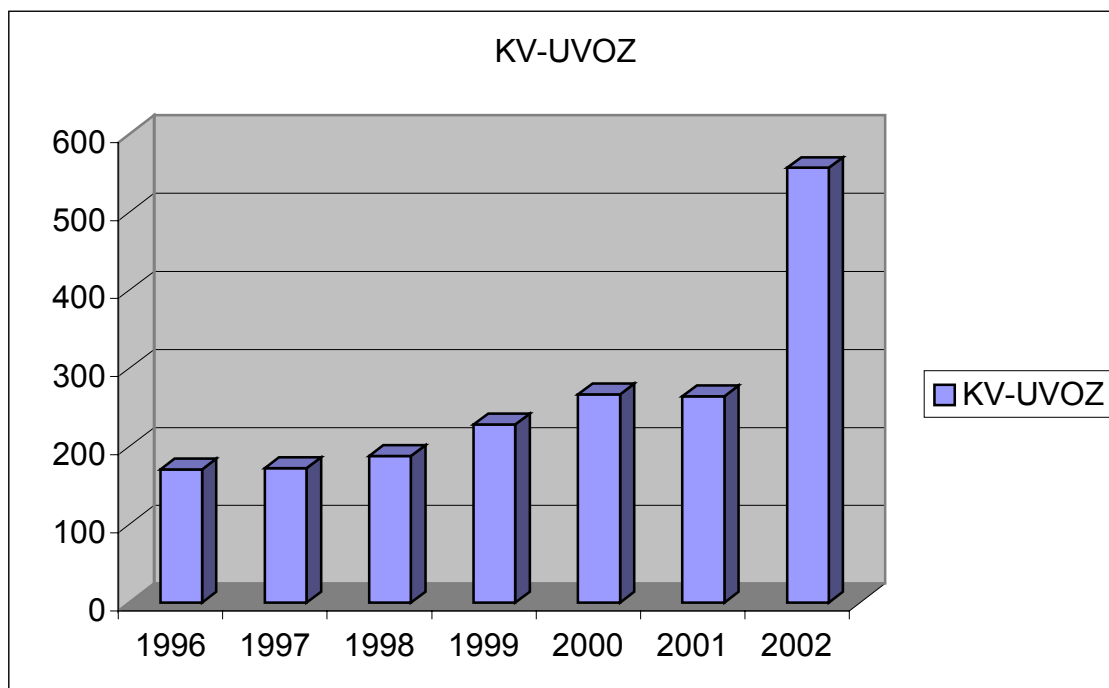
organu. Imetnik dovoljenja mora v določenem roku, ki je določen v dovoljenju vložiti dopolnilno carinsko deklaracijo za preteklo obdobje, ki je lahko:

- **tedensko vlaganje dopolnilnih deklaracij.** Pri tem načinu se običajno drugi delovni dan v tednu vloži dopolnilna deklaracija za pretekli teden. Rok plačila dajatev je 30 dni od dneva, ki je določen na dovoljenju in je enak kot pri običajnem carinjenju blaga,
- **mesečno vlaganje dopolnilnih deklaracij.** Pri tem načinu se do petega dne v mesecu vloži dopolnilna deklaracija za uvozne in do desetega v mesecu za izvozne pošiljke za vse knjigovodske vpise v preteklem mesecu. Rok plačila dajatev je do 15. dne v mesecu, kar pomeni, da je tu v povprečju rok plačila 30 dni.

V praksi se pokazalo, da je mesečno vlaganje dopolnilnih deklaracij izredna pridobitev predvsem za velika podjetja, ki imajo veliko uvoznih pošiljk. Zmanjšali so se jim špediterski stroški in imajo hitrejši dostop do blaga. Velika razbremenitev je tudi za carinsko službo, saj se je število carinskih deklaracij pri podjetju, ki ima takšno dovoljenje zmanjšalo tudi do štiri krat. Manjša podjetja, ki nimajo toliko denarnih sredstev, da bi lahko enkrat mesečno poravnali celoten carinski dolg je uporaba se ponavadi ne odločajo za to vrsto poenostavitve.

Dopolnilna deklaracija se mora vložiti pri nadzornem carinskem organu na obrazcu ECL. Ona predstavlja zbir vsega blaga, ki ga je imetnik dovoljenja uvozil v preteklem obdobju. Obvezno morajo biti priložene vse zahtevane listine, ki omogočijo izvedbo zahtevanega postopka. Potrebno je priložiti tudi spisek tranzitnih deklaracij. Zdravstveni, veterinarski, tržni ali fitosanitarni pregled je vedno potrebno opraviti pred evidentiranjem knjigovodskega vpisa. Takoj, ko imetnik dovoljenja od nadzornega carinskega organa dobi sprejete ECL mora vsak knjigovodski vpis zaključiti s številko dopolnilne deklaracije, kar pomeni zaključek carinskega postopka.

TABELA 4.7: Veljavna dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskega vpisa pri uvozu

Vir podatkov: Generalni Carinski Urad

Iz tabele (glej tabelo 4.7) je razvidno, kako so podjetja spoznala koristnost, ekonomičnost in praktičnost te poenostavitve. Predvsem v letu 2002 je očiten porast števila dovoljenj. Koliko dovoljenj bo ostalo še v veljavi po 01.05.2004 nam bo pokazal vprašalnik, ki so ga od Generalnega carinskega urada prejeli tudi ti imetniki dovoljenj.

4.3.2 Klasična izvedba poenostavljenega postopka deklariranja na podlagi knjigovodskih vpisov pri izvozu blaga

Tudi pri izvoznem postopku je **pravna podlaga** za izdajo dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov Carinski zakon in Uredba za izvajanje carinskega zakona.

Splošne določbe:

- 59. člen CZ (poenostavitve glede carinskih deklaracij);
- 172. člen UICZ (vrste poenostavitev);
- 173. člen UICZ (pristojnost carinskih organov za vložitev zahtevka).

Dovoljenje za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov omogoča imetniku prepustitev blaga v zahtevani izvozni carinski postopek, oziroma dopušča začetek zahtevanega izvoznega carinskega postopka v prostorih imetnika dovoljenja ali na drugem mestu, ki ga odobri carinski organ. Zahtevek za izdajo dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov se vloži pri krajevno pristojnem carinskem uradu glede na sedež in glavno knjigovodstvo vložnika zahtevka. Slednji se skupaj z mnenjem krajevno pristojnega carinskega urada posreduje v nadaljnji postopek odločanja Generalnemu carinskemu uradu, ki je pristojen za izdajo dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov pri izvozu. Vpis blaga v evidenco knjigovodskih vpisov oziroma t.i. »knjigovodski vpis« ima enak učinek kot sprejem izvozne carinske deklaracije.

Ta poenostavljen postopek se lahko uporablja v naslednjih izvoznih postopkih:

- dokončni izvoz blaga
- začasni izvoz blaga, ki se bo vrnilo v nespremenjenem stanju,
- začasni izvoz blaga na oplemenitenje – predelavo,
- ponovni izvoz blaga.

Pogoji za pridobitev dovoljenja so popolnoma enaki kakor pri uvoznem postopku, ki je predhodno že opisan. Dovoljenje se izda osebi, ki zahteva, da se carinski postopek dokončnega izvoza izvrši v njenih prostorih ali na drugih mestih, ki jih odobri carinski organ. Imetnik dovoljenja mora pred odpremo oziroma prepustitvijo blaga v carinski postopek dokončnega izvoza blaga obvestiti izpostavo, ki je v dovoljenju določena za nadzor nad deklariranjem blaga na podlagi knjigovodskih vpisov, da bi mu bilo lahko blago prepuščeno v carinski postopek dokončnega izvoza blaga. Po prepustitvi blaga je potrebno ustrezne podatke vpisati v evidenco knjigovodskih vpisov. Imetnik dovoljenja mora dati carinskemu organu na razpolago vse dokumente, od katerih je odvisna uporaba predpisov o izvozu blaga. Za nadzor in kot dokaz, da je blago dejansko zapustilo carinsko območje, se uporablja list 3 ECL, oziroma komercialni ali drug uradni dokument imetnika dovoljenja, ki mora biti vnaprej overjen s strani carinskega organa ali ga overi imetnik dovoljenja sam z žigom priznanega izvoznika. Dokazilo o izvozu mora vsebovati tudi navedbo »poenostavljeni izvoz« in navedbo dovoljenja. Imetnik dovoljenja mora ravno tako pred odhodom vozila na mejo obvestiti

nadzorni carinski organ o odpremi pošiljke in obenem vpisati vse obvezne podatke o blagu v knjigovodsko evidenco.

Način obveščanja carinskega organa o odstranitvi blaga je možen na dva načina. Posamično obvestilo za vsak izvoz posebej se mora poslati po telefaksu znotraj delovnega časa nadzornega carinskega organa. Druga možnost je najava programa izvoza, ki se nanaša na točno določeno časovno obdobje (en teden), pod pogojem, da gre za zanesljivo in natančno informacijo. V praksi se takšen način najave dovoli izvoznikom, pri katerih predviden izvoz v določeni časovni periodi ne odstopa od uresničenega izvoza za več kot 15 %.

Programu izvoza sledi po zaključku periode še obvestilo o dejanskem izvozu za preteklo obdobje. Na ta način se spremlja natančnost predvidevanja izvoza in količin ter vrednosti v dopolnilni deklaraciji. Ta postopek se primerno enako uporablja tudi pri deklariranju na podlagi knjigovodskega vpisa pri uvozu.

V obvestilu o odstranitvi blaga mora biti čim več koristnih podatkov, ki carinskemu organu omogočajo izvajanje kontrole. Obvezni so naslednji podatki:

- številka dovoljenja za uporabo poenostavljenega postopka,
- vrsta in registrska številka prevoznega sredstva,
- carinski postopek,
- trgovsko ime blaga,
- fakturna vrednost,
- številka in vrsta tovorkov,
- bruto teža.

Blago se po preteku odrejenega roka, ki je določen v dovoljenju (navadno je to 30 minut), prepusti priznanemu izvozniku. Carinski organ ima na razpolago 30 minut, da se odloči za pregled blaga pri imetniku dovoljenja in ugotovi skladnost blaga na vozilu z najavo, vpisom v knjigovodske evidence in fakturo.

Vsebinsko je vpis blaga v knjigovodsko evidenco enak kot pri uvoznem postopku s tem, da je smiselno prilagojen izvoznim podatkom. Priznani izvoznik mora takoj po oddaji obvestila in najkasneje pred odstranitvijo blaga izvršiti vpis v odobrene evidence, pri čemer so obvezni naslednji podatki:

- številka dovoljenja za knjigovodske evidence,
- zaporedna številka,
- datum in ura vknjižbe,
- številka lista 3 ECL,
- vrsta in registrska številka prevoznega sredstva,
- zahtevani carinski postopek,
- predhodni carinski postopek,
- trgovsko ime blaga,
- tarifna oznaka iz nomenklature carinske tarife,
- fakturna cena,
- število in vrsta tovorkov,
- teža,
- namembni carinski organ,
- število in datum dopolnilne deklaracije

Knjigovodski vpis ima enak učinek kot sprejem izvozne carinske deklaracije.

Za nadzor in kot dokaz, da je blago dejansko zapustilo carinsko območje, se uporablja list 3 ECL. Ta mora vsebovati podatke za identifikacijo blaga in so predpisani. Za eno prevozno sredstvo se priloži samo en list 3 ECL. Če je v enem vozilu več vrst blaga in ga ni možno vpisati v zato predvideno polje zaradi pomanjkanja prostora, se priloži natančen popis blaga, v list 3 ECL pa se vpiše »glej prilogo«.

GCU lahko dovoli kot dokaz, da je blago dejansko zapustilo carinsko območje tudi komercialni ali drugi dokument.

List 3 ECL, s katerim priznani izvoznik odpošlje blago iz svojih prostorov ali iz drugih dovoljenih lokacij, mora biti prej vnaprej overjen s strani nadzornega carinskega organa. Imetnik dovoljenja pri carinskem organu pisno zahteva overitev določenega števila listov 3 ECL. Overitev opravi carinski organ, tako da odtisne carinski žig in ga podpiše carinski delavec. Carinski organ vodi interno evidenco overjenih ECL po posameznih imetnikih in izroči overjene liste 3 ECL odgovorni osebi imetnika dovoljenja proti podpisu. Tudi imetnik dovoljenja je dolžan voditi uporabo vnaprej overjenih listov 3 ECL.

GCU lahko priznanega izvoznika, ki zelo pogosto izvažata blago in je vreden zaupanja, pooblasti, da sam žigosa list 3 ECL s posebnim žigom, ki je predpisan. Glede na zahtevo, da se zagotovi enotna oblika in vsebina žiga priznanega izvoznika (pa tudi zaradi evidence žigov) je v Sloveniji pooblaščen le en izdelovalec žigov. Pooblastilo, da se lahko žigosa list 3 ECL z žigom priznanega izvoznika, izda GCU le vložniku zahtevka, kateremu je bilo že izdano soglasje o poenostavljenem postopku izvoza ali soglasja za tedenski izvoz. Predhodno se preveri, da je vložnik zahtevka do tedaj dosledno izvrševal vse obveznosti iz soglasja.

Pred odpremo blaga priznani izvoznik vpiše v polje A zaporedno številko lista 3 ECL in datum. Na list 3 ECL je potrebno še vpisati zaporedno številko in datum vpisa blaga v evidenco ter številko dovoljenja GCU-ja..

Izstopni carinski organ, kateremu je predložen list 3 ECL, potrdi izstop blaga s številko iz kontrolnika izstopnega blaga z datumom izstopa, imenskim žigom, svojim podpisom ter okroglim uradnim žigom. Carinski organ overi tudi morebitni priložen seznam blaga, tako da ga overi z žigom in vpiše številko kontrolnika izstopnega blaga. Overjen list 3 ECL se vrne prevozniku, ki pa ga mora vrniti imetniku dovoljenja. Vse potrjene liste 3 ECL s strani izstopnega carinskega organa je potrebno priložiti dopolnilni deklaraciji v dokaz, da je blago zapustilo ozemlje Republike Slovenije.

Takšna natančna kontrola dejanskega izvoza je potrebna zaradi tega, ker je izvoženo blago oproščeno plačila davka na dodano vrednost in trošarine. Znane so zlorabe iz preteklih let za alkoholne pijače, tobak in sladkor, ko je bilo blago samo fiktivno (dokumentarno) izvoženo, blago pa je ostalo na teritoriju Republike Slovenije. S tem je bil oškodovan državni proračun, posamezniki pa so si pridobili ogromno protipravno premoženje. Le redkim se je lahko dokazala zloraba in se jim naložilo naknadno poplačilo prometnega davka in trošarine.

Glede na to, da večina slovenskih izvoznikov izvažata v države, povezane v evropsko diagonalno kumulacijo, na katerih je blago s poreklom iz Slovenije deležno nižjih preferencialnih stopenj, je potrebno na fakturo tudi napisati izjavo pooblaščenega izvoznika. Imetnik dovoljenja za deklariranje na podlagi knjigovodskega vpisa pri izvozu, ki ni hkrati tudi pooblaščen izvoznik, ne more izvažati blaga v države v sistemu evropske diagonalne

kumulacije kot blago s poreklom iz Slovenije, ampak mora izvažati po rednem carinskem postopku, kjer jih carinski organ overi obrazec EUR 1.

Precej imetnikov dovoljenja od uvedbe evropske diagonalne kumulacije ne izvaža po poenostavljenem postopku, saj še niso pridobili status pooblaščenega izvoznika.

Imetnik dovoljenja za poenostavljeni postopek deklariranja z uporabo komercialnega ali drugega dokumenta ali deklariranja na podlagi knjigovodskih vpisov mora nadzornemu carinskemu organu, ki je v dovoljenju GCU-ja določen za sprejem dopolnilne deklaracije, vložiti dopolnilno deklaracijo. Dopolnilno deklaracijo mora vložiti na obrazcu ECL in v roku, ki ga določi GCU. Navadno je to naslednji teden po sprostitvi blaga v prost promet, izjema so električna energija, zemeljski plin in časopisi, za katere se vlaga dopolnilna deklaracija prvi teden v mesecu za blago, ki je bilo predmet poenostavitve za pretekli mesec.

Smisel poenostavitev glede carinskih deklaracij je tudi v tem, da bi se vlagalo čim manj dopolnilnih deklaracij in da bi bilo čim več poenostavljenih deklaracij združenih v eno dopolnilno deklaracijo.

Omejitve glede števila dopolnilnih deklaracij so v:

- **valuti**; kolikor faktur v različnih valutah je prispelo po poenostavljenem postopku v, preteklem tednu, toliko različnih dopolnilnih deklaracij je potrebno vložiti,
- **pariteti**; kolikor različnih paritet je navedenih na fakturah, toliko različnih dopolnilnih deklaracij je potrebno vložiti, kljub temu da imajo mogoče enako valuto. Pariteta zaradi prevoznih stroškov in zavarovanja blaga vpliva na carinsko osnovo,
- **tečajju**; pri izjemah, pri katerih se vlaga dopolnilna deklaracija enkrat mesečno, se uporablja tečaj, ki je veljal pri uporabi zadnje poenostavljene deklaracije v preteklem mesecu.

Podrobne značilnosti postopka

Poenostavitev je primerna za vse vrste podjetij, ki pogosto uvažajo in izvažajo raznovrstno blago in imajo primerno izobražene kadre in informacijsko podporo za vodenje evidenc.

V začetku tedna ali meseca podjetje vloži dopolnilno deklaracijo, s katero se obračuna nastali uvozni dolg za vse uvoze in izvoze v preteklem tednu ali mesecu.

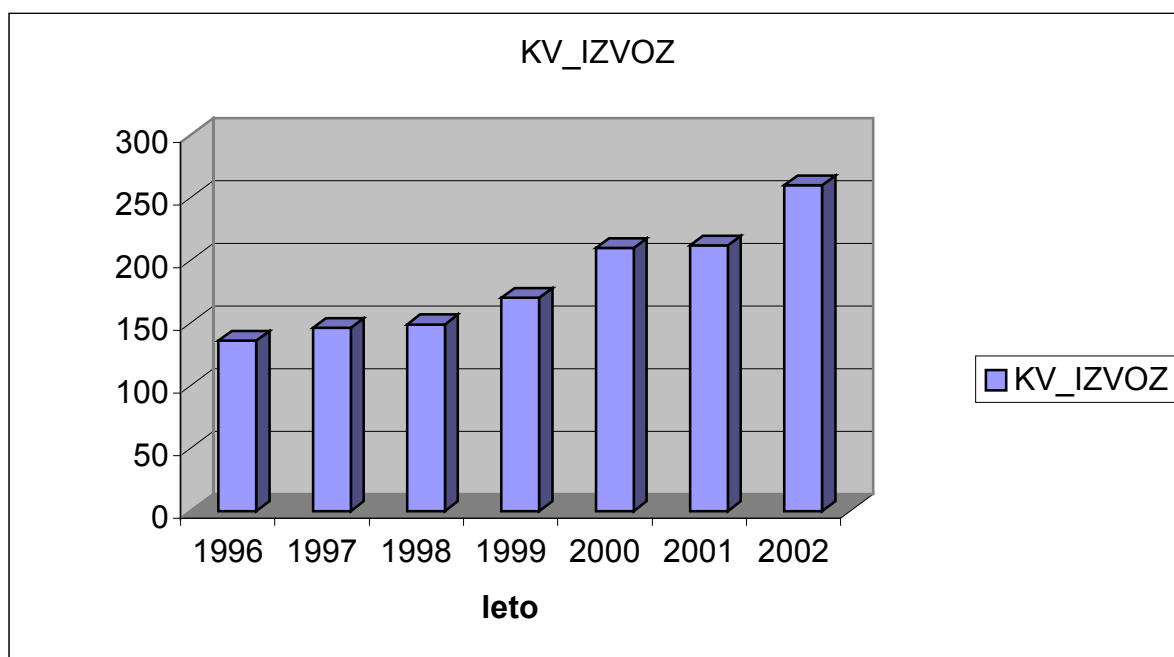
Novost pri knjigovodskih vpisih je možnost brezpapirnega poslovanja, ki se predvsem pri večjih dobro organiziranih podjetjih, ki tudi sicer zagotavljajo celovito poslovno informacijsko podporo, hitro uveljavlja.

Vse, v elektronski deklaraciji navedene in potrebne papirnate dokumente, kot so fakture, potrdila o poreklu in druge listine podjetje hrani v svojih arhivih.

Zaradi lažjega razumevanja je najprej opisana izvedba klasičnega postopka deklariranja na osnovi knjigovodskih vpisov v uvoznih in izvoznih postopkih. V nadaljevanju pa bo tudi prikazana najbolj sodobna oblika poenostavitve z uporabo RIP sistema.

Čeprav smo pri uvoznem postopku videli izreden porast števila dovoljenj v letu 2002, pa opazimo pri izvoznem postopku (glej tabelo 4.8), da je število dovoljenj ves čas od leta 1996 do leta 2000 konstantno naraščalo. V letu 2000 in 2001 se je naraščanje ustavilo, vendar je v letu 2002 zopet prišlo do njihovega povečanja. Tudi tu težko ugibamo koliko dovoljenj bo še ostalo aktualnih po 01.05.2004.

TABELA 4.8: Veljavna dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskega vpisa pri izvozu

Vir podatkov: Generalni carinski urad

4.3.3 Poenostavljen postopek deklariranja na osnovi knjigovodskih vpisov in vlaganja dopolnilne deklaracije z uporabo sistema RIP

Izhodišče za tovrstno poslovanje je smiselna uporaba vseh določb, ki veljajo za poenostavitev tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu in deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov pri prepustitvi blaga v uvozne carinske postopke po klasičnem postopku. Razlika od klasičnega postopka je le v tem, da se tu odobri vlaganje zbirne dopolnilne carinske deklaracije z uporabo računalniškega sistema izmenjave podatkov ali RIP- »brezpapirno poslovanje«. Takšno dovoljenje je zaupano le 58-tim podjetjem v Sloveniji⁵. To je najbolj sodobna oblika poenostavljenega postopka carinjenja blaga.

Posebne določbe, ki opredeljujejo »brezpapirno poslovanje« so:

- 46. čl. CZ (oblika carinske deklaracije),
- 60. čl. CZ (uporaba CZ pri drugih oblikah deklaracij),
- 83. čl. UICZ (elektronske deklaracije),
- 101. čl. UICZ (elektronska izmenjava podatkov),
- 102. čl. UICZ (dovoljenje),
- 103. čl. UICZ (vložitev deklaracije in izvedba postopka),
- 104. čl. UICZ (vsebina vrnjenega sporočila),

⁵ podatek Generalnega Carinskega Urada

- 105. čl. UICZ (elektronska izmenjava drugih podatkov),
- 141. čl. UICZ (elektronsko poslovanje).

Poenostavitev je primerna za vse vrste podjetij, ki pogosto uvažajo in izvažajo raznovrstno blago in imajo primerno izobražene kadre in informacijsko podporo za vodenje evidenc.

V začetku meseca podjetje vloži dopolnilno deklaracijo, s katero se obračuna nastali uvozni dolg za vse uvoze in izvoze v preteklem mesecu.

Vse, v elektronski deklaraciji navedene in potrebne papirnat dokumente, kot so fakture, potrdila o poreklu in druge listine podjetje hrani v svojih arhivih.

Kdaj se odločimo za to vrsto poenostavitve?

- kadar je veliko pošiljk raznovrstnega blaga,
- primerna je za velika in srednje velika podjetja, ki imajo ustrezno usposobljene kadre,
- primerno je za podjetja, ki sama vlagajo ECL,
- imajo izkušeno ekipo in globalno rešeno informacijsko podporo poslovanju.

Kako poteka?

- je največja možna poenostavitev,
- ko blago pride ali gre v/iz podjetja ga vpišemo v knjigovodske vpise,
- transakcijo najavimo nadzorni carinski izpostavi,
- naslednji dan (dneh - odvisno od dogovora) pošljemo carini elektronsko deklaracijo,
- na koncu meseca ne vlagamo pisne deklaracije niti prilog, ampak samo list z zneskom carine (list 1) in seznamom vseh v mesecu poslanih elektronskih deklaracij (list 2),
- primerno za večja podjetja z veliko frekvenco prometa,
- zahteva ustrezno kadrovske, organizacijske in informacijske podpore podjetja,
- daje najboljše učinke pri znižanju stroškov in poenostavitvi carinskih postopkov.

Pogoji za izdajo dovoljenja so izpolnjeni kadar:

- vložnik zahtevka oziroma odgovorne osebe vložnika zahtevka izpolnjujejo vse pogoje za pridobitev dovoljenja knjigovodskih vpisov in brezpapirnega poslovanja,
- vložnik zahtevka oziroma odgovorne osebe vložnika zahtevka posredujejo znanje s področja carinskih postopkov in s področja deklariranja blaga,
- vložnik zahtevka poseduje ustrezno programsko računalniško podporo za potrebe vodenja evidence knjigovodskih vpisov ter za potrebe formiranja knjigovodskih vpisov v strukturi ECL,
- vložnik zahtevka poseduje ustrezen informacijski sistem za pripravo ECL, predpisane, strukture podatkov, nadzora nad poslanimi/prejetimi paketi in RIP s carinskim informacijskim sistemom,
- poseduje dovoljenje za elektronsko izmenjavo podatkov.

Prednosti so:

- vsi dokumenti so v podjetju, ni kopiranja,
- ni špediterskih stroškov, ni poti na carino,
- maksimalna fleksibilnost podjetja,
- varnost poslovanja,
- sprotno in hitro obveščanje nadzornega carinskega organa,
- izredno zmanjšana količina dela in obremenitev carinskih delavcev
- število arhiviranih dokumentov na carinski izpostavi se zmanjša na minimum.

Prav zaradi zgoraj naštetih prednosti se vedno več podjetij odloča za to vrsto poenostavitve. Med njimi naj omenim večja podjetja, ki so že pridobila dovoljenja: Pivovarna Union, Predilnica Litija, Helios, Papirnica Goričane, Papirnica Vevče, Iskra Feriti, Saturnus i.t.d.. Vsa ta podjetja so imela že predhodno dovoljenje za poenostavljen postopek deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov. Pri svojem delu so se pokazala kot izredno resen, zanesljiv in korekten partner v carinskem postopku, zato pridobitev novega dovoljenja ni bilo vprašanje. Razvoj tega postopka je šel še naprej. Podjetja imajo tudi možnost, da podatke dostavijo tudi na elektronskih nosilcih podatkov, namesto v pisni obliki (list 1 in list 2). To oblike še ne uporabljajo vsa podjetja, ki imajo možnost »brezpapirnega poslovanja«.

5. POENOSTAVITEV TRANZITNEGA POSTOPKA PRI ODHODNEM IN NAMEMBREM CARINSKEM ORGANU

5.1 Pooblaščen pošiljatelj

Tu govorimo o podjetju, ki je od GCU-ja pridobila dovoljenje za poenostavitev tranzitnega postopka pri odhodnem carinskem organu, lahko prepušča blago v tranzitni postopek v njegovih prostorih brez predložitve blaga in vložitev tranzitne deklaracije pri odhodnem carinskem organu. To dovoljenje si pridobijo podjetja, ki imajo tudi dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskih vpisov in tudi imetniki carinskih skladišč.

Pravna podlaga za izdajo dovoljenja za poenostavitev tranzitnega postopka pri odhodnem carinskem organu je v Carinskem zakonu in v Uredbi za izvajanje carinskega zakona.

Splošne določbe

- 59. člen CZ (poenostavitve glede carinskih deklaracij),
- 121. člen CZ (pojem),
- 241. člen UICZ (splošna določba),
- 293. člen UICZ (obseg poenostavljenih postopkov).

Pravila, ki urejajo poenostavitve formalnosti v tranzitnih postopkih, so podrobneje določena v UICZ. Dovoljenje za poenostavitev tranzitnega postopka se ne izda za blago iz priloge 56 UICZ (občutljivo blago). GCU lahko za posamezne vrste blaga omeji poenostavitve formalnosti pri odhodnem carinskem organu.

Poenostavitev tranzitnega postopka pri odhodnem carinskem organu določajo:

- 255. člen UICZ (pooblaščen pošiljatelj),
- 241. člen UICZ (pogoji za pridobitev statusa pooblaščenega pošiljatelja),
- 256. člen UICZ (vsebina dovoljenja),
- 259. člen UICZ (izpolnitev tranzitne deklaracije),
- 260. člen UICZ (oprostitev podpisovanja),
- 258. člen UICZ (varnostni ukrepi pri žigu).

Dovoljenje za poenostavitev tranzitnega postopka pri odhodnem carinskem organu se lahko izda osebi, ki redno prepušča blago v tranzitne postopke. Z izdajo dovoljenja se slednji dovoli tudi opustitev predložitve blaga in vložitve tranzitne deklaracije pri odhodnem carinskem organu. Pooblaščen pošiljatelj mora voditi evidence o prepuščenem blagu v tranzitne postopke, ki omogočajo carinskim organom nadzor nad izvajanjem poenostavitve, ter posedovati skupno zavarovanje za zavarovanje carinskega dolga v tranzitnem postopku. V dovoljenju se navedejo podatki o nadzornem carinskem organu, o roku in načinu obveščanja o prepustitvi blaga v tranzitni postopek, o roku predložitve blaga namembnemu carinskemu organu in o ukrepih za zagotavljanje istovetnosti blaga. V dovoljenju se določi tudi način overitve in izpolnjevanja polja tranzitne deklaracije za prijavo tranzitnega postopka, način izpolnjevanja tranzitne deklaracije ter druge obveznosti pooblaščenega pošiljatelja.

5.2 Pooblaščen prejemnik

Oseba, ki poseduje dovoljenje GCU-ja za poenostavitev tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu – pooblaščen prejemnik, lahko prejme blago v tranzitnem postopku v njenih prostorih brez predložitve blaga pri namembnem carinskem organu.

Pravna podlaga za izdajo dovoljenja za poenostavitev tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu je v Carinskem zakonu in v Uredbi za izvajanje carinskega zakona.

Splošne določbe

- 59. člen CZ (poenostavitve glede carinskih deklaracij),
- 121. člen CZ (pojem),
- 240. člen UICZ (splošna določba),
- 248. člen UICZ (blago z večjim tveganjem).

Pravila, ki urejajo poenostavitve formalnosti v tranzitnih postopkih, so podrobneje določena v UICZ. Dovoljenje za poenostavitev tranzitnega postopka se ne izda za blago iz priloge 56 UICZ (občutljivo blago). Carinska uprava Republike Slovenije lahko za posamezne vrste blaga omeji poenostavitev formalnosti pri namembnem carinskem organu.

Poenostavitev tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu določajo:

- 262. člen UICZ (pooblaščen prejemnik),
- 241. člen UICZ (pogoji za pridobitev statusa pooblaščenega prejemnika),
- 263. člen UICZ (vsebina dovoljenje),
- 264. člen UICZ (obveznosti pooblaščenega prejemnika).

Dovoljenje za poenostavitev tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu se izda osebi, ki redno prejema blago po tranzitnem postopku. Z izdajo dovoljenja se slednji dovoli opustitev predložitve blaga pri namembnem carinskem organu. Pooblaščen prejemnik mora voditi evidence o prejetem blagu po tranzitnih postopkih, ki omogočajo carinskim organom nadzor nad izvajanjem poenostavitve. V dovoljenju se navedejo podatki o nadzornem carinskem organu, o roku in načinu obveščanja o prejemu blaga po tranzitnem postopku. V dovoljenju se določijo tudi druge obveznosti pooblaščenega prejemnika (npr. način potrditve prejema blaga, pošiljanje izvodov tranzitne deklaracije nadzornemu carinskemu organu, obveščanje o ugotovljenih nepravilnostih, ipd.).

5.3 Poenostavitev tranzitnega postopka v kombinaciji s postopkom carinskega skladiščenja blaga

Poenostavitev je kombinacija treh samostojnih poenostavljenih postopkov:

- poenostavitve tranzitnega postopka pri odpremnom carinskem organu – pooblašteni pošiljatelj;
- poenostavitve tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu – pooblašteni prejemnik;
- poenostavitev deklariranja – uporaba knjigovodskih vpisov pri pričetku skladiščenja blaga.

Ta kombinacija poenostavitve je primerna zlasti za imetnike carinskih skladišč tipa »A«, ki skladiščijo predvsem blago komitentov in imajo veliko frekvenco vhodov in izhodov blaga. Poenostavitev omogoča vnos blaga, ki je prispelo s tranzitnim postopkom neposredno v skladišče na osnovi knjigovodskega vpisa blaga. Vlaganje dopolnilne pisne deklaracije ni potrebno. Tudi odprema blaga iz skladišča namembnemu carinskemu organu ali pooblaščenemu prejemniku se izvaja samostojno, brez prisotnosti carinskega organa. Sproščanje blaga v prost promet pa se mora izvesti z vložitvijo pisne carinske deklaracije za ustrezní carinski postopek. Tako za vhod kot izhod blaga se obvešča nadzorni carinski organ na dogovorjeni način.

Dovoljenje se izda le v primeru, da je z izvajanjem poenostavitve zagotovljena učinkovita kontrola spoštovanja prepovedi in omejitev ter kontrola drugih predpisov, ki se nanašajo na tranzitni postopek in postopek carinskega skladiščenja blaga.

Sam potek postopka lahko razdelimo na dve fazi in sicer na vhod blaga v carinsko skladišče in na izhod blaga iz carinskega skladišča. V celotni verigi nastopajo naslednji nosilci posameznih nalog:

- **odhodni carinski organ:** je običajno mejni carinski organ, kjer blago vstopa v državo, lahko pa je to tudi carinski organ v notranjosti države;
- **nadzorni carinski organ:** je carinski organ, ki je krajevno pristojen za nadzor nad imetnikom poenostavitve - carinskim skladiščem;
- **namembni carinski organ:** običajno izstopni carinski organ, kjer blago izstopa iz države, lahko pa je to tudi namembni carinski organ v notranjosti države, ki mu je napoteno blago s strani pooblaščenega pošiljatelja;
- **pooblašteni prejemnik:** to je podjetje, nosilec dovoljenja za poenostavitev tranzitnega postopka pri namembnem carinskem organu. Imetnik dovoljenja ima pravico samostojno prevzemati blago, napoteno s tranzitnim postopkom;
- **pooblašteni pošiljatelj:** to je podjetje, nosilec dovoljenja za poenostavitev tranzitnega postopka pri odpremnom carinskem organu. Podjetje lahko samostojno odpremlja blago iz carinskega skladišča in uvede vse potrebne ukrepe carinskega nadzora nad blagom. Blago lahko pošilja v tranzitu drugemu pooblaščenemu prejemniku ali pa namembnemu carinskemu organu, ki je lahko mejni kot tudi notranji carinski organ.

6. ANALIZA TVEGANJA UDELAŽENCEV V POENOSTAVLJENIH CARINSKIH POSTOPKIH

6.1 Splošno

Do sedaj smo spoznali temeljne razlike med običajnim postopkom carinjenja, kjer ima carinski delavec vedno možnost, da je prisoten pri pregledu blaga in vrstam poenostavljenih postopkov, kjer carinski delavec skoraj nikoli ni prisoten pri prejemu ali odpremi pošiljke. Ravno zato je izrednega pomena naknadna kontrola carinskih organov pri imetnikih dovoljenj poenostavljenih postopkov. Imetniki so pridobili dovoljenja že zaradi njihovega predhodnega dela, ki je bilo opravljeno korektno in brez carinskih prekrškov. Kljub temu, da naj bi odnos vseh udeležencev v carinskem postopku temeljil na medsebojnem zaupanju, pa vseeno prihaja do namernih in ne namernih napak imetnikov dovoljenja, zaradi katerih je lahko državni proračun krepko prikrajšan. Naknadna kontrola carinskih organov naj bi preprečila take zlorabe, ki se naj bi ne izvajale spontano, ampak načrtno in sistematično s pomočjo določenih metod in sredstev, s katerimi bi dosegli čim večjo učinkovitost.

6.2 Postopek analize tveganja v Avstriji

Slovenija si je že od začetka svoje samostojnosti prizadevala, da bi se čimprej vključila v gospodarsko in politično integracijo evropskih držav, zato bo potrebno tudi v naši službi prevzeti nekatera pravila in načine dela, ki so veljavni v EU. Analiza tveganja je metoda dela, ki je ob manj fizično zahtevnem delu daje odlične rezultate. Z njeno pomočjo bomo prišli do dobrih rezultatov dela in carinska služba bo pridobila tudi na ugledu.

Čeprav Slovenija še ni podpisala Kyoto konvencije, bi se lahko analiza tveganja kljub temu uporabljala kot koristna usmeritev pri organizaciji, planiranju in izvajanju kontrol v podjetjih. GCU je vsem vodjem oddelkov za kontrolne zadeve dostavil »Smernice carinskega nadzora in kontrole« in jih seznanil z temelji Kyoto konvencije.⁶ Ravno tako je bilo tudi organizirano predavanje za vodje kontrolnih oddelkov od 13.11. do 28.11.2000 o kontroli v podjetjih.⁷ Predavanje je potekalo v okviru PHARE programa za Slovenijo in Latvijo, ki ga je organiziralo Zvezno ministrstvo za finance iz Dunaja. Predstavnik iz Avstrije so prikazali analizo tveganja kot izredno učinkovit pripomoček za delo carinskih organov. Pri njih je ta sistem že del vsakdanje prakse in organiziran izredno na visoki ravni. Carinska služba ima organizirane posebne oddelke, ki se ukvarjajo samo s pridobivanjem podatkov, ocene in analizo tveganja. Pridobivanje podatkov je toliko lažje, ker je omogočena visoka stopnja pomoči tudi drugih zveznih in deželnih organov. Znotraj države razlikujejo sodelovanje znotraj finančnega ministrstva in sodelovanje z službami drugih zveznih in deželnih organov in tudi z gospodarskimi organizacijami. Pri analizi tveganja je potrebno pridobiti čim več uporabnih podatkov, zato je avstrijskim carinskim kontrolorjem omogočen direktni dostop do baz podatkov kot na primer:

⁶ Informacija GCU št.: 426-01/11-00/002 z dne 06.09.2000, Smernice carinskega nadzora in kontrole

⁷ PHARE, Program Slovenija, Latvija in Avstrija, Kontrola v podjetjih - Izobraževalni program, Delovno gradivo, Zvezno ministrstvo za finance, Dunaj, avgust 2000

- datoteka IDU (Indeks dejavnosti podjetij-zajema podatke o podjetjih in njihovih kontrolah, ki je osnova za oceno tveganja;
- banka podatkov TUA (to je dostop do banke podatkov Tehnično raziskovalnega inštituta finančne uprave, vsem uslužbencem omogoča pregled vseh preverjenih vzorcev blaga določenega podjetja;
- RIS-Zvezni pravni informacijski sistem (zajema nacionalne predpise in nacionalno sodno prakso);
- Sistem CELEX (Communitatis Europae LEX-zajema zbirko uredb in sodne prakse EU).

Uporaba informacijske tehnologije je zelo pomembna, ker je učinkovito sredstvo, ki omogoča večjo in bolj poglobljeno analizo selektivnih kriterijev. Ročno in na klasičen način tako obsežnega dela sploh ne bi bilo možno več opraviti. S pomočjo te tehnologije se ustvari baza podatkov, ki je osnova v začetku izdelave analize tveganja.

Iz prikazanega stanja vidimo, da Slovenija na tem področju izvaja prve korake, kajti do učinkovite kontrole in dobrih rezultatov s pomočjo metod in sredstev, ki jih uporabljajo v EU bo potrebno še veliko izobraževanja in systemskega dela slovenske carinske službe.

6.2.1. Metoda analize tveganja

Pojem tveganja pomeni oceno verjetnosti glede tega, kje/kako/kdaj bi lahko prišlo do odstopanj (nepravilnosti) pri poslovanju. Tveganje tudi pomeni, da je do nepravilnosti dejansko tudi prišlo oziroma, da do nje mora priti. Med praktičnem delom s pomočjo analize tveganja so v avstrijski službi spoznali veliko pozitivnih lastnosti takega dela.

Prednosti, ki jih prinaša analiza tveganja:

- visok potencial odkrivanja,
- analiza za celotno zvezno območje zagotavlja enotno obravnavo,
- razbremenitev poštenih udeležencev,
- objektivno obravnavanje vseh poslovnih transakcij,
- pregledna izbira,
- učinkovita razporeditev kadrov,
- večja ekonomičnost naknadnih kontrol.

Med slabosti analize tveganja sodijo predvsem:

- primerov s povodom za kontrolo ni mogoče obdelati v doslej običajnem obsegu,
- neupoštevanje regionalnih kadrovskega resursov.

Za nas je predvsem zanimiva predvsem izdelava analize tveganja in naknadna kontrola carinskih organov pri poenostavljenih postopkih carinjenja. Bistvo analize tveganja je načrtovanje. Na začetku je treba izvesti načrt kontrol, torej je potrebno izbrati udeležence, ki jih bomo kontrolirali. Pri poenostavljenih postopkih so torej pomembni imetniki dovoljenj. Izbrati moramo tudi poslovne transakcije za kontrolo.

Analiza tveganja naj bi pomenila delovno metodo, ki bi pomagala čimbolj izrabiti človeške in finančne vire za zmanjšanje tveganja. To bomo dosegli z:

1. določitvijo področja tveganja

Področje tveganja pomenijo carinske režime, postopke in druga področja, kjer carinska služba izvaja svoje naloge.

2. določitvijo stopnje tveganja

Ocenitev tveganja pomeni določitev stopnje tveganja, ki je vsebovana v vsaki dejavnosti carinske službe, tako, da lahko definiramo prioritete, ki jih je potrebno preveriti.

3. oblikovanjem pokazateljev tveganja

Pokazatelji tveganja pomenijo faktorje v povezavi z danim tveganjem, kar skupno poveča ali zmanjša stopnjo tveganja, ki ga vsebuje vsako področje tveganja.

4. določitev virov tveganja

Profil ali vir tveganja pomeni papirnato ali elektronsko dokumentacijo prirejeno predmetu, ki jo carinski delavci uporabljajo pri analizah tveganja. Dokumentacija določi poznana področja tveganja, dejanske napake in odgovarjajoče pokazatelje tveganja, določi stopnjo tveganja in načrt po katerem se izvaja nadzor ter določi tudi vire, ki so na razpolago za njihovo izvajanje. Učinkovitost analize tveganja je odvisna predvsem od količine in kvalitete informacij ter znanja, ki je na razpolago carinski službi. Zato moramo imeti zanesljive, popolne in ažurne informacije in pa ljudi, ki jih morajo znati uporabljati.

Kot vire informacij lahko štejemo:

- carinske delavce na vseh ravneh
- specializirane oddelke
- druge vladne in nevladne službe ter javne ustanove
- davčno službo
- transportne organizacije, ipd.

Podatek je še neobdelana informacija. Takšen osnovni podatek uporabimo za operativne namene, kot npr. pretok prometa, vrednost uvoza v določenem obdobju, ipd. Podatek postane pomemben šele takrat, ko ga analiziramo in z njim določimo trende v posebno tveganih območjih ali na območjih, kjer bi se lahko pojavljale prevare. Tako obdelan podatek bo imel pomembno vlogo pri določitvi pokazateljev tveganja. Podatke lahko pridobivamo na različne načine. Največkrat jih pridobivamo na osnovi podatkov o pregledih blaga, na osnovi podatkov o prometu: tovora, posameznikov, organizacij, ipd. Podatke pridobivamo na sistematični način in načrtovano. Učinkovitost analize tveganja je odvisna predvsem od količine in kvalitete informacij in znanja, ki je na razpolago carinskim službi. Torej, ko so podatki zbrani moramo podati oceno tveganja. Vedeti moramo, da popoln nadzor nad pretokom blaga je praktično nemogoč. Zato je tudi nemogoče pričakovati, da se bo število delavcev v carinski službi povečalo v enakem tempu kot se povečuje promet preko meja. Metode ocene tveganja na kateremkoli carinskem področju je lahko različna in se izrazi kot verjetnost, da se bo nepravilnost pojavila pod določenimi pogoji. To je kombinacija pokazateljev tveganja za blago, uvoznika, izvoznika, režim, postopek, ipd.

Tveganje lahko opredelimo na:

- veliko
- srednje
- malo

Druga metoda ocene stopnje tveganja je numerična in pomeni pripisovanje numerične vrednosti posameznemu tveganju. Na ta način razvrstimo tveganje glede na vrstni red obravnavanja, na nadzor nad blagom, ipd.

Analizo tveganje je mogoče razvrstiti v tri kategorije:

- **Strateško**
Vrednotenje informacij, ki omogoča uvrstitev področja tveganja v kategorijo velikega, srednjega in malega tveganja ter ukrepanje carine, kjer je to potrebno.
- **Operativno**
Praktična uporaba analize tveganja.
- **Taktično**
Analiza tveganja, ki jo uporabljajo cariniki na delovnem mestu pri reševanju trenutne situacije.

Carinski delavci morajo točno določiti kakšna so tveganja na določenem področju in kako se lahko pojavijo. Najpomembnejše tveganje je lahko nezakonit vnos na carinsko območje (tihotapstvo), odstranitev blaga izpod carinskega nadzora, neupoštevanje prepovedi in omejitev in popolno ali delno izogibanje plačilu carinskih dajatev. Tveganje pa je lahko določeno še bolj natančno glede na vrsto blaga, carinski režim, uporabljeni postopek, uvoznika, špediterja, ipd. Vendar pa se običajno pri klasifikaciji na veliko, srednje ali malo tveganje cariniki osredotočijo samo na dve področji tveganja in to:

- fizično tveganje odstranitve blaga s carinskega področja
- vrsta prometa in vrste blaga, ki se uvaža ali izvaža

Zmanjševanje fizičnega tveganja odstranitve blaga s carinskega področja:

- fizično zavarovanje
- načrti / fotografije carinskega področja
- varnostni ukrepi in
- spreminjanje izmen in delovnega časa na področju kontrol

Vrsta prometa in vrste blaga, ki se uvaža ali izvaža je poudarek predvsem na:

- vrsti blaga
- carinskih in davčnih stopnjah
- rezultatih prejšnjih pregledov
- transportnih poteh / državah izvora
- podatkih o tranzitu in
- evidencah znanih podjetij

Kršitve obstoječe zakonodaje, spremembe v zakonodaji, novi zakoni, novi trgovinski tokovi, ki vplivajo na tržno dejavnost, potrošnjo ali javno varnost vse to nam lahko razkrije vrsto novih področij za določitev pokazateljev tveganja.

Pokazatelji tveganja na področju izvajanja carinskih kontrol

Pokazatelji tveganja so dejavniki, ki lahko zvišajo ali znižajo stopnjo tveganja za pobiranje dajatev ali zagotavljanje upoštevanja zakonov znotraj vsakega področja tveganja. Pokazatelji tveganja se bodo v večini primerov pojavljali na vseh področjih tveganja. Pokazatelji tveganja so običajno v vsakem področju tveganja in se lahko nanašajo na tovor, prevozno sredstvo, tovorni dokument, ipd.

Pokazatelji tveganja so lahko:

- **tovor** (dobavni pogoji, država porekla, država oddaje, vrednost, prevozno sredstvo, finančne posledice, finančni položaj podjetja, sloves špediterja i. t. d.);
- **prevozno sredstvo** (nenavadno poreklo vozila, vozilo je čisto ali umazano, najeta ali izposojena vozila, vidne spremembe na vozilu, neobičajna ali nelogična pot, sumljivo vedenje voznika i.t.d.);

- **tovorni dokumenti**: (primerjava deklarirane teže s težo na spremnih dokumentih, znan prejemnik, neekonomičen tovor, podobno blago z visoko stopnjo dajatev, trg za uvoženo blago i. t. d.);
- **podjetja**: (identifikacija podjetja, slabosti pri knjigovodstvu, pravni status podjetja, carinska situacija, predhodni prekrški in kontrole);
- **blago**: (vrsta blaga, fizična oblika, višina dajatev, predpisi nedavčne narave, preferencialno poreklo, nepreferencialno poreklo, vrednost, količina, embalaža in oznake, vrsta transporta, trajanje transporta, transportna pot, registracija vozila);
- **carinski postopki**: (carinsko dovoljena raba in uporaba, prejšnja carinsko dovoljena raba in uporaba, vrsta transakcije, postopki ali ukrepi med transportom, uporaba poenostavljenih postopkov, carinik, ki je opravil kontrolo, carinski organ, ki je opravil carinjenje, dokumentacija o pošiljki in ukrepi za zagotavljanje istovetnosti).

Metode za odkrivanje in zmanjšanje tveganja

Metoda tveganja za odkrivanje in zmanjšanje tveganja pomeni pripomoček, s katerim uporabimo izsledke analiz tveganja v praksi. Oblikovana je tako, da nadomesti naključno preverjanje blaga in dokumentov z načrtovanimi delovnimi metodami. Dejanska oblika je lahko različna, vendar pa mora biti primerljiva in primerna pogojem. Te metode lahko hranimo v arhivih ali v računalniku, pomembno pa je, da so vseskozi dostopni carinskim delavcem.

Metoda tveganja za odkrivanje in zmanjšanje tveganja je dokument, ki bi moral biti na voljo vsakemu novemu cariniku in mora opredeljevati vsa potencialna področja tveganja na določeni kontrolni točki ter stopnjo tveganja na teh področjih. Obsega:

- analizo prometa skozi operativno enoto,
- ustrezne odgovornosti za carinski in drugi nadzor tega prometa,
- izdelava profila tveganja, ki izhaja iz prometa, po operativnih enotah,
- geografski opis operativne enote,
- redna aktualizacija profila tveganja na osnovi prometa ob upoštevanju trenutnih trendov, prioritet, informacij in obveščevalne dejavnosti.

Vsebina dokumenta z oceno tveganja

Vsebina dokumenta z oceno tveganja mora vsebovati vsa relevantne ocene z določenega področja. Lahko so ločeni po področjih glede na različne vrste blaga. Lahko so ločeni glede uvoza in izvoza. Lahko so ločeni za posamične proizvode, še posebej za občutljive vrste blaga. Vendar pa morajo vsebovati opis področja tveganja, identifikacijo tveganja in oceno, pokazatelje tveganja, kontrolo, ki jo je potrebno izvesti, datum akcije, rezultate delovanja in oceno učinkovitosti.

Vsebina dokumenta z oceno tveganja mora vsebovati:

- načrt področja (vključno s točkami dostopa),
- časi največjega prometa,
- seznam prejšnjih zaplemb,
- sumljive osebe/organizacije, ki delajo znotraj kontrolnega področja,
- seznam zanesljivih oseb/organizacij,
- telefonske številke kontaktnih oseb,
- seznam razpoložljive opreme,
- dostop do specialne opreme,
- razpoložljivo osebje za obvladovanje tveganja.

Torej, ko se opravi ocena tveganja je tu izrednega pomena uporaba analize tveganja v praksi. To nam nudi **profil ocene tveganja**, ki je še poleg tega :

- sredstvo za nadomestitev stihijskih pregledov dokumentov in pošiljk z načrtovanim in ciljnim načinom dela,
- vir informacij za vodilne delavce v carini pri razporejanju zaposlenih in sredstev,
- sredstvo za opis področja tveganja, ocene stopnje rizika, mere, ki jih je potrebno uporabiti, datum ukrepanja, rezultate vrednotenja učinkovitosti uporabljenih ukrepov.

Pomaga pri:

- selekciji pošiljk ali oseb, pri katerih obstaja velika verjetnost, da so udeležene pri tihotapljenju,
- opredeljevanju področja tveganja in omogoča ustrezno prilagoditev kontrol ,
- preverjanju učinkovitosti izvedenih protiukrepov,
- ter področja tveganja klasificira kot področja velikega, srednjega in malega tveganja in s tem omogoča bolj učinkovito delo.

Vendar delo še ni končano. Vedno znova se pojavljajo novi faktorji tveganja, nove situacije, zato je potrebno analizo tveganja opravljati načrtno in sistematsko. Indikatorji tveganja ne usahnejo, vendar se vedno znova pojavljajo, se spreminjajo, povezujejo in dograjujejo. Nenehno je potrebno spremljati profile tveganja, tako da se odstrani nepomembne in posveti pozornost tistim, ki so najbolj kritični. Izredno je pomemben faktor presenečenja, ki je prisoten ob naključnih kontrolah. Ko končujemo eno poglavje je izredno pomembno, da pridobimo tudi povratne informacije.

Načini pridobivanja povratnih informacij

Bistveni del profila tveganja je dosledno preverjanje. Da ostane učinkovit, mora profil tveganja odražati novo identiteto novo tveganje. Vsak profil je treba preverjati ponovno v določenem časovnem razdobju, da smo prepričani o njegovi ažurnosti in da odraža zadnje pomembne podatke.

Zgradba profila tveganja sledi krogu novih informacij, ocen, odločitev in delovanja. Podatki, ki so na voljo omogočajo določitev področja tveganja identificirajo in ocenijo tveganje in odločijo kakšna kontrola naj se izvede. Odločitvi sledi ukrepanje, ki samo po sebi ustvari informacijo in zaključi celoto. Bistven podatek na vseh stopnjah procesa pa je prav povratna informacija.

Povratno informacijo lahko pridobivamo iz:

- poročila o zaplembah,
- preiskovalna dejavnost,
- druga pisna sporočila,
- ustna sporočila,
- sestanki za dajanje napotkov.

Pomen povratnih informacij

- pomembne so v vseh fazah, saj omogočajo stalno vrednotenje in aktualizacijo profila tveganja,
- omogočajo dokumentiranje in spremljanje uspešnosti izvajanja pravilnih in najbolj primernih ukrepov.

Ukrepi za zagotovitev varovanja informacij v profilu tveganja so:

- odgovornost vodje operativne enote,

- nadzor posameznih carinskih delavcev, ki so odgovorni za posamezne dele profila,
- nadzor celotnega osebja, ki ima dostop do profila zaradi iskanja ali vnašanja podatkov, vendar mora dostop nadzorovati vodja izpostave.

Tveganja, ki ga predstavljajo možno razkritje informacij iz profila:

- osebje se mora zavedati tveganja, ki ga predstavlja nenadzorovan dostop do profila ali razkritje informacij necarinskemu osebju,
- vodstvo mora upoštevati kadrovsko tveganje v zvezi z varovanjem podatkov iz profila.

Čeprav se zavedamo možnosti tveganja in nevarnosti, da bi podatki lahko prešli v neprave roke, pa je kljub temu izrednega pomena končni učinek analize tveganja.

6.2 Praktičen primer analize tveganja

Analiza tveganja še ni ustaljena praksa naše carinske službe. Vendar je škoda, da sistem še ni zaživel, ker sem prepričana, da bi prinesel tako vidne rezultate kakor v Avstriji in ostalih evropskih državah. Na izpostavi, kjer delam ne opravljamo običajnega postopka carinjenja blaga, ampak smo nadzorni carinski organ za poenostavljene postopke carinjenja. Delo carinskih inšpektorjev je sprejem dopolnilnih deklaracij in naknadna kontrola pri imetnikih dovoljenj za poenostavljen postopek carinjenja. Kontrole še vedno niso tako učinkovite kot si želimo, zato smo se na izpostavi enoglasno odločili, da poskušamo analizo tveganja prenesti iz teorije v prakso. V zamisli in izpeljavi dela smo sodelovali štirje carinski inšpektorji. Izpostava je nadzorni organ za okrog 147 imetnikov dovoljenj. Skupno je zaposlenih 6 (šest) carinskih inšpektorjev in vsak je odgovoren za približno 30 imetnikov dovoljenj. Vedeti moramo, da je skoraj nemogoče, da bi vsak inšpektor natančno poznal vse imetnike dovoljenj.

Pri analizi tveganja smo govorili o več področjih tveganja pri delu v carinski službi. Na naši izpostavi se največkrat pojavljajo predvsem pri:

- izvajanju carinskih kontrol,
- vrste carinskih postopkov,
- spremembe v zakonodaji,
- novi zakoni,
- novi trgovski tokovi.

Ker je osnovan dejavnost naše izpostave sprejem dopolnilnih deklaracij in izvajanje naknadnih kontrol pri imetnikih dovoljenj je potrebno opredeliti elemente na katere se lahko nanaša tveganje.

Ti elementi so:

- blago,
- dokumenti o blagu,
- podjetje,
- višina carinskih dajatev, i.t.d.

Stopnjo tveganja smo poskušali opredeliti tako, da za vsak element kontrole opredelimo pokazatelje tveganja. To je izrednega pomena, kajti od opredelitve in od ovrednotenja pokazateljev tveganja je odvisna učinkovita analiza tveganja. Zelo pomembno je najprej vzpostaviti kvaliteten sistem zbiranja podatkov iz vseh področij carinske službe. Seveda imamo tudi v carinski službi CIS, ki je baza podatkov carinskih deklaracij. Vendar ta sistem

nam niti približno ne nudi tako širok spekter podatkov kakor ga ima carinska služba v Avstriji. Tudi nimamo oblikovane baze podatkov, ki bi nastala na podlagi informacij iz predhodnih carinskih kontrol. Carinska služba še nima organiziranega oddelka, ki bi se ukvarjal predvsem z analizo tveganja in njenimi elementi. S tako organizacijo bi bil vzpostavljen dinamičen sistem, ki bi sprotno odkrival spremembe, izločeval nepomembne elemente, pomembne izpostavljajal in med seboj povezoval in predvsem pa bi zboljšal učinkovitost carinske službe.

Pri izvajanju naknadnih carinskih kontrol kot jih izvajamo na naši izpostavi, je osrednji element blago, ki je prisoten tako pri uvoznem, kakor tudi pri izvoznem postopku. Nato smo poskušali opredeliti in ovrednotiti pokazatelje tveganja in določiti stopnje tveganja.

V naši analizi tveganja smo izločili naslednje pokazatelje tveganja:

- splošna ocena podjetja,
- velikost, oblika, struktura družbe,
- število dokumentov v letu 2002,
- tvegane vrste blaga,
- sodelovanje imetnikov dovoljenj,
- dosedanje napake imetnikov dovoljenj (v ECL-ih, evidencah)

Po opredelitvi pokazateljev tveganja je potrebno še določiti kriterije, stopnje in vrednosti tveganja, ki smo jih pridobili z analizo podatkov.

Kriteriji so opredeljeni s tremi stopnjami:

- **V** (veliko tveganje) z vrednostjo 3
- **S** (srednje tveganje) z vrednostjo 2
- **M** (majhno tveganje) z vrednostjo 1

Določeno je šest (6) pokazateljev tveganja, ki jih moramo upoštevati pri naknadni kontroli poenostavljenih postopkov. Vsak pokazatelj je dobil kriterije za oceno tveganja, ki so ovrednoteni. Največja vrednost vsakega kriterija je tri (3) pri visoki vrednosti tveganja. Torej je največji možni seštevek vrednosti pri oceni tveganja za neko blago, ki ga deklariramo osemnajst (18). Potem smo še opredelili kriterije, ki so nam povedali kako ukrepati pri določenem seštevku vrednosti:

1. med 18 in 12 ocena tveganja visoka

pri tej oceni bi bilo potrebno:

- opraviti zelo natančno naknadno kontrolo, ki bi imela predvsem poudarek na poreklu in vrednosti blaga, dobavnih pogojih. Opraviti bi bilo potrebno tudi natančni pregled evidence imetnika dovoljenja. Pri odkritju odstopanj bi bilo potrebno vključiti tudi kontrolne oddelke na nivoju carinskega urada, pri večjih napakah celo Preiskovalni oddelek GCU-ja. Te vrste kontrol bi bilo potrebno opraviti večkrat v enem planskem obdobju, ki ponavadi traja 1 leto.

2. med 11 in 6 ocena tveganja srednja

pri tej oceni bi bilo potrebno:

- pridobiti še dodatne informacije, da se odločimo kaj bomo natančno pregledali in česar ne bomo,

- pri teh imetnikih dovoljenj bi bilo potrebno biti pozoren predvsem v obdobju menjavanj carinskih predpisov in v obdobju, ko imetnik spreminja svoje poslovanje.
V takem primeru bi bilo od ugotovljenega stanja odvisno koliko in kako natančne kontrole bi moral opraviti nadzorni carinski organ v planskem obdobju.

3. med 0 in 5 ocena tveganja nizka

- kadar je ocena tveganja tako nizka se odločimo, da naknadna kontrola ne bo opravljena v planskem obdobju,
- lahko pa naredimo tudi izjemo, da bi potrdili ali ovrgli zastavljene kriterije in vrednosti, oziroma da bi preverili pridobljene rezultate.

ANALIZA PRIDOBLJENIH REZULTATOV PRI NADZORNEM CARINSKEM ORGANU

Do sedaj prikazan postopek je bil na izpostavi narejen z največjim elanom in vsi skupaj smo želeli pridobiti rezultate, ki nam bi prinesli boljše izhodišče za opravljanje naknadnih kontrol. Vendar se je tu naše raziskovalno delo končalo in še danes ni opaziti kakršne koli želje predvsem pri nadrejenih, da bi se nadaljevalo. Niti nismo opredelili rezultatov, ki smo jih dobili pri analizi tveganja. Vendar kljub temu si želim, da bi se naša analiza tveganja zaključila in da bi se rezultati uporabljali v praksi. Zato bom poskušala po svojih najboljših močeh opredeliti pridobljene podatke in jih prenesti v stanje, da bodo uporabni v praksi, kajti prepričana sem, da bo Slovenija s podpisom Kyoto konvencije prevzela tudi obveznosti iz tega naslova.

Analiza tveganja je bila na naši izpostavi opravljena na 147 imetnikih dovoljenj. Informacije o teh imetnikih so bile pridobljene na osnovi:

- podatkov iz CIS-a,
- pogovorov z imetniki dovoljenj,
- predhodnih naknadnih kontrol carinskih inšpektorjev in njihovih zapisnikov,
- dopolnilnih deklaracij, ki se vlagajo pri poenostavljenem postopku,
- raznih predhodnih kršitev carinskih predpisov,
- drugih udeležencev v carinskem postopku (špediterji, inšpekcijske službe i.t.d.)
- pogovorov s carinskimi inšpektorji s drugih oddelkov).

Kot sem že omenila je bilo za vse imetnike dovoljenje izločenih 6 (šest) pokazateljev tveganja, ki so bili ovrednoteni z oceno od 1 (ena) do 3 (tri). Nato smo določili še kriterije kako ukrepati pri določenem seštevku vrednosti (**glej prilogo št. 6.1**). Oblikovali smo naslednje razrede (**glej prilogo št. 6.2**):

1. med 18 in 12 ocena tveganja visoka

V tej skupini se pojavi 16 imetnikov dovoljenj. Sem so vključena velika podjetja, katera so si že v večini pridobila tudi dovoljenja za brezpapirno poslovanje. V carinskem postopku imajo veliko število carinskih deklaracij, zato se dokaj pogosto pojavljajo napake. Tako visoko oceno tveganja so si pridobila tudi zaradi slabšega sodelovanja s nadzornim carinskim organom (pozno vračanje zavrženih dopolnilnih deklaracij, slabo popravljanje napak, na zapisnike o naknadnih kontrolah ne odgovarjajo, sistematične napake v evidenci, prepozno obveščanje o prispelih ali odhodnih pošiljkah i.t.d.). Predvsem pa so v tej skupini podjetja, ki imajo tvegane vrste blaga kot so: naftni derivati, alkohol, cigarete, kemikalije in

zdravila. Alkohol, naftni derivati in cigarete so zavezane visokemu plačilu trošarinskih dajatev in izigravanje teh predpisov bi pomenilo veliko finančno izgubo za državo. Čeprav pri vseh teh imetnikih še ni bil odkrit velik prekršek, mora nadzorni carinski organ:

- budno spremljati spreminjanje carinskih predpisov na tem področju,
- v letnem planu opraviti več naknadnih kontrol,
- ponovno preveriti imetnike dovoljenj, če so odpravili napake, ki so bile odkrite,
- analizo tveganja sproti dopolnjevat in prilagajati trenutnemu stanju.

Prepričana sem, da v ponovljeni analizi tveganja v drugem časovnem obdobju ne bi bili rezultati te skupine dosti drugačni, predvsem zaradi tvegane vrste blaga.

2. med 11 in 6 ocena tveganja srednja

Ostalih 131 imetnikov dovoljenj je bilo uvrščenih v drugo skupino za katero sem že omenila, da se bomo na podlagi še dodatnih informacij odločili o nadaljnjih postopkih. V skupini so srednja in manjša podjetja, ki svoje delo opravljajo bolj ali manj natančno in imajo dovoljenja za poenostavljen postopek carinjenja na podlagi knjigovodskih vpisov ali deklariranje blaga s pomočjo komercialnega ali drugega dokumenta.

- Ta skupina šteje skupaj 44 imetnikov dovoljenj Zelo visoko oceno tveganja (**od 10 do 11,75**) so si pridobila predvsem podjetja, ki trgujejo z avtomobili. Nadzor nad to vrstnim blagom mora biti pogostejši, saj je verjetnost zlorab lahko velika. Zato bi bilo lahko takšno podjetje v prihodnjem ocenjevalnem obdobju uvrščeno tudi v prvo skupino. Tako visoko oceno so podjetja pridobila predvsem zaradi veliko napak, ki jih naredijo v dopolnilnih deklaracijah in v svojih evidencah. Tudi sodelovanje z nadzornim carinskim organom ni bilo ocenjeno najboljšo (carinski organ se zelo težko dogovori za čas naknadne kontrole, ni odgovorov na zapisnike o naknadni kontroli in je zato potrebno imetnike dovoljenj opozarjati, da ga dostavijo pravi čas, slabo sodelovanje pooblaščenih špediterjev i.t.d.).
- Skupino skupaj sestavlja 29 imetnikov dovoljenj. V oceno (**od 8,75 do 9,75**) so se uvrstila v večini podjetja, ki imajo dovoljenje za poenostavljen postopek carinjenja na podlagi knjigovodskih vpisov (pri njih je evidenca knjigovodskih vpisov obvezna). Ocena tveganja je še vedno dokaj visoka predvsem na račun veliko napak v dopolnilnih deklaracijah in njihovih evidencah. Sodelovanje teh imetnikov dovoljenj je že boljše in se hitro odzivajo na pripombe nadzornega carinskega organa. Uvažajo in izvažajo večje količine potrošniškega blago kot so prehrabeni izdelki, tekstil, preja. V teh podjetjih bo potrebno opraviti naknadno kontrolo vsaj enkrat v planskem obdobju. Pri tistih, ki pa delajo natančno in brez večjih odstopanja pa celo manj pogosto.
- Podjetja, ki imajo poenostavljen postopek carinjenja na podlagi deklariranja blaga s pomočjo komercialnega ali drugega dokumenta so se uvrstila v spodnji del druge skupine in jo sestavlja 57 imetnikov dovoljenj (**od 7,00 do 8,50**). Podjetja v tej skupini si že pridobila boljšo oceno zaradi bolj korektnega sodelovanja z nadzornim carinskim organom kakor prejšnja skupina. Še vedno pa so slabše ocenjeni na področju napak v dopolnilnih deklaracijah in njihovih evidencah. Uvažajo ali izvažajo manj zahtevno blago kot so knjige, časopisi, revije, pesek, cement, koruza i.t.d. Tem podjetjem ni potrebno imeti knjigovodske evidence, zato je tudi naknadna kontrola pri njih lahko manj pogosta, predvsem, če v preteklosti ni bilo ugotovljenih večjih kršitev. Ti imetniki dovoljenj bi se lahko v bodočnosti uvrstili, glede na ugotovljeno stanje, v tretjo skupino, kjer bi se naknadne kontrole opravile le na vsako drugo plansko obdobje.

- Najnižjo oceno tveganja (**6,75**) ima imetnik dovoljenja, ki uvaža marmorne in ostale vrste kamnitih plošč. Podjetje je v preteklem obdobju dobro sodelovalo z nadzornim carinskim organom. Nekoliko slabšo oceno je dobilo zaradi več napak v dopolnilnih deklaracijah. Največje tveganje je v tem podjetju pri uveljavljanju porekla blaga in upravičenosti do preferencialne carinske stopnje, zato je uvrščeno še vedno v drugo skupino. Že do sedaj je bilo ugotavljanje porekla blaga izredno pomembno področje pri naknadnih kontrolah, v bodočnosti bo postalo temeljno delo carinskih organov.

3. med 0 in 5 ocena tveganja nizka

V to skupino se ni uvrstilo nobeno podjetje, predvsem zaradi tega, ker na podlagi predhodnih podatkov še niso dosegle najvišjo stopnjo zaupanja pri kateri ne bilo potrebno opraviti naknadne kontrole za vsako plansko obdobje. Analiza tveganja je dinamičen sistem, ki naj bi sprotno spremljal dogajanje in ob ponovnem preverjanju podatkov bi bila lahko slika popolnoma drugačna.

Kritika opravljene analize tveganja

Do opravljene analize tveganja imam tudi kritičen pogled, kajti po mojem mnenju so bile storjene tudi napake, ki so bile izraz tudi naše neizkušenosti, ker izobraževanja s tega področja nismo imeli. Inšpektorji, ki so obiskovali predavanja, ki jih je organiziral GCU s pomočjo Zveznega ministrstva za finance iz Dunaja niso bili v veliko pomoč, ker so skrbno varovali svoje pridobljeno znanje. V začetnem delu analize smo imeli na voljo premalo informacij o imetnikih dovoljenj, kajti naša baza podatkov ni tako bogata in razvita kot smo videli pri avstrijskem primeru. V pomoč so nam bili najbolj zapisniki iz predhodno opravljenih kontrol. Analiza tveganja je bila zato izpeljana preveč na podlagi subjektivnih ocen in verjetno je tudi slika, ki je nastala tudi odraz tega stanja. Zaradi večje učinkovitosti bi bilo potrebno na izpostavi določiti vsaj dva inšpektorja, ki bi bila zadolžena za področje analize tveganja, ki bi sodelavce spodbudila na zbiranje in analiziranje in ocenjevanje podatkov, ki bi se shranjevali v posebni datoteki ter sprotno spremljanje in popraviljanje že obstoječih informacij.

Največja napaka je bila storjena, ker analiza tveganja ni bila preizkušena v praksi, kajti šele takrat bi se pokazalo kaj bi bilo potrebno izboljšati. Kyoto konvencija je trenutno v parlamentarni obravnavi, vendar ko jo bo Slovenija podpisala bo analiza tveganja postala del obvezne prakse carinskih organov. Če bomo ponovno analizo tveganja opravili šele po 01.05.2004 bo slika popolnoma drugačna. Število imetnikov dovoljenj za poenostavljene postopke se bo prepolovilo, zato bo analiza lažje izvedljiva, podatki bodo bolj pregledni in tudi naknadne kontrole carinskih organov bodo lahko bolj temeljite, seveda s predpostavko, da bodo izpolnjeni splošni in specifični strateški cilji, ki bodo opisani v nadaljevanju.

7. NAKNADNA KONTROLA CARINSKIH ORGANOV

7.1 Splošno

Pri običajnem postopku carinjenja je nadzor carinskega organa lažje izvedljiv, kajti blago in spremljajoča dokumentacija sta neposredno prisotna. Pri poenostavljenih postopkih carinjenja

pa celoten postopek zaradi značilnosti svojega poteka temelji na zaupanju med udeleženci, zato je izredno pomembna naknadna kontrola carinskih organov, ki temelji na:

- preverjanju poenostavljenih in dopolnilnih deklaracij,
- preverjanju usklajenosti dejansko priloženega blaga s spremljajočimi carinskimi in drugimi listinami,
- preverjanje spoštovanja določb iz dovoljenj za poenostavitve glede carinskih deklaracij,
- kontroli spoštovanja vseh drugih prepovedi, omejitev in pogojev, ki se nanašajo na vnos, uvoz, iznos oziroma izvoz blaga iz carinskega območja R Slovenije ter na prepustitev blaga v zahtevani carinski postopek,
- preverjanje upravičenosti izdaje dokazil o poreklu blaga,
- kontrolo spoštovanja določb iz dovoljenj za poenostavljen postopek potrjevanja porekla blaga,
- kontrolo spoštovanja določb iz protokolov o poreklu blaga i.t.d.

Kontrolo nad zgoraj naštetimi elementi opravljajo:

- mejni carinski organi,
- notranje izpostave,
- nadzorne carinske izpostave,
- Oddelki za kontrolne zadeve,
- Oddelki za preiskovalne zadeve.

Slovenska carinska služba ima že izoblikovan sistem naknadne kontrole carinskih organov, ki pa še ni tako učinkovit kakor je v EU. Sistem bo potrebno še izboljšati, vendar kako to doseči nam lahko pomaga tudi primerjava med organiziranostjo in delovanjem naknadnih kontrol v podjetjih med avstrijskimi in slovenskimi carinskimi organi.

7.2 Naknadna kontrola avstrijskih carinskih organov⁸

7.2.1 Delovno področje

Za avstrijske carinske organe je naknadna kontrola v podjetjih posebno uradno dejanje, ki naj bi zagotavljalo spoštovanje carinskih in drugih predpisov. Obsega predvsem preverjanje dokumentacije, ki se nanaša na blago, kontrolo poslovne dokumentacije ter kontrolo pravilnega uvrščanja blaga, porekla blaga i.t.d.

Pravna podlaga za naknadno kontrolo je zajeta v 14. točki 4. člena Carinskega kodeksa⁹. V tem je opisan pojem »carinska kontrola«, ki naj bi opredeljeval izvajanje posameznih aktivnosti (pregledovanje blaga, preverjanje obstoja in istovetnosti dokumentov, pregledovanje poslovnih knjig podjetij in drugih evidenc, pregledovanje različnih prevoznih sredstev, prtljage in drugih stvari, ki jih potniki nosijo s seboj ali na sebi, ter izvajanje uradnih

⁸ PHARE Program Slovenija, Latvija in Avstrija, Kontrola po podjetjih – Izobraževalni program, Delovno gradivo. Zvezno ministrstvo za finance, Dunaj, avgust 2000

⁹ The Community' s Council Regulation (EEC), No.2913/1992,

The implementing provisions are in Commision Regulation (EEC), No. 2454/1999

preiskav in drugih podobnih dejanj za zagotovitev spoštovanja carinskih predpisov, po potrebi pa tudi drugih predpisov, ki veljajo za blago zavezano carinskemu nadzoru).

V Avstriji se naknadne kontrole opravljajo po zaključenem postopku carinjenja, razen v izjemnih primerih, ko poskušajo preveriti ali so izpolnjeni vsi pogoji za carinjenje blaga, se preverjanje opravi med tekočim postopkom.

Področja preverjanja blaga so:

- uvoz in izvoz,
- izvozna nadomestila,
- druga preverjanja (trošarine, Zakon o sanaciji starih bremen).

7.2.2 Zakonske osnove

Z zakonskimi pooblastili inšpektorji pri naknadnih kontrolah dobijo dovoljenje za:

- preverjanje in vpogled poslovne dokumentacije,
- vstop v stavbo udeleženca,
- fizičen pregled blaga,
- obveznosti dajanja informacij in preverjanje znanja udeležencev v postopku,
- zavarovanje dokaznega gradiva

Naknadne kontrole so zajete v nacionalni zakonodaji, ki urejajo postopek kontrole. Pravni predpisi EU so tudi zajeti v Carinskem kodeksu, Zakonu o izvajanju Carinskega kodeksa in Uredba 4045/89, ki zajemajo pravice kontrole.

7.2.3 Organizacija

Organizacijske enote, ki opravljajo naknadne kontrole v podjetjih so neodvisne od tistih oddelkov, ki sprejemajo in preverjajo carinske deklaracije. Služba je razčlenjena na oddelke obenem sta njen sestavni tudi oddelek za analizo in evidence. Sektor sestavljajo višji državni uslužbenci (inšpektorji) in strokovni sodelavci. Vodje teh služb so inšpektorji z dolgoletnimi izkušnjami.

Izrednega pomena je tudi, da carinski dolg, ki je bil ugotovljen pri naknadni kontroli, obračuna revizor (inšpektor), kajti s tem načinom dela se izognejo dvojnemu delu različnih organizacijskih enot in povečujejo učinkovitost dela.

7.2.4 Sodelovanje

Izredno pomembno pri delovanju naknadnih kontrol je učinkovita koordinacija vseh carinskih služb, ki naj bi potekala v vse smeri. Vse pridobljene informacije morajo biti na razpolago pooblaščenim carinskim delavcem, čeprav je potrebno paziti tudi na določila o varstvu podatkov.

Sodelovanje poteka tudi znotraj države med službami drugih ministrstev torej med zveznimi in deželnimi organi kakor tudi med gospodarskimi organizacijami.

Sodelovanje pa ne poteka samo znotraj carinskih služb, ampak tudi med članicami EU in tretjimi državami. Za izvedbo naknadnih kontrol, kjer so pomembni podatki, ki jih lahko pridobijo samo iz drugih državah temeljijo na sporazumih o medsebojni administrativni pomoči, ki je zajeta v Uredbi Sveta (ES-Evropske skupnosti) 515/97.

7.2.5 Izobraževanje

V avstrijski carinski službi velik pomen dajejo tudi na izobraževanje in usposabljanje svojih kadrov. Pri opravljanju naknadnih kontrol je zato potrebno poznati tudi strukturo podjetij, poslovno dokumentacijo in obdelavo ter analizo podatkov.

Izobraževanje poteka v naslednjih področjih:

- srednješolska izobrazba z maturo,
- izobraževanje za carinskega delavca (2 leti),
- izobraževanje za revizorja (inšpektorja) (1 leto in pol),
- izobraževanje za sistemsko kontrolo,
- nadaljnje izobraževanje (na področju tehnike izvajanja kontrol, na strokovnih področjih).

V Avstriji pri naknadnih kontrolah sodelujejo tudi delavci brez srednješolske izobrazbe (kontrolorji oz. pregledniki), ki morajo tudi opraviti posebno izobraževanje za to področje.

Za izobraževanje in usposabljanje revizorjev organizirajo osnovno in nadaljnje izobraževanje. Cilj osnovnega izobraževanja je usposobiti bodoče revizorje za delo pri naknadnih kontrolah, ki naj bi bile organizirane na enotnih standardih. Osnovno izobraževanje se zaključí s strokovnim izpitom in imenovanjem za revizorja. Izobraževanje obsega :

- osnovni seminar (15 delovnih dni)
- vmesno usposabljanje ob delu (približno 1 leto),
- specializirani seminar (10,20 oz. 35 dni).

Osnovni seminar naj bi potekal ob sprejemu delavca v redno delovno razmerje za delo revizorja (inšpektorja). Vmesno usposabljanje se opravlja na oddelkih za kontrole ob pomoči izkušenega inšpektorja. Predmetnika se pri specializiranem seminarju med kontrolorji in inšpektorji razlikujeta. Inšpektor ima bolj poglobljeno usposabljanje, ki je podprto z več urami vaj. Predvsem je cilj izobraževanja, da inšpektorji temeljito spoznajo področje knjigovodstva, bilanc in stroškovnih računov.

Nadaljnje izobraževanje se deli na praktično usposabljanje za kontrole in strokovno nadaljnje izobraževanje zaradi novih predpisov ter postopkov. Strokovno izobraževanje vodijo uslužbenci (strokovni referenti), ki delajo na konkretnem strokovnem področju v okviru carinskega urada in imajo največ izkušenj.

7.2.6 Zbiranje podatkov

Za opravljanje naknadnih kontrol je izrednega pomena tudi zbiranje in obdelava podatkov, kar je v avstrijski carinski službi zelo dobro organizirano. Zaradi prevelike količine podatkov

izpis in obdelava podatkov na papirju ni več učinkovita in racionalna. Avtomatska obdelava podatkov nudi nove možnosti in temu se je morala prilagoditi tudi naknadna kontrola carinskih organov. Organizirale so se nove zbirke podatkov, ki zajemajo informacije o pravnih podlagah, carinskih in gospodarskih podatkih. Carinski inšpektor ima dostop do tako organiziranih zbirk podatkov, ki zajemajo tudi tveganja in razvrstitve, ki so oblikovni na predhodnih kontrolah. Pred opravljanjem naknadne kontrole sme inšpektor iz baze podatkov prevzeti tako oblikovane podatke, vendar analizira jih lahko le na svojem prenosnem računalniku. Avstrijska carinska služba daje tudi velik poudarek na ustrezni programski opremi, ki naj bi jo imel na razpolago vsak inšpektor in brez katere ne more biti opravljena kvalitetna kontrola.

7.2.7 Standard kontrole

V Avstriji je standard kontrole urejen z določili smernice za izvajanje kontrole poslovanja. Standard temelji na predlogih Komisije za posamezna področja. Obravnava vse udeležence kontrole, dokumentiranje in preverjanje uspešnosti. Standard kontrole se deli na naslednje faze:

- načrtovanja (zbiranje informacij, napoved pregleda, pregled podjetja, prvi obisk pri podjetju, ocena tveganja, izbor predmetov kontrole),
- faza izvedbe (obdelava faktorjev tveganja, rezultati in ugotovitve),
- poročila (zaključni pogovor, zapisnik, poročilo o opravljenem pregledu za pristojni organ, navedba nadaljnjih ukrepov, arhiviranje).

7.3 Naknadna kontrola slovenskih carinskih organov

7.3.1 Delovno področje

Kakor sem že predhodno omenila naknadno kontrolo pri poenostavljenih postopkih carinjenja opravljajo pristojne mejne in notranje izpostave, nadzorne izpostave in Oddelki za kontrolne zadeve ter Oddelki za preiskovalne zadeve. Delovno področje teh organov se ne razlikujejo od delovnega področja avstrijskih carinskih organov, kajti ravno tako je pomembno preverjati uvoz in izvoz blaga ter priloženo dokumentacijo, pravilno uvrstitev, poreklo, dobavne pogoje in carinsko vrednost blaga, izvozna nadomestila in trošarino, razen Zakona o sanaciji starih bremen, ki ga Slovenija v svoji zakonodaji ni sprejela. Iz tega sledi ugotovitev, da je Slovenija svoje delovno področje že v celoti prilagodila delovnemu področju EU.

7.3.2 Zakonske osnove

Pristojne mejne in notranje izpostave lahko opravljajo kontrole ob vsaki predložitvi blaga v zahtevani carinski postopek in sprejemu poenostavljene carinske deklaracije na podlagi dovoljenja oziroma ob vsaki predložitvi blaga skupaj s spremljajočo carinsko dokumentacijo v potrditev prejema ali izstopa blaga iz carinskega območja RS na podlagi dovoljenja. Nadzorne izpostave pa lahko poleg teh opravljajo še kontrole ob sprejemu vsake dopolnilne carinske deklaracije. Vse tovrstne kontrolne pristojnih mejnih oziroma nadzornih izpostav (operativne kontrole), ki se praviloma nanašajo samo na posamezno sprejeto poenostavljeno

ali dopolnilno carinsko deklaracijo oziroma na posamezno sprejeto dokazilo o poreklu blaga, se izvajajo na podlagi 52. oziroma 62. člena CZ.

52. člen CZ obravnava kontrole kot so:

- preverjanje dokumentov, ki spremljajo carinsko deklaracijo (52. čl. CZ),
- pregled blaga (2. tč. prvega odst. 52. čl. CZ),
- preverjanje evidenc, preverjanje normativov (2. odst. 246 čl. UICZ)
- kontrola potrdil o poreklu.

Kot je razvidno iz navedenega je kontrola sestavni del določene faze carinske obravnave blaga. Carinski organi lahko izvedejo kontrolo v okviru carinskega nadzora (1. odst. 29. čl. CZ), v okviru uvedbe postopka (52. čl. CZ) ali pa tudi že po prepustitvi blaga (62. čl. CZ).

Naknadno preverjanje carinskih deklaracij pomeni izvajanje ukrepov carinske kontrole, ki se izvedejo po prepustitvi blaga. Naknadno preverjanje po 62. čl. CZ ima enake učinke kot preverjanje na podlagi na 52. čl. CZ. Gre torej za konkretizacijo 8. a člena CZ, ki daje carinskemu organu pooblastilo za obsežna preverjanja carinskih deklaracij, dokumentov in trgovinskih transakcij v zvezi z blagom. Naknadno preverjanje carinskih deklaracij in blaga je možno izvesti tudi v prostorih uvoznika, izvoznika ali drugega udeleženca carinskega postopka. Pri določanju rezultatov, ki so nastali pri preverjanju blaga, odvzemu vzorcev, preverjanju deklaracij in prepustitvi blaga je potrebno upoštevati tudi 3. odst. 138 čl. UICZ.

Razmejitev med 52. in 62. členom CZ ni točno začrtana, zato lahko pri nadzornih izpostavah pri opravljanju naknadnih kontrol prihaja do težav, kajti te izpostave naj bi ne opravljale naknadnih kontrol na podlagi 62. čl. CZ, potem ko je bila carinska deklaracija že obračunana. Te naknadne kontrole naj bi opravljali oddelki za kontrolne zadeve carinskih uradov. Inšpektor nadzornih izpostav je zato pri svojem delu omejen z pooblastili, ki so v določenih primerih nedorečena. Zato je v praksi tudi prišlo do dilem v razmejitvi pooblastil med nadzorno izpostavo in Oddelkom za kontrolne zadeve. Našteti problemi tudi zmanjšujejo učinkovitost carinskih organov.

Oddelki za kontrolne zadeve carinskih uradov in Oddelki za preiskovalne zadeve opravljajo t.i. celovite in sistemske kontrole (obdobne kontrole) izvajanja poenostavljenih postopkov pri imetnikih dovoljenj . Vse obdobne kontrole se izvajajo na podlagi 62. člena CZ ter zajemajo celovito in sistemsko preverjanje izvajanja izdanih dovoljenj za poenostavitve glede carinskih deklaracij in za poenostavljen postopek potrjevanja porekla blaga v določenem preteklem obdobju, ki je predmet kontrole.

Do 01.05.2004 bo morala slovenska carinska služba prevzeti in pričeti uporabljati direktive Carinskega kodeksa, Zakona o izvajanju carinskega kodeksa in Uredbo 4045/89, ki naj dokončno odpravili še zadnje dileme na področju naknadnih kontrol carinskih organov.

7.3.3 Organizacija

Če primerjamo organizacijo naknadne kontrole med avstrijsko in slovensko carinsko službo v bistvu ni razlike. V okviru Generalnega carinskega urada je organiziran Preiskovalni oddelk, na carinskih uradih pa revizijski oddelki, ki delujejo neodvisno od ostalih služb v sklopu carinske službe. Razlika je v tem, da se pri nas v okviru teh oddelkov še niso organizirale službe za analizo in evidence. Te službe bi morali organizirati, če bi hoteli kvalitetno izvesti analizo tveganja in povečati učinkovitost naknadnih kontrol. Delno se je stanje popravilo, ko

so v letošnjem letu pričeli revizorji tudi sami obračunavati carinski dolg, ki je bil ugotovljen pri naknadni kontroli.

7.3.4 Sodelovanje

Videli smo, da avstrijska carinska služba daje velik poudarek na sodelovanje oziroma koordinacijo vseh carinskih oddelkov in na tem področju dosegajo zelo dobre rezultate. Na žalost se v slovenski carinski službi ne moremo pohvaliti s takimi dosežki. Povezava in sodelovanje med oddelki, ki so opravljajo naknadno kontrolo niso še dobro razviti. Pri opravljanju naknadnih kontrol, ki jih opravljamo pri nadzornem carinskem organu, zaradi take nepovezanosti prihaja do težav in zmanjšanja učinkovitosti kontrol. Kajti zgodi se lahko, da ima določen imetnik dovoljenja v istem tednu poleg kontrole nadzornega carinskega organa še kontrolo drugih oddelkov. Tako neorganizirane kontrole se lahko osredotočijo na iste elemente kontrole, če ne celo na iste carinske deklaracije. Takšno delo povečuje neučinkovitost in zmanjšuje ekonomičnost samega postopka. Vzrok takšni nepovezanosti lahko iščemo v tem, da oddelki skrbno varujejo podatke o svojem časovnem planu in rezultatih svojih naknadnih kontrol. To stanje bo potrebno preseči, drugače bo učinkovitost naknadnih kontrol ostala na nizki stopnji. Izboljšalo bi že s povezavo vodij takih oddelkov in z njihovo medsebojno izmenjavo mnenj in informacij. Opraviti bi morali skupni koordinacijski plan. Predvsem pa bi bilo pomembno osnovati skupno bazo podatkov na podlagi opravljenih naknadnih kontrol, ki bi bila dostopna vsem inšpektorjem, ki opravljajo to dejavnost. Tako pridobljene informacije bi bile lahko v veliko pomoč pri izpeljavi analize tveganja in organiziranju naknadnih kontrol.

Tudi sodelovanje s drugimi državnimi organi ni na zavirljivi ravni. Informacijska povezanost med temi organi in carinsko službo je šele v obdobju razvoja, zato je dostopnost do podatkov največkrat omogočena le po klasični poti in samo od dobre volje referentov drugih služb je odvisno kako hitro lahko pridobimo potrebne podatke.

Sodelovanje z članicami EU in tretjimi državami s carinskimi uradi poteka preko Generalnega carinskega urada, ki tudi preverja utemeljenost zahtevkov za takšen preverjanja. Postopek takega preverjanja je drag in zamuden, zato se velikokrat zgodi, da je preverjanje neuspešno.

7.3.5 Izobraževanje

Vse faze usposabljanja in izobraževanja so del strategije Generalnega carinskega urada, ki je glavni organizator in izvajalec te dejavnosti v carinski službi. Na nivoju carinske službe imamo tri nivoje izobraževanja in usposabljanja in ti so:

1. Temeljno-osnovno izobraževanje

Na podlagi Zakona o carinski službi¹⁰ je to izobraževanje pogoj za zasedbo delovnega mesta.

V Sloveniji ni šole, ki bi izobraževala bodoče carinike, zato je potrebno preko te vrste programov usposobiti bodoči carinski kader. Obstajajo trije programi in ti so za delovno mesto:

- carinika (pogoj je srednješolska izobrazba),

¹⁰ Zakon o carinski službi-Uradni list RS št. 56/1999 z dne 13.07.1999

- inšpektorja (pogoj je višja ali visoka izobrazba)
- carinskega izterjevalca (srednja, višja, visoka izobrazba)

Vsi programi imajo enako strukturo, za katero je pomembno kakšno področje program obsega, katera je ciljna skupina se bo izobraževala ali usposabljala, kdaj je bil program sprejet, zakonska podlaga programa (Zakon o carinski službi i.t.d.), pogoji, ki jih mora slušatelj programa izpolnjevati, da se ga lahko udeleži. Kandidat mora tudi izpolnjevati predpisane pogoje, da lahko uspešno konča izobraževanje ali usposabljanje, kar pomeni, da je redno obiskoval in sodeloval na predavanjih in da je uspešno opravil izpit iz preizkusa znanja.

Vsebina programa:

- cilji (splošni, posebni)
- predmetnik, ki govori o vsebini predavanj, vrsti predavateljev in o številu potrebnih ur
- izpit (pomembne so izpitne vsebine), ki je sestavljen iz pisnega in ustnega dela
- osnovni program je sestavljen iz:
 - splošnega dela (etika, organizacija službe). Kadar je kandidat pripravnik mora opraviti tudi splošni izpit na Upravni akademiji. Kandidati se spoznajo tudi z osnovami centralno informacijskega sistema carinske službe. Poleg tega poslušajo tudi predavanja iz osnove etike, ki jih poznajo o pravilih komuniciranja in obnašanja z strankami in sodelavci.
 - strokovnega dela (je sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela), ki obsega pet področij carinskega dela in to so: carinski postopki, določitev uvoznih dajatev (tarifa, poreklo, carinska vrednost), trošarinski sistem, osnove preprečevanja in odkrivanja prekrškov in kaznivih dejanj, uporaba zakona DDV, Zakona o upravnem postopku. Izvajalci tega strokovnega dela so poleg predavateljev carinske službe tudi zunanji predavatelji (na primer s področja davčne zakonodaje, etike). Program za carinika obsega 86 ur, za inšpektorja 140 ur, za delavce na področju financ in izterjav pa 34 ur.

Pomembno je, da tudi predavatelji izpolnjujejo določene pogoje, ker bo le tako program kvalitetno izpeljan. Pri organiziranju programa je potrebno najeti ustrezne prostore, ki bodo omogočali njegov nemoten potek. Slušateljem je potrebno tudi pravi čas priskrbeti ustrezno gradivo, obenem morajo vsi udeleženci prejeti tudi učni načrt celotnega izobraževanja ali usposabljanja. Pri vseh programih je pomembno, da ima kandidat najprej mentorja (ali mentorje), ki ga določen čas vodi skozi osnove znanj carinske službe in šele nato se lahko udeleži osnovnega izobraževanja. Carinska služba je organizator in tudi izvajalec tega programa. V Jugoslaviji je bil ta osnovni program v domeni Zvezne carinske uprave v Beogradu, tako, da so morali slušatelji na tritedensko izobraževanje v Beograd, kjer so opravili tudi izpit. Ob osamosvojitvi Slovenije je slovenska carinska služba ostala brez organa osnovnega izobraževanja. Potrebno je bilo je bilo izbrati in usposobiti svoje predavatelje, izdelati svoj lasten program izobraževanja in tudi določiti nove strateške cilje. Novi predavatelji so bili izbrani iz vrst zaposlenih v carinski službi, ki so imeli dovolj delovne dobe v osnovni carinski dejavnosti, zato so zelo dobro poznali področje o katerem so predavali.

1. Specialistične vsebine

Program specialističnih vsebin vsebuje področje carinjenja blaga, carinski dolg, poreklo, prepovedi in omejitve, carinsko vrednost, trošarinski sistem in preprečevanje tihotapljenja. Nov specialistični program (Program usposabljanja zaradi vstopa v Evropsko unijo) je bil sprejet s strani direktorja Generalnega carinskega urada 10.

aprila 2003, zaradi vstopa v Evropsko unijo. Temeljni cilj tega programa usposabljanja je seznaniti delavce carinske službe s tistimi vsebinami, ki bodo nove, torej s spremembami, povezanimi z delovnimi nalogami, ki jih bo treba ob vstopu v Evropsko unijo poznati in znati uporabljati. Namenjen je usposobiti carinike, inšpektorje in carinske izterjevalce. Da bi lahko program izpeljali brez težav je bilo potrebno usposobiti tudi predavatelje, pripraviti ustrezno literaturo in zakonodajo. Zakonska podlaga za pripravo in sprejetje programa je Strategija razvoja CURS do vstopa v Evropsko unijo in izvedbeni načrt z dne 07.02.2003. Pogoji za vključitev v program so opravljen strokovni izpit za carinika ali strokovni izpit za inšpektorja ali strokovni izpit za carinika izterjevalca. Pogoji za končanje programa je udeležba na programu, preverjanja znanja ni. Pogoji za uresničitev programa so:

- kadrovski (predavatelj mora imeti univerzitetno ali visoko strokovno izobrazbo in strokovni izpit za carinika ali strokovni izpit za inšpektorja ter zaključeno posebno usposabljanje za izobraževalce)
- materialni (predavanja potekajo v predavalnicah, kjer je možnost uporabe AV-sredstev – Powerpoint predstavitev)

Program bo potekal v obliki seminarjev, predavanj in delavnic. Vsebine so: skupni tranzitni postopek, kvote, carinsko območje Skupnosti, status blaga v Skupnosti, zastopanje carinske odločbe, dolžnost predložitve dokumentov, Intrastat, pooblastila carinskih organov, Evropski zakonik in določbe, ki se nanašajo na promet blaga med članicami, Administrativno sodelovanje in obračun carinskega dolga. Program naj bi potekal od 7 do 21 ur, različno glede na področje. Vsi ti programi bodo potekali skozi vse leto, kajti potrebno ga je organizirati tako, da bo delo v carinski službi potekalo nemoteno. Tu se bo pojavil tudi problem fluktuacije delovne sile, kajti čez eno leto se bodo potrebe po zaposlenih zmanjšale, ker bo delovni nalog manj. Postavi se vprašanje racionalnosti izobraževanja predvsem za tiste, ki bodo carinsko službo zapustili. Situacija ni rožnata, ker trenutno ne more še nihče dokončno predvideti koliko zaposlenih bo dejansko čez pol leta še potrebnih.

3. Dodatno izobraževanje

Dodatno izobraževanje izvajajo zunanji predavatelji. Programi so s področja tujih jezikov, računalništva, vodenja in komunikacij. Pri jezikovnem usposabljanju se izvajajo začetni in nadaljevalni tečaji ter tudi tečaji za pridobitev certifikata za aktivno znanje jezika. Ravno v obdobju v katerem se nahajamo je znanje jezika osnovnega pomena. Pri računalniškem usposabljanju je pomembno, da ugotovimo potrebe po tovrstnemu izobraževanju, v ta namen so bili izdelani vprašalniki, ki so jih izpolnili zaposleni v carinski službi.

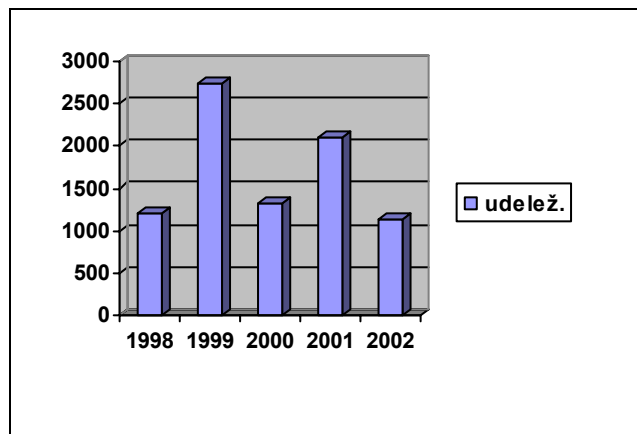
4. Zunanja pomoč

V to skupino sodijo programi, ki so bili organizirani s pomočjo predavateljev iz drugih držav v okviru programa FARE, CASTOMS 2007, FICALIS, TAIEX, bilateralna. Program CASTOMS 2007 deluje znotraj vseh carinskih služb Evropske unije. V letošnjem letu se je v oktobru mesecu pri nas organiziral seminar s področja carinske tarife, kjer se ga je udeležilo 25 držav. Program FISCAIS zajema davčno in trošarinsko področje. V programu TAIEX je v okvirju službe za EU zadeve se obravnava področje zakonodaje. Bilateralno sodelovanje poteka med carinskimi službami Slovenije in Irske.

Iz povedanega vidimo, da ima carinska služba zelo obsežno področje izobraževanja in usposabljanja. Za celovito sliko usposabljanja in izobraževanja v carinski sliki je potrebno predstaviti nekaj statističnih podatkov.

V letu 2001 je bilo opravljeno: 5% osnovnega izobraževanja
 50% strokovno-specialističnega izobraževanja
 45% dopolnilnega izobraževanja

Tabela 7.9: Število udeležencev, ki se udeležilo vseh oblik izobraževanja:

Vir: Generalni carinski urad

Predvsem v letu 2001 in 2002 je bilo največ specialističnega usposabljanja. V vseh zgoraj navedenih letih je bilo opravljenih 4157 pedagoških ur. Na vsakega zaposlenega je bilo izvedeno 2,3 dneva izobraževanja. Čeprav pri opazovanju zgornje tabele dobimo občutek, da število udeležencev pada, pa moramo vedeti, da je osnovnega izobraževanja manj, saj je bila fluktuacija zaposlenih v teh letih majhna, obenem pa je bila tudi prepoved zaposlovanja v carinski službi. V teh letih je bilo največ specialističnega izobraževanja, saj je bilo potrebno ob stalno spreminjajoči zakonodaji sproti obveščati zaposlene. Večina programov usposabljanja je bilo izpeljanih z predavatelji carinske službe, le 32% pa tudi z zunanjo pomočjo. Pri dodatnem izobraževanju je od leta 1998 do danes pridobilo certifikat o aktivnem znanju tujega jezika 35 delavcev carinske službe, medtem ko je 753 delavcev uspešno končalo jezikovne tečaje s carinsko terminologijo. Že v letu 2002 je bilo 38% dodatnih strokovnih usposabljanj zaradi vstopa Slovenije v EU in ta program je poslušalo 25% zaposlenih. Vsak slušatelj, ki je v tujini ali pa doma obiskoval pomembna predavanja (mišljeno je predvsem za vodilne delavce) mora oddati poročilo, ki je objavljeno na intranetu carinske službe, obenem pa je tudi shranjeno v knjižnici Generalnega carinskega urada, tako, da so lahko vsi zaposleni obveščeni o tovrstnih informacijah.

Vizija carinske službe pri izobraževanju in usposabljanju je naslednja:

- pripraviti čim boljše programe
- usposobiti dobre predavatelje
- čim bolj se približati potrebam zaposlenim
- oblikovati seminarje oz. delavnice (največ 4 do 5 ljudi)
- razvijati carinsko službo (usposabljanje vodstvenih delavcev, menedžmenta)

Iz povedanega vidimo, da ima slovenska carinska služba zelo dobro organizirano izobraževanje, vendar prav na področju opravljanja naknadnih kontrol je kar nekaj pomanjkljivosti, če se primerjamo s avstrijsko carinsko službo. V nadzorni izpostavi za poenostavljene postopke, kakor tudi v revizijskih oddelkih in preiskovalnih oddelkih nismo nikdar imeli izobraževanja na katerem bi temeljito spoznali področje knjigovodstva, bilanc in poslovanja podjetij. Prav to znanje nam primanjkuje za kvalitetno opravljanje naknadnih kontrol, saj kot carinski inšpektorji imamo različno strokovno predznanje. Vsa izobraževanja bi morala biti sistematsko načrtovana in naj ne bi bila samo rezultat trenutnih potreb. Zaradi bolj učinkovitega dela v carinski službi bi bilo potrebno uvesti obnavljanje in preverjanje že pridobljenega znanja vsaj na 2 leti. Carinski urad Nova Gorica je poskusno uvedel preverjanje znanja. S tem so bili zaposleni prisiljeni sprotno spremljati spremembe pri svojem delu, kar je povečalo tudi učinkovitost dela.

7.3.6 Zbiranje podatkov

Slovenska carinska služba ima oblikovan svoj Carinski informacijski sistem. Predvsem je računalniška podpora izredno pomembna pri poenostavljenih postopkih carinjenja, saj teh postopkov ne bi bilo možno izpeljati brez carinskega nadzora, ki temelji na računalniški podpori. Zlasti pri zahtevnejših poenostavitvah kot so knjigovodski vpisi, še posebej pa pri brezpapirnem poslovanju, je dobra informacijska podpora lahko odločilen element, od katerega zavisi delovanje sistema in pomeni popolno vpetost v poslovanje podjetja. Pri izgradnji sistema moramo slediti principu, da se vsak podatek vnaša samo enkrat in se potem v sistemu samo nadgrajuje. V nobenem primeru ne smemo dovoliti, da bi katerikoli podatek vnašali dvakrat, informacijska podpora mora povezati prav vse dejavnike v poslovanju podjetja.

Predpriprave na poenostavitve torej zahtevajo zelo skrbno pripravo vseh detajlov in pogosto tudi organizacijske spremembe v podjetju. Dobre priprave, zlasti organizacijska brezhibnost in odlična informacijska podpora, so temeljni pogoji delovanja sistema. Zavedati se moramo, da je v sistem težko posegati, ko začne enkrat delovati, zato je treba vse rešitve pred pričetkom delovanja temeljito testirati.

Preden podjetje prične z elektronskim poslovanjem s carino, si mora priskrbeti ustrezno programsko podporo. Na tržišču se najde kar nekaj že izdelanih rešitev, ki jih je možno prilagajati svojim potrebam. Programsko opremo je potrebno uskladiti s carinskim informacijskim sistemom.

Carinski informacijski sistem zajema podatke iz pravne podlage za carinjenje blaga, kakor tudi podatke, ki so zajeti z vnosom informacij ob različnih postopkih carinjenja blaga. Slovenska carinska služba še ni oblikovala bazo podatkov, ki naj bi nastala na podlagi analize tveganja, razvrstitve in informacij pridobljenih na predhodnih kontrolah. Tudi programska opremljenost naših carinskih inšpektorjev zaostaja za avstrijskimi, kajti v svoji osnovni opremi še vedno nimajo prenosnih računalnikov s katerimi bi lahko izpeljali različne analize in s tem povečali učinkovitost svojega dela.

7.3.7 Standard kontrole

V slovenski carinski službi so bili tudi izdelani enotni standardi za izvajanje kontrolnih nalog.¹¹ V tem navodilu so opredeljeni naslednji bistveni elementi:

- razmejitev kontrolnih dejavnosti,
- naloge vseh carinskih služb, ki opravljajo naknadno preverjanje,
- izvajanje naknadnega preverjanja (najava v podjetju, zapisnik o naknadnem preverjanju),
- poročanje o delu.

Čeprav so standardi dokaj natančno opredeljeni, pa v primerjavi s avstrijskimi standardi opazimo, da so največje pomanjkljivosti v načrtovanju same naknadne kontrole, kajti v naše naknadne kontrole še ni vključena analiza tveganja, torej o neki sistematičnosti dela ne moremo govoriti.

8. UČINKOVITOST IN USPEŠNOST PRI NAKNADNIH KONTROLAH CARINSKIH ORGANOV

8.1 Splošno

Ko primerjamo slovensko in avstrijsko carinsko službo pri opravljanju naknadnih kontrol pridemo do spoznanja, da bo potrebno na tem področju opraviti še veliko dela, ki bo pripomoglo k večji učinkovitosti. Odpraviti bo potreba pomanjkljivosti in dograditi sistem naknadne kontrole.

Za delovanje carinske službe bi lahko dejali, da je učinkovitost dosežen rezultat ali cilj z najmanjšim potrebnim vložkom. Torej je učinkovit tisti carinski inšpektor, ki sam ob najmanjšem možnem številu kontrolnih pregledov, odkrije največ nepravilnosti in pobere največ uvoznih in drugih dajatev. Toda ali je učinkovit inšpektor tudi uspešen? Vedeti moramo, da so udeleženci carinskega postopka tudi gospodarski subjekti in fizične osebe. Ni nujno, da pričakovanja obeh strani sovpadajo, vendar čim bliže so njihovi pogledi tem bolj uspešno bo njihovo sodelovanje.¹² Uspešen carinski inšpektor je vedno tudi učinkovit, medtem ko učinkovit carinski inšpektor ni nujno, da je tudi uspešen.

8.1.1 Glavni vzroki neuspešnosti dela inšpektorjev pri naknadnih kontrolah

Med najpomembnejše vzroke štejemo:

- premajhno število inšpektorjev glede na število carinskih zavezancev in število vloženih carinskih deklaracij,
- inšpektorji niso specializirani za posamezna podpodročja. Vsi izvajajo preglede pri vseh carinskih postopkih. To predstavlja slabost, saj je inšpektor po eni strani krajevno omejen (posamezni carinski uradi pokrivajo točno določena geografska področja).

¹¹ Navodilo (interno) št. 3/2001 o izvajanju kontrolnih nalog, Navodilo GCU z dne 25.07.2001

¹² Janez Marolt: Menedžment in tehnologija zagotavljanje kvalitete; Moderna organizacija, Kranj 1994

Specializiran posameznik ali skupina (recimo skupina za posebne naloge), bi bila uspešnejša, če bi delovala na celotnem carinskem področju RS, vendar v ozkem delovnem področju carinskih postopkov. Za celovit nadzor bi sestavili ekipo iz strokovnjakov iz različnih področij dela.

- slaba koordinacija med oddelki carinske službe, kar ima za posledico podvajanje dela in neobveščenost,
- pomanjkanje strokovnega in stalnega sistematičnega izobraževanja inšpektorjev, predvsem na področju knjigovodstva, bilanc in gospodarjenja podjetij,
- pomanjkanje sistematičnega preverjanja znanja carinskih inšpektorjev,
- slaba opremljenost carinskih inšpektorjev s informacijsko tehnologijo,
- premajhna in slabo razmejena pooblastila inšpektorjev pri opravljanju inšpekcijskega nadzora. Če pride do nadzora carinskega zavezanca, ki ima poslovanje prepletено po celi državi in v tujini, je potrebno sodelovanje več carinskih uradov. Mednarodno sodelovanje je možno samo preko Generalnega carinskega urada in je počasno, zapleteno in drago.
- za svoje delo inšpektorji niso motivirani, razen doseganja določenega števila točk, ki jim v triletnem obdobju prinese malenkostno napredovanje.
- delo inšpektorjev ni neposredno stimulirano, kar je praksa v gospodarskih družbah, ampak je prepuščeno osebni oceni vodstvenim v enotah.
- premajhna pozornost je namenjena carinskim zavezancem, ki večkrat kršijo zakone in predpise.
- neracionalna izbira carinskih zavezancev za izvedbo kontrole. V carinski izpostavi, kjer opravljamo poenostavljeno carinjenje blaga morajo biti obvezno opravljene kontrole pri vseh imetnikih dovoljenja enkrat ali večkrat v enem planskem obdobju, pa čeprav je njihovo delo opravljeno brez napak. Važna je količina opravljenih kontrol, ne pa kvaliteta. Zaradi velikega števila imetnikov dovoljenj za katere je zadolžen posamezen inšpektor in zaradi omejenega časa je tudi priprava na takšno naknadno kontrolo zelo slaba. Temu primerni so tudi rezultati. V tujini imajo izdelan sistem za izbiro podjetij in posameznikov za inšpekcijski nadzor. V Republiki Sloveniji ni izdelana analiza tveganja posameznih carinskih postopkov, ki jih izvajajo določena podjetja, na ravni celotnega carinskega območja.
- informacijski sistem ne vsebuje baze podatkov, ki bi bila osnovana na tveganjih in razvrstitvah, ki so se oblikovala na predhodnih kontrolah.
- revizijske službe še vedno nimajo oddelkov za analizo in evidence, ki bi bili pomembni za opravljanje naknadne kontrole.
- nedostopnost potrebnih podatkov na terenu, kar je posledica omejenih pristojnosti in slabega sodelovanja med državnimi organi.
- ločenost carinske in davčne službe. Vse bolj se v praksi pojavlja potreba po vzpostavitvi finančne policije, kakršno imajo druge demokratične države.

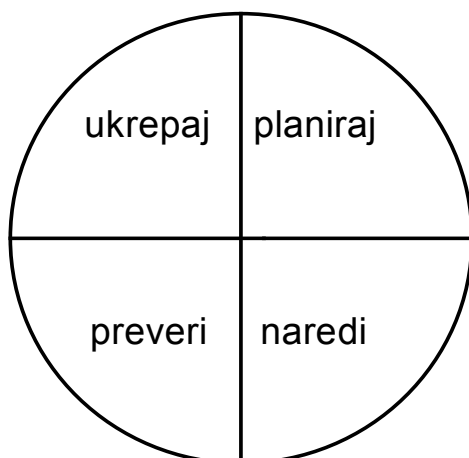
Posledica zgoraj navedenih dejstev je manj pobranih uvoznih in davčnih dajatev, to pomeni manjši proračunski priliv, posledično pa večjo zadolženost in nelikvidnost države. Učinkovitost delovanja carinskih inšpektorjev bi lahko povečali tako, da bi carinski uslužbenci gledali na carinske zavezance kot na poslovne partnerje, ki morajo vedeti, kaj lahko pričakujejo in kaj se od njih pričakuje. V državah EU vlada med carino in carinskimi zavezanci visoka raven poslovnega komuniciranja in sodelovanja. V carinski službi, bi se želene rezultate ocenjevalo, če bi se aktivnosti in z njim povezani viri vodili kot proces.¹³ Lastnik procesa in njegov skrbnik pa bi bil vodja izpostave ali druge notranje organizacijske

¹³ Slovenski standard: SIST ISO 9000; Slovenski inštitut za standardizacijo, Ljubljana 2002

enote. Prav tako bi morali dati možnost ocenjevanja dela carinskih inšpektorjev tudi carinskim zavezancem. Ocenjevati bi morali predvsem čas pregleda, zahtevano strokovnost, glede na velikost zavezanca in učinek inšpekcijskega nadzora za državo in za zavezanca. Posamezni pregledi bi se morali ustrezno ovrednotiti s točkami ali na drug ustrezen način, potem bi se lahko primerjalo med posameznimi inšpektorji. Carinski zavezanci pa bi dodali oceno še iz svetovanja, pomoči in o tem, koliko so zaradi svetovalne narave dela carinskih inšpektorjev pridobili na kvaliteti opravljanja lastne dejavnosti. Mnogo carinskih zavezancev ne gleda na carinskega inšpektorja kot na partnerja v poslovnem procesu, ampak kot na nasprotnika. Zato bi morali metodo ocenjevanja delovne uspešnosti posebej razviti in sestaviti tudi za carinske zavezance. Naloga carinskih inšpektorjev je kontrola poslovanja carinskih zavezancev. Carinski inšpektorji delujejo v dobro države, hkrati pa pazijo, da nobeden gospodarski subjekt ali posameznik v državi ni v podrejenem ali nadrejenem položaju v primerjavi z drugimi.

8.1.2 Proces izboljšav

V carinski službi bi bilo smiselno vzpostaviti metode za merjenje učinkovitosti in uspešnosti vsakega podprocesa. To pa sloni na dejstvu, da noben postopek in proces ni popoln, zato ga je potrebno stalno izboljševati. Predvsem to velja na področju opravljanja naknadnih kontrol, kjer smo videli, da je prav v fazi načrtovanja največ pomanjkljivosti, zato bi morali čim prej uvesti analizo tveganja, ki bi povečala učinkovitost na tem področju. Proces stalnih izboljšav vedno poteka po nekem določenem postopku: planiraj, naredi, preveri, ukrepaj. Tako se uspešnost vgrajuje v sam sistem in postane primarna skrb sistema. Splošno jasno pa je tudi, da je za uspeh vsake aktivnosti, torej tudi za analizo tveganja, potrebno upoštevati določene principe izvajanja, kar zelo plastično prikazuje krog aktivnosti na naslednji skici.

Slika 2: Proces stalnih izboljšav

Da bo slovenska carinska služba lahko opravila proces izboljšav mora določiti strateške cilje svojega dela. Pri opravljanju naknadnih kontrol zato ločimo splošne in specifične cilje.

Med **splošne strateške cilje** sodijo tisti, ki naj bi veljali za celotno carinsko službo in ti so:

- izboljšanje sistema za pobiranje uvoznih dajatev (zagotavljanje pravilne uvrstitve blaga v carinsko tarifo, določanje pravilne carinske vrednosti, upravičeno uveljavljanje

preferencialne carinske stopnje, pravilno izvajanje carinskih postopkov, izterjava carinskega dolga i.t.d.).

- izboljšanje sistema za preprečevanje tihotapstva in kriminalitete (odkrivanje goljufij, preprečevanje uvoza mamil, orožja in ostalih nedovoljenih sredstev, obveščanje pristojnih služb i.t.d.).
- olajšanje pretoka blaga in ljudi (reorganizacija carinskega poslovanja v smeri izboljševanja in skrajševanja postopkov, širitev elektronske obdelave podatkov, širše vključevanje zaupanja vrednih udeležencev v poenostavljene postopke, zagotavljanje ustrezne pomoči vsem udeležencem v postopku i.t.d.).
- izboljšanje strokovnosti in kvalitete zaposlenih (uvedba standardov poslovanja, izboljšanje sistema izobraževanja, uvedba učinkovitega sistema kadrovanja in napredovanja ter motiviranja, etični kodeks carinskih delavcev).
- izboljšati materialne in tehnološke pogoje za delo (večja samo samostojnost na področju vzdrževanja, investicij in materialnega poslovanja, enotna opremljenost delovnih mest, celovita informacijska podpora).
- priprava carinske službe na vstop v EU (izvedba priporočil bele knjige EU, organizacija carinske službe, ki bo zagotavljala izvajanje zakonodaje na evropski način, razvitost delovnih področij, ki jih je kot smernice izoblikovala EU, kadrovska reorganizacija carinske službe).

Specifični strateški cilji, ki naj bi se nanašali predvsem na področje naknadnih kontrol carinskih organov.

Potrebno bi bilo:

- uvesti analizo tveganja,
- razširiti in točno določiti meje pooblastil,
- poglobiti izobraževanje na področju knjigovodstva in poslovanja podjetij,
- periodično uvesti proces preverjanja znanja carinskih inšpektorjev,
- povečati koordinacijo med carinskimi oddelki, ki opravljajo naknadno kontrolo,
- osnovati skupno bazo podatkov na podlagi predhodnih kontrol,
- motivirati, ustrezno ocenjevati in nagraditi carinske inšpektorje na podlagi opravljenih naknadnih kontrol,
- oblikovati oddelke za analizo in evidence,
- carinske inšpektorje opremiti s ustrežno računalniško tehnologijo,
- povečati možnost sodelovanja med ostalimi državnimi organi in meddržavnega sodelovanja,
- dopolniti znanje in reorganizirati carinske oddelke zaradi vstopa Slovenije v EU.

Mislim, da bi z uresničitvijo vseh splošnih in specifičnih strateških ciljev lahko dosegli visoko stopnjo učinkovitosti in uspešnosti carinske službe. Pot do končnega cilja je še dolga, vendar če se ozremo nazaj na prehojeno pot, ko smo carinsko službo gradili iz novih temeljev, vemo da bomo tudi te cilje dosegli.

8.1.3 Delovna uspešnost zaposlenih pri opravljanju naknadnih carinskih kontrol

Največja ovira do uspešnega in učinkovitega dela je po navadi subjektivni faktor, kajti ljudje se bojimo sprememb in se raje oklepamo starih navad, ki velikokrat pomenijo tudi korak

nazaj v razvoju določene službe. Ravno zato je treba ljudi spodbuditi, motivirati in primerno nagraditi za njihove dosežke. Prav pri opravljanju naknadnih kontrol je tu nastala velika praznina. Motivacija pri opravljanju naknadnih kontrol ni visoka, predvsem zaradi slabe organizacije, nagrajevanja in neekonomičnosti postopka.

Na uspešnost in učinkovitost posameznika pri delu vplivajo različni dejavniki, na katere lahko človek vpliva s svojo aktivnostjo (notranji dejavniki), pa tudi taki dejavniki na katere ne more vplivati (zunanji dejavniki).¹⁴ Delovna uspešnost je odvisna predvsem od notranjih dejavnikov npr. delavčeve usposobljenosti (znanje, veščine) in motivacije. Delavec bo pri delu uspešen, če bo naloge znal opraviti (znanje) in če jih bo hotel (motivacija). Ravno znanje na področju naknadnih kontrol je na naši izpostavi pomanjkljivo, ker nismo pridobili nobenih informacij iz področja knjigovodstva in poslovanja podjetij. Torej smo na tem področju bolj ali manj samouki. Tudi motivacija inšpektorjev pri naknadnih kontrolah je na nizkih stopnji. Delo je plačano po določenem sistemu, ne glede na dosežene rezultate pri delu. Dodatek za delovno uspešnost dodeli vodja izpostave po vrstnem redu, tako da ni noben delavec na izpostavi prikrajšan. Mislim, da je to zelo slaba motivacija za kvalitetno opravljanje dela vseh zaposlenih. Tudi napredovanje delavcev je zelo neproduktivno, saj na vsake tri leta (po novi zakonodaji bo celo na 5 let) lahko le malenkostno napreduješ. Poleg tega se število zaposlenih še zmanjšuje, kar pomeni še večja obremenitev za tiste, ki ostanejo. Vse skupaj pa seveda vpliva na kvaliteto opravljenega dela.

Za delovno uspešnost sta pomembna še dva dejavnika. To sta osebne lastnosti delavca in delovna situacija (način in stil vodenja). Prav pri načinu vodenja lahko pri nadzornem carinskem organu prihaja do napak, kar povzroča slabšo kvaliteto dela in neekonomičnost postopkov. Vodja izpostave določi kontrole za eno plansko obdobje (obdobje 1 leta). Velikokrat je že plan slabo zasnovan, ker določene imetnike dovoljenj preverjamo tudi na 2 ali 3 mesece, pa čeprav dobro opravljajo svoje delo. Kontrola mora biti tudi opravljena ne glede, če jo je predhodno opravil Oddelek za kontrolne ali Oddelek za preiskovalne zadeve. Vse kontrole mora vsak inšpektor obvezno opraviti, ne glede ali je bil odsoten zaradi bolezni. To pomeni, da je konec planskega obdobja zelo veliko kontrol na katere se inšpektor zelo težko dobro pripravi in zato so rezultati dela slabši. Ni važna kvaliteta kontrol, ampak kvantiteta. Prav tu vidimo kako bi lahko kvalitetnejše opravljali svoje delo, če bi imeli za pomoč analizo tveganja. Odločili bi se za naknadno kontrolo pri tistih imetnikih dovoljenj pri katerih bi bilo potrebno resnično opraviti preverjanje. Pri tem bi ostalo dovolj časa, da bi se predhodno na kontrolo dobro pripravili (pridobili in analizirali podatke, opredelili faktorje tveganja, ocenili tveganje, določili faktorje tveganja za preverjanje), kar bo povečalo tudi motivacijo in učinkovitost inšpektorjev.

¹⁴ Janez Jereb: Ocenjevanje delovne uspešnosti kot element sistema razvoja kadrov; Organizacija in kadri, Kranj 1992

9. ZAKLJUČEK

V carinski službi po sprejemu nove zakonodaje leta 1996 postopoma povečujemo obseg posameznih vrst poenostavljenih postopkov. Postopnost je smiselna zaradi strokovne, organizacijske in tehnološke podpore, ki jo morajo zagotoviti vložniki zahtev zanje. Podjetja se za poenostavitve odločajo predvsem zaradi znižanja stroškov in posledično povečanja konkurenčnosti. Kljub temu, da je in bo ostal njihov obseg omejen, omogoča carinski službi, še posebej v prehodnem obdobju vključevanja v EU predvsem:

- Postopno reorganizacijo službe in sprostitev dela carinskih delavcev za opravljanje drugih, inšpekcijskih nalog;
- Zagotavljanje uporabe selektivne kontrole – nadzora nad zaupanja vrednimi imetniki dovoljenja na osnovi informacij o vstopu/izstopu blaga;
- Boljšo izkoriščenost CIS-a, ki zaradi načrtne izgradnje omogoča dokaj enostavno vključevanje tudi teh postopkov,
- Zagotavlja tudi pregled nad zaključevanjem poenostavljenih postopkov in omogoča izpis ključnih podatkov za naknadno kontrolo v podjetjih.

Poenostavljeni postopki carinjenja temeljijo na medsebojnem zaupanju med carinskimi organi in imetniki dovoljenj. To zaupanje pa še vedno ni na tako visoki ravni, da bi se postopek lahko izvajal brez carinskega nadzora. Pri nadzornih izpostavah je zato izrednega pomena preverjanje dopolnilnih deklaracij in naknadna kontrola pri imetnikih dovoljenj. Prikaz izdelave analize tveganja in organizacijo naknadne kontrole pri avstrijskih carinskih organih nas prepriča v pomanjkljivosti našega sistema. Z analizo tveganja bi dosegli naslednje prednosti:

- boljšo izkoriščenost in organiziranost zaposlenih,
- kvalitetnejše in obsežnejše informacije,
- večjo koordinacijo med carinskimi oddelki,
- kvalitetnejše oblikovanje planskih obdobj naknadnih kontrol,
- večjo motivacijo inšpektorjev, ki opravljajo naknadne kontrole,
- kvalitetnejše učinkovitejše in bolj ekonomične naknadne kontrole

Na izpostavi, kjer se opravlja nadzor nad poenostavljenimi postopki carinjenja smo z testiranjem analize tveganja potrdili prej naštetih prednosti, vendar na žalost ni bilo interesa s strani predpostavljenih, da bi to prenesli v prakso. Tako je moja trditev v začetku diplomskega dela potrjena, kajti z analizo tveganja bi bil cilj dosežen, ker bi se povečala učinkovitost in uspešnost carinske službe in s tem tudi večje zadovoljstvo vseh udeležencev v carinskem postopku.

Za vključitev Slovenije v EU bo potrebno na carinskem področju storiti še veliko stvari. To predstavlja obsežen in dolgotrajen projekt. Žal ne moremo uporabiti radikalnega pristopa prenove celotnega carinskega sistema, da bi obstoječe procese, ki tečejo v carinski službi enostavno opustili in jih nadomestili z novimi, boljšimi s katerimi bi dosegli večjo učinkovitost. Prav tako ne moremo porušiti organizacijske sheme carinske službe in na ruševinah zgraditi nove, boljše. Carina je pač sistem, ki mora vseskozi delovati in ne sme niti za trenutek prenehati opravljati svoje funkcije, zato bo tudi proces uvajanja analize tveganja v naknadne kontrole postopen proces, vendar cilj je jasen – večja učinkovitost in uspešnost dela carinske službe.

10. LITERATURA

1. Carinski zakon, Ur. l. RS: 1/95, 28/95, 32/99, 40/99, 13/01, 59/02.
2. Uredba za izvajanje carinskega zakona, Ur. l. RS: 107/02, 50/03.
3. Jereb, Janez (1992): Ocenjevanje delovne uspešnosti kot element sistema razvoja kadrov; Organizacija in kadri, Kranj.
4. Košir, Franc (2003): Carinski postopek; Center Marketing International, Ljubljana
5. Marolt, Janez (1994): Menedžment in tehnologija zagotavljanja kvalitete; Moderna organizacija, Kranj
6. Mikuž, Stane (1997): ATA zvezek, Generalni Carinski Urad, Ljubljana
7. Mikuž, Stane (1997): TIR zvezek, Generalni Carinski Urad, Ljubljana
8. Sterle, Marjan in Žunič, Jože (2003): Poreklo blaga in EUR 1, Center Marketing International, Ljubljana
9. Navodilo o poenostavitvah pri carinjenju blaga, Navodilo številka 6/2002, Carinska uprava Republike Slovenije
10. Navodilo o vlaganju zbirne dopolnilne carinske deklaracije z uporabo sistema za elektronsko izmenjavo podatkov in o pisni obliki zbirne dopolnilne carinske deklaracije, Navodilo številka 5/2002, Carinska uprava Republike Slovenije.
11. Navodilo o poenostavitvah pri carinjenju blaga, Navodilo številka 6/2002, Carinska uprava Republike Slovenije
12. The Community's Council Regulation (EEC), No. 2913/1992- Official Journal L 302/1992
The implementing provisions are in Commission Regulation (EEC), No. 2454/1999
13. Informacija GCU št. 426-80/180-1/2003/330-001, Informacije o vplivu vstopa Slovenije v EU na dovoljenja za poenostavitve, z dne 15.10.2003
14. Informacija GCU št 426-01/11-00/002, Smernice carinskega nadzora in kontrole, z dne 06.09.2000
15. PHARE, Program Slovenija, Latvija in Avstrija, Kontrola v podjetjih – Izobraževalni program, Delovno gradivo, Zvezno ministrstvo za finance, Dunaj avgust 2000.
16. Navodilo (interno) št. 3/2001 o izvajanju kontrolnih nalog, Navodilo GCU z dne 25.07.2003.
17. Slovenski standard: SIST ISO 9000; Slovenski inštitut za standardizacijo, Ljubljana 2002
18. Statistični podatki Generalnega Carinskega Urada, Ljubljana 2003.
19. Zakon o carinski službi, Ur. l. RS št. 56/1999

11. PRILOGE

PRILOGA 6.1: PREDLOGI ZA OCENE PRI ANALIZI TVEGANJA PODJETIJ PRI PRI POENOSTAVLJNIH POSTOPKIH CARINJENJA

Vse ocene so od 1 do 3 (1 = majhno tveganje, 2 = srednje tveganje, 3 = veliko tveganje)

1. Splošna ocena: subjektivna ocena, ko slišiš za ime podjetja Od 3 do 1

2. Velikost, oblika, struktura družbe:

Družinska podjetja, ki imajo zaradi slabe preglednosti več možnosti za navedbo napačnih podatkov; Podjetja, ki so zapletena z drugimi podjetji; Podjetja z razprodano lastnino;	3
Ostala podjetja, vključno s podjetji z majhno proizvodnjo in prometom	1

3. Število dokumentov v letu 2002(ECL + KV):

Nad 1000	3
Od 100 do 1000	2
Pod 100	1

4. Tvegane vrste бага:

Trošarinsko blago	3
Kemikalije, kmetijski izdelki, široka potrošnja	2
Nezahtevno, enostavno blago	1

5. Sodelovanje:

Slabo odzivanje na zapisnike, slabo znanje in nepopolne evidence	3
Ostalo	1

6. Dosedanje napake:

Veliko napak v ECL, evidenci	3
Občasne napake	2
Brez napak	1

64	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Ž	xxx/xx			2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2	8	9	9	9	8,75
65	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š		xxx		2	2	2	1	1	3	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	9	#	9	7	8,75	
66	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V		xxx		2	1	2	2	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	9	8	9	9	8,75	
67	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx			1	1	2	3	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	3	2	3	7	8	8	#	8,75	
68	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š		xx		2	1	2	2	3	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	#	7	9	9	9,00		
69	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Ž	xxx/xx			2	1	2	2	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2	2	#	8	9	9	9,00	
70	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx	xx		2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	3	2	2	8	#	9	9	9,00	
71	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx			2	2	2	2	1	3	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	8	#	9	9	9,00		
72	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V		xxx		2	1	2	2	3	1	3	1	1	2	1	1	1	2	2	2	#	7	#	9	9,25		
73	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š		xxx		2	1	2	2	3	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	#	7	9	9	9,25		
74	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Z	xxx/xx			1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	8	9	#	#	9,25		
75	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Ž	xxx/xx			2	2	2	2	3	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	#	9	9	9	9,25		
76	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx			2	1	2	2	1	1	1	1	3	1	1	1	1	2	2	2	9	8	#	#	9,25		
77	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V		xx		1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	9	9	#	#	9,50		
78	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Ž	xxx/xx			1	1	2	1	3	1	1	1	3	1	2	1	1	1	2	2	#	8	#	9	9,50		
79	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Z	xxx/xx			1	2	2	1	1	3	1	1	3	1	2	2	1	1	2	2	8	#	#	8	9,50		
80	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx			2	1	2	2	1	1	1	1	1	3	1	1	2	3	2	3	9	8	#	#	9,50		
81	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx			2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	9	9	#	#	9,50		
82	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š		xxx		2	1	2	2	1	1	1	1	1	3	1	1	2	2	2	2	9	9	#	#	9,50		
83	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V		x		2	2	2	3	1	1	1	1	1	2	1	1	2	3	3	2	8	8	9	#	9,50		
84	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx			2	1	2	2	1	1	1	1	3	1	2	2	2	2	2	2	9	9	#	#	9,50		
85	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx			1	1	2	2	1	1	1	1	3	1	2	2	2	3	3	2	9	9	#	#	9,75		
86	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V		xxx		2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	#	9	#	#	9,75		
87	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx			2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	#	9	#	#	9,75		
88	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V	xxx/xx	xx		1	2	2	2	1	3	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	8	#	#	#	10,00		
89	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V	xxx/xx	xx		1	2	2	2	1	3	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	8	#	#	#	10,00		
90	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š		xxx		2	1	3	2	3	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	#	8	#	9	10,00		
91	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx			2	1	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	#	#	#	#	10,00		
92	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx			2	2	2	1	3	3	1	1	3	1	2	1	1	2	1	1	#	#	#	8	10,00		
93	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx	xx/xx		2	2	2	2	1	3	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	9	#	#	#	10,00		
94	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	T		x/xx		3	2	3	2	1	3	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	#	#	#	9	10,00		
95	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š		xx		2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	3	2	2	2	2	2	#	#	9	9	10,00		
96	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx	xxx		2	2	2	3	1	3	1	1	1	2	2	3	3	3	3	2	8	#	9	#	10,25		
97	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx	x/xx		1	1	2	2	3	1	3	1	2	2	2	2	2	2	2	2	#	9	#	#	10,25		

98	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V			xxx	2	2	2	2	1	3	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	2	2	9	#	#	#	10,25
99	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx			2	2	2	2	1	3	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	2	2	9	#	#	#	10,25
100	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx		xx	2	2	2	2	1	3	1	1	1	2	2	2	3	9	#	9	#	10,25					10,25
101	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Ž	xxx/xx			2	2	2	2	1	3	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	2	2	9	#	#	#	10,25
102	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx		xxx	2	2	2	2	1	3	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	2	2	9	#	#	#	10,25
103	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx	xxxx/xx		2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	#	#	#	#	10,25
104	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx		xxx	3	2	2	2	3	1	1	1	1	2	2	2	2	#	#	9	9	10,50					10,50
105	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx	xxxx/xx		2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	#	#	#	#	10,50					10,50
106	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š			xxx	2	2	2	2	3	1	1	1	2	2	2	2	2	#	#	#	#	10,50					10,50
107	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V			xx	2	2	2	2	3	3	3	1	1	2	2	3	#	#	#	#	10,50					10,50	
108	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V			xxx	3	2	2	3	1	1	1	1	1	1	2	2	3	#	#	#	#	10,50					10,50
109	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx		xxx	1	2	2	2	3	3	3	1	2	2	1	1	2	#	#	#	#	10,75					10,75
110	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V	xx/xx		xxx	2	2	2	3	1	3	1	1	2	2	3	9	#	#	#	#	10,75					10,75	
111	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	T		xx/xx		3	2	3	3	1	3	1	1	2	1	2	2	3	#	#	#	#	10,75					10,75
112	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V			xxx	1	2	2	2	1	3	1	1	3	2	1	1	2	9	#	#	#	11,00					11,00
113	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	K	xxx/xx			2	2	2	3	1	3	1	1	2	2	1	1	2	9	#	#	#	11,00					11,00
114	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Z	xxx/xx			3	3	2	2	1	3	1	1	2	2	2	#	#	#	#	11,00							11,00
115	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š			xx	2	2	2	2	1	1	1	1	2	3	1	1	2	#	#	#	#	11,00					11,00
116	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx		xxx	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	1	3	2	#	#	#	#	11,00					11,00
117	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx		xx	2	3	2	3	1	3	1	1	1	2	3	2	9	#	9	#	#	11,00					11,00
118	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V	xxx/xx	x/xx		1	2	3	2	1	3	1	1	3	2	1	1	2	9	#	#	#	11,25					11,25
119	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V	xxx/xx	xx/xx	xx	1	2	2	2	1	3	1	1	3	2	1	1	2	9	#	#	#	11,25					11,25
120	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx			2	2	2	2	1	3	1	1	3	2	1	1	2	#	#	#	#	11,25					11,25
121	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx		xx	3	2	2	2	3	3	1	1	2	2	2	#	#	#	#	11,25							11,25
122	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Z	xxx/xx	xx/xx		2	2	3	2	1	3	1	1	3	2	1	1	2	#	#	#	#	11,25					11,25
123	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Z	xxx/xx			2	2	3	3	1	3	1	1	3	2	1	1	2	#	#	#	#	11,50					11,50
124	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V	xxx/xx		xx	2	3	2	2	1	3	1	1	2	3	1	1	2	#	#	#	#	11,50					11,50
125	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Z	xxx/xx			3	3	3	3	1	3	1	1	2	2	1	2	#	#	#	#	11,50					11,50	
126	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Z	xxx/xx			3	2	2	2	1	3	1	1	3	2	2	1	2	#	#	#	#	11,75					11,75
127	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V			xx	2	3	3	2	1	3	1	1	2	3	1	1	2	#	#	#	#	11,75					11,75
128	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	P	xxx/xx			2	2	3	2	1	3	1	1	3	2	1	1	2	#	#	#	#	11,75					11,75
129	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	V			xx	2	3	3	2	1	3	1	1	2	3	1	1	2	#	#	#	#	11,75					11,75
130	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Ž	xxx/xx			3	2	2	3	3	3	1	1	2	2	2	2	#	#	#	#	11,75					11,75	
131	XXXXXXXXXX	XXXXXXX	Š	xxx/xx		xxx	2	2	2	3	1	3	3	1	1	3	1	2	2	9	#	#	#	11,75					11,75

132	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Š			xx	2	3	3	2	1	3	1	1	2	3	1	1	1	1	2	2	2	2	#	#	#	#	12,00
133	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	K	xxx/xx			2	2	2	2	1	3	1	1	3	2	1	3	1	1	2	2	2	2	#	#	#	#	12,00
134	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx	xxx/xx		2	3	3	2	1	3	1	1	2	2	2	3	1	1	2	3	2	3	#	#	#	#	12,25
135	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Š			xxx	2	3	2	3	3	3	1	1	2	2	1	1	1	3	2	2	2	3	#	#	#	#	12,25
136	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx			2	3	3	2	3	3	1	1	2	3	1	1	1	1	1	2	2	2	#	#	#	#	12,25
137	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Š			xxx	3	3	2	2	1	3	1	1	2	3	1	3	1	1	1	2	2	3	#	#	#	#	12,50
138	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx			3	2	3	3	1	3	1	1	2	3	1	1	1	1	2	2	2	3	#	#	#	#	12,50
139	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx	xxx/xx		2	2	3	2	1	3	1	1	3	3	1	1	1	1	1	2	2	2	#	#	#	#	12,50
140	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Ž	xxx/xx			2	3	3	3	1	3	1	1	2	3	2	1	1	3	1	2	2	2	#	#	#	#	12,75
141	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	P	xxx/xx	xxx/xx		3	2	3	2	3	3	1	1	3	2	2	1	1	1	2	2	2	2	#	#	#	#	12,75
142	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx	xx/xx		3	2	3	2	1	3	1	1	3	3	1	1	1	1	1	2	2	2	#	#	#	#	12,75
143	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx			2	3	3	2	1	3	1	1	3	3	1	1	1	1	1	2	2	2	#	#	#	#	12,75
144	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx			2	3	3	2	1	3	1	1	3	2	2	3	1	1	2	3	2	3	#	#	#	#	13,25
145	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx			3	3	3	1	3	3	1	1	3	3	1	1	1	1	1	1	2	3	#	#	#	#	13,25
146	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	P	xxx/xx	xxx/xxxx		2	3	2	3	1	3	1	1	3	2	1	3	1	3	2	3	2	3	#	#	#	#	13,50
147	xxxxxxxxxx	xxxxxxx	Z	xxx/xx			3	3	3	2	3	3	1	1	3	3	2	1	1	1	2	2	2	2	#	#	#	#	14,00

LEGENDA

MAT. ŠT. – matična številka

Št. PP – številka dovoljenja za poenostavljene postopke carinjenja

Št. d. U/I – številka dovoljenja za poenostavljene postopke carinjenja za postopek začasnega uvoza zaradi izvoza

Št. skl. – številka carinskega skladišča

S, Z, V, K – začetnice priimkov carinskih inšpektorjev, ki so sodelovali pri ocenjevanju imetnikov dovoljenj za poenostavljene postopke

XXXXX – oznaka zaradi varovanja podatkov

12. SEZNAM TABEL IN SLIK

Tabela 1.1: Preglednica posameznih postopkov in časovne obremenitve	6
Tabela 1.2: Preglednica časovnega in vsebinskega razporeda aktivnosti	7
Tabela 3.3: Vstop in izstop z zvezkom TIR	11
Tabela 3.4: Vstop in izstop blaga z zvezkom ATA	13
Tabela 4.5: Veljavna dovoljenja za uporabo komercialnega ali drugega dokumenta namesto ECL-a pri izvozu	16
Tabela 4.6: Veljavna dovoljenja za uporabo komercialnega ali drugega dokumenta namesto ECL-a pri uvozu	17
Tabela 4.7: Veljavna dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskega vpisa pri uvozu	20
Tabela 4.8: Veljavna dovoljenja za deklariranje blaga na podlagi knjigovodskega vpisa pri izvozu	25
Tabela 7.9: Število udeležencev, ki so se udeležili vseh oblik izobraževanja	49
Slika 1.1: Prikaz časovne in vsebinske aktivnosti	7
Slika 8.2: Proces stalnih izboljšav	53